

IDEÁLNÍ MANŽEL

Oscar Wilde

Přeložil Jiří Zdeněk Novák

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

Ideální manžel

Oscar Wilde

Přeložil Jiří Zdeněk Novák

Znění tohoto textu vychází z díla [Ideální manžel](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Artur v Praze v roce 2015.

§

Text díla (Oscar Wilde: Ideální manžel), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 2. 8. 2024.

OBSAH

OSOBY	6
PRVNÍ DĚJSTVÍ	7
DRUHÉ DĚJSTVÍ.....	55
TŘETÍ DĚJSTVÍ.....	96
ČTVRTÉ DĚJSTVÍ.....	133

OSOBY

HRABĚ Z CAVERSHAMU, rytíř podvazkového řádu

VIKONT GORING, jeho syn

BARONET ROBERT CHILTERN, náměstek ministra zahraničí

VIKONT DE NANJAC, atašé francouzského velvyslanectví v Londýně

PAN MONTFORD MASON, komorník sira Roberta Chilterna

PHIPPS, komorník lorda Goringa

JAMES, sluha

HAROLD, sluha

LADY CHILTERNOVÁ

LADY MARKBYOVÁ

HRABĚNKA Z BASILDONU

PANÍ MARCHMONTOVÁ

SLEČNA MABEL CHILTERNOVÁ, sestra sira Roberta Chilterna

PANÍ CHEVELEYOVÁ

Čas: Devadesátá léta devatenáctého století

Místo děje: Londýn

První dějství: Osmistěnná komnata v domě sira Roberta Chilterna na Grosvenor Square

Druhé dějství: Dopolední přijímací pokoj v témže domě

Třetí dějství: Knihovna v domě lorda Goringa v Curzon Street

PRVNÍ DĚJSTVÍ

Osmistěnná komnata v domě sira Roberta Chilterna na Grosvenor Square. V oslnivě osvětlené místnosti je plno hostí. Nahoře na schodišti, jež stoupá z hloubi jeviště k jeho popředí, stojí LADY CHILTERNOVÁ, krásná, asi sedmadvacetiletá žena řeckého typu. Vítá hosty, proudící po schodech vzhůru. Nádherný lustr s voskovicemi ozařuje ohromný francouzský gobelín z 18. století, představující „Vítězství lásky“ podle obrazu Boucherova, který pokrývá stěnu proti schodišti. Dveřmi vpravo se jde k hudebnímu salónku. Slabě odtamtud slyšíme smyčcový kvartet. Dveře vlevo vedou k dalším přijímacím komnatám. Na pohovce ve stylu Ludvíka XVI. sedí vedle sebe dvě velmi hezké ženy – PANÍ MARCHMONTOVÁ a LADY BASILDONOVÁ. Jsou to dámy vznešeně křehké a jejich afektovanost má delikátní půvab. S velikým potěšením by si je byl namaloval Watteau.

PANÍ MARCHMONTOVÁ: Podíváte se dneska ještě k Hartlockovému, Olivie?

LADY BASILDONOVÁ: Nejspíš ano. A vy?

PANÍ MARCHMONTOVÁ: Asi. To je ale nuda, ty jejich večírky, vidíte?

LADY BASILDONOVÁ: Strašlivá! Nechápu, proč tam vlastně chodím. Nechápu, proč vůbec někam chodím.

PANÍ MARCHMONTOVÁ: Sem já chodím, abych byla vzdělaná.

LADY BASILDONOVÁ: Á, to já bych nechtěla ani za nic, být vzdělaná.

PANÍ MARCHMONTOVÁ: Já také ne. To člověka staví div ne na úroveň výdělečně činných vrstev, no řekněte. Ale má milovaná Gertruda Chilternová mi neustále říká, že bych měla mít nějaký vážný životní cíl. A tak chodím sem k ní a pokouším se ho najít.

LADY BASILDONOVÁ (*se rozhlíží lorňonem*): Nu, dneska tu nevidím nikoho, kdo by mohl znamenat vážný životní cíl. Můj společník u stolu mi vykládal pořád jenom o své ženě.

PANÍ MARCHMONTOVÁ: To ale musí být banální člověk!

LADY BASILDONOVÁ: Příšerně banální. A o čem hovořil ten váš?

PANÍ MARCHMONTOVÁ: O mně.

LADY BASILDONOVÁ (*unyle*): A bavilo vás to?

PANÍ MARCHMONTOVÁ (*zavrtí hlavou*): Ani trošku.

LADY BASILDONOVÁ: Ach, my jsme takové mučednice, drahá Markéto!

PANÍ MARCHMONTOVÁ (*vstává*): A tak nám to mučednictví sluší, Olivie!

Obě vstanou a zamíří k hudebnímu salónku. S hlubokou poklonou se k nim připojí VIKOMT DE NANJAC, mladý atašé proslulý svými kravatami a svou anglománií, a dá se s nimi do řeči.

MASON (ohlašuje nahoře na schodišti přicházející hosty): Pan Barford a lady Jane Barfordová. Lord Caversham.

Vstoupí LORD CAVERSHAM, sedmdesátiletý stařec, ozdobený stužkou a hvězdou podvazkového řádu. Vzorný exemplář britského liberála. Jako kdyby vystoupil z portrétu od Lawrence.

LORD CAVERSHAM: Dobrý večer, lady Chilternová. Je tady už ten mladý darmošlap, můj synáček totiž?

LADY CHILTERNOVÁ (s úsměvem): Ne, lord Goring ještě nepřišel.

MABEL CHILTERNOVÁ (přistupuje k LORDU CAVERSHAMOVĚ): Pročpak říkáte lordu Goringovi darmošlap?

MABEL CHILTERNOVÁ je dokonalou ukázkou ryze anglické sličnosti, sličnosti jabloňového květu. Voní parfémem a prostotou poupěte. Její vlas, to je samý sluneční jas, vlnka vedle vlnky, a její drobná ústa s otevřenými rty jsou rozdychtěna jako pusinka dítěte. Její mládí dovede okouzlujícím způsobem tyranizovat a její nevinnost je schopna udivující odvahy. Na strážlivé lidi by asi sotva dělala dojem uměleckého díla, ale jisto je, že je jako tanagerská soška; zamračila by se však, kdyby jí to někdo řekl.

LORD CAVERSHAM: Protože celý život jen prozahálí.

MABEL CHILTERNOVÁ: Jak můžete něco takového vyslovit? Copak nejezdí každé dopoledne, už v deset hodin, v Hyde Parku na koni, copak nesedí třikrát týdně v opeře, copak se nejméně pětkrát za den nepřevléká, a když je sezóna, nechodí každý večer k někomu na večeři? A tomu říkáte prozahálet život?

LORD CAVERSHAM (*na ni laskavě zamžourá*): Vy jste tuze rozkošná slečinka.

MABEL CHILTERNOVÁ: To je od vás moc milé, že to říkáte, lorde Cavershame. Musíte k nám chodit častěji! Že je u nás večírek každou středu, to dobře víte, a vy s tím svým řádem jste taková okrasa společnosti!

LORD CAVERSHAM: Já už teď nechodím nikam. Londýnská společnost je mi čím dál odpornější. Kdyby mě tam představili mému vlastnímu krejčímu, prosím, to bych ještě snesl, ten aspoň vždycky ví, koho má volit. Ale když mě u večeře posadí vedle modistky mé ženy, to už přestává všechno. Klobouky lady Cavershamové nemůžu ani vidět.

MABEL CHILTERNOVÁ: To já londýnskou společnost zbožňuju. Mně se zdá čím dál dokonalejší. Už se skládá jenom z duchaprázdných krasavců a duchaplných pomatenců. A přesně taková má společnost být.

LORD CAVERSHAM: Hm. A co z toho je Goring? Duchaprázdný krasavec, nebo to druhé?

MABEL CHILTERNOVÁ: Lorda Goringa jsem zatím musela zařadit do zcela zvláštní třídy jenom pro něho. Ale dělá tam báječné pokroky.

LORD CAVERSHAM: A co z něho bude?

MABEL CHILTERNOVÁ (*udělá pukrlátko*): To vám, doufám, řeknu co nevidět.

MASON (*ohlašuje další hosty*): Lady Markbyová, paní Cheveleyová.

Vstoupí LADY MARKBYOVÁ s PANÍ CHEVELEYOVOU. LADY MARKBYOVÁ je milá, srdečná, bodrá dáma s šedivým účesem à la marquise a se spoustou skvělých krajek. Přivedla s sebou PANÍ CHEVELEYOVOU. Ta je vysoká a štíhlá. Velmi úzké, ale bohatě nalíčené rty tvoří šarlátovou linku v jejím přirozeně bledém obličejí. Má tizianový přeliv, orlí nos, dlouhý krk a šedozelené roztěkané oči. Oblékla se do heliotropové zeleně s diamanty. Vypadá jako orchidej a budí značnou zvědavost. Každý její pohyb je neobyčejně ladný. Všim dohromady působí jako umělecký výtvor, je však na něm patrný vliv mnoha škol.

LADY MARKBYOVÁ: Dobrý večer, má drahá Gertrudo. Jste moc hodná, že jste mi dovolila, abych s sebou přivedla svou přítelkyni paní Cheveleyovou. Dvě tak okouzlující ženy by se věru měly znát.

LADY CHILTERNOVÁ (*vykročí k PANÍ CHEVELEYOVÉ s líbezným úsměvem, ale najednou se zarazí a ukloní se velmi zdrženlivě*): My se s paní Cheveleyovou už známe. Jenom jsem nevěděla, že se provdala podruhé.

LADY MARKBYOVÁ (*rozšafně*): Á, dneska lidi uzavírají tolik manželství, kolik jich stihnou, no vidíte. Tak je to v módě. (*Otočí se k VÉVODKYNI Z MARYBOROUGH.*) Jakpak se daří vévodovi, drahá vévodkyně? S rozumem to má asi pořád pošpatnělé, že? Dalo se to ovšem čekat. Jeho otec na tom byl stejně. Inu, není nad rasu, vidíte?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*si pohrává s vějířem*): Opravdu se známe, lady Chilternová? Nemohu si vzpomenout odkud? Tak dlouho už nežiju v Anglii...

LADY CHILTERNOVÁ: Chodily jsme spolu do školy, paní Cheveleyová.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*povýšeně*): Tak? Já jsem svá školní léta úplně pustila z paměti. Mám už jenom takový nejasný pocit, že za mnoho nestála.

LADY CHILTERNOVÁ (*chladně*): To se nedivím.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*přelíbezně*): Ani nevíte, jak se těším na seznámení s vaším chytrým manželem, lady Chilternová. Od té doby, co je na ministerstvu zahraničí, pořád se o něm ve Vídni mluví. Novinám se tam dokonce podařilo vysázet správně jeho jméno. A už to je na kontinentě důkaz, že je tam proslulý.

LADY CHILTERNOVÁ: Myslím, že vy si s mým manželem nebudete příliš rozumět, paní Cheveleyová. (*Odejde.*)

VIKONT DE NANJAC: Ah! Chère madame, quelle surprise! S vámi jsem se naposled viděl v Berlíně!

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ano, v Berlíně, pane vikomte. A to už je pět let.

VIKONT DE NANJAC: A vy jste zase mladší a krásnější. Jak to děláte?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Dodržuji prostě zásadu nehovořit s nikým jiným než s tak roztomilými lidmi, jako jste vy.

VIKONT DE NANJAC: Á, to je od vás lichotivé. Mažete mi kolem pusy med, jak říkají v Anglii.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: To tady vážně říkají? Že se nestydí!

VIKONT DE NANJAC: Vidte! Angličtina je opravdu nádherný jazyk. Měl by být ve světě známější.

Vstoupí SIR ROBERT CHILTERN. Je mu asi čtyřicet, ale vypadá o něco mladší. Je hladce oholen, má jemný obličej, tmavé vlasy a tmavé oči. Na první pohled osobnost. Nesnaží se každému zalíbit – to osobnosti nepotřebují. Hrstka lidí se mu nesmírně obdivuje a řada lidí si ho hluboce váží. Jeho chování je naprosto dokonalé, až trochu sebevědomé. Je si zřejmě vědom, jakého dosáhl úspěchu. Z očí mu však hledí únava. Pevně řezané rty a brada jsou v nápadném rozporu s romantickým výrazem jeho zapadlých očí. Ten kontrast prozrazuje, že vášeň a intelekt jsou u něho dokonale odděleny, jako kdyby silou vůle izoloval v sobě cit a rozum do zcela samostatných sfér. Na jeho chřípí, stejně jako na

bledých štíhlých rukou s dlouhými prsty se projevuje nervozita. Že je malebný, to se o něm říci nedá, v poslanecké sněmovně se žádná malebnost neudrží, ale van Dyck by si byl určitě jeho hlavu rád namaloval.

SIR ROBERT CHILTERN: Dobrý večer, lady Markbyová. Doufám, že jste k nám přivedla i sira Johna.

LADY MARKBYOVÁ: Přivedla jsem mnohem příjemnější stvoření, než je sir John. Se sirem Johnem je to od té doby, co se dal vážně na politiku, k nevydržení. Ta vaše poslanecká sněmovna, teď, co se snaží být užitečná, tropí namouduši samou škodu.

SIR ROBERT CHILTERN: Ale to snad ne, lady Markbyová. Děláme aspoň, co můžeme, abychom o soukromý čas okrádali pouze veřejnost. Ale kdo je to příjemné stvoření, které jste k nám laskavě přivedla?

LADY MARKBYOVÁ: Paní Cheveleyová. Myslím, že je z té rodiny dorsetshireských Cheveleyů. Ale určitě to nevím. Dneska už jsou všechny rodiny hrozně promíchané. Z každého člověka se vyklube někdo jiný.

SIR ROBERT CHILTERN: Paní Cheveleyová? Mám dojem, že to jméno znám.

LADY MARKBYOVÁ: Přijela právě z Vídně.

SIR ROBERT CHILTERN: Ano, ano. Už vím, kdo to je.

LADY MARKBYOVÁ: Všude ji tam zvou, a tak se o všech svých přátelích dověděla tolik zábavných pomluv! Příští zimu si do té Vídně musím zajet. Doufám, že tam na našem velvyslanectví mají dobrého kuchaře.

SIR ROBERT CHILTERN: Jestli ho nemají, tak musíme odvolat velvyslance. Ale kdepak máte tu paní Cheveleyovou? Velice rád bych ji poznal.

LADY MARKBYOVÁ: Dovolte, abych vás představila. (*PANÍ CHEVELEYOVÉ.*) Drahoušku, sir Robert Chiltern umírá touhou se s vámi seznámit.

SIR ROBERT CHILTERN (*se klaní*): Kdekdo umírá touhou seznámit se s duchaplnou paní Cheveleyovou. Naši vídeňští atašé nám o ničem jiném nepíší.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Děkuji vám, sire Roberte. Ze známosti, která začíná poklonou, se jistě vyvine ryzí přátelství. Tak má přátelství začínat. Kromě toho jsem zjistila, že se znám s vaší paní.

SIR ROBERT CHILTERN: Tak?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ano. Před chvílíčkou mi připomněla, že jsme spolu chodily do školy. A teď už si na to sama vzpomínám. Vaše paní dostávala pořád odměny za vzorné chování. Jasně v duchu vidím lady Chilternovou, jak pořád dostává odměny za vzorné chování.

SIR ROBERT CHILTERN (*s úsměvem*): A za co vy jste dostávala odměny, paní Cheveleyová?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Já jsem dostávala odměny až v pozdějším životě. A žádná, myslím, nebyla za vzorné chování. Už ani nevím, za co byly.

SIR ROBERT CHILTERN: Určitě byly za něco půvabného.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Já bych neřekla, že my ženy jsme za své půvaby vždycky odměňovány. Spíš jsme za ně trestány. Dneska přece ženy ničím tolik nestárnou jako věrností svých obdivovatelů. Jedině tak si aspoň dovedu vysvětlit, proč ty vaše hezké Londýňanky jsou většinou tak vyhublé.

SIR ROBERT CHILTERN: To je děsivá filozofie. Vás, paní Cheveleyová, se pokoušet někam zařadit, to by byla troufalost. Ale smím se vás zeptat, z upřímné zvědavosti, jste-li optimistka, nebo pesimistka? Mám totiž dojem, že to jsou jediná dvě módní vyznání, která nám dneska zbyla.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ó, já nejsem ani to, ani ono. Optimismus začíná křečovitým úsměvem a pesimismus končí tmavými brýlemi. A to obojí – ještě ke všemu – je jenom póza.

SIR ROBERT CHILTERN: A vy jste nejraději přirozená.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Někdy. To je totiž ta nejnesnadnější póza.

SIR ROBERT CHILTERN: Co by asi takové teorii říkali moderní romanopisci, ti psychologové, o kterých se tolik mluví?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Á, sílu žen tvoří právě fakt, že nás psychologie nedokáže vysvětlit. Analyzovat lze muže, ale ženy lze... pouze zbožňovat.

SIR ROBERT CHILTERN: Domníváte se tedy, že věda si s problémem žen poradit nedokáže?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: S iracionálním si věda nikdy neporadí. Proto taky nemá žádnou budoucnost na tomto světě.

SIR ROBERT CHILTERN: A to iracionálně představují ženy?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ty dobře oblečené určitě.

SIR ROBERT CHILTERN (*se zdvořilou úklonou*): V tom s vámi bohužel nemohu souhlasit. Ale posadte se, prosím. A povězte mi, co vás přimělo vyměnit vaši jiskrnou Vídeň za náš ponurý Londýn – či je to snad otázka nediskrétní?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Otázky nejsou nikdy nediskrétní. To bývají jenom některé odpovědi.

SIR ROBERT CHILTERN: Smím aspoň vědět, jestli vás k nám přivedla politika? Nebo jen zábava?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Politika, to je má jediná zábava. Dneska přece není v módě, aby ženy flirtovaly, dokud jim není čtyři-

cet, a aby se chovaly romanticky, dokud jim není pětáctyřicet, a tak nám chudinkám, které ještě nedosáhly třicítky – nebo aspoň tvrdí, že jí nedosáhly –, nezbyvají žádná jiná pole působnosti než politika nebo filantropie. A z filantropie se teď podle mého názoru stalo útočiště lidí, kteří se rozhodli jít svým bližním na nervy. A tak jsem si vybrala politiku. Ta je myslím... slušivější.

SIR ROBERT CHILTERN: Politika, to je vznešená životní dráha.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Někdy. Někdy je to obratná hra, sire Roberte. A někdy strašlivá otrava.

SIR ROBERT CHILTERN: A co je to pro vás?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Pro mne? Kombinace toho všeho. (*Upustí vějíř.*)

SIR ROBERT CHILTERN: Dovolíte? (*Zvedne vějíř.*)

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Díky.

SIR ROBERT CHILTERN: Ale pořád ještě jste mi neřekla, proč jste tak znenadání poctila svou přítomností Londýn. Máme už skoro po sezóně...

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ach, o londýnskou sezónu já stejně nestojím. To je záležitost čistě matřimoniální. Ženy v ní buď manžely loví, nebo se před nimi schovávají. Já jsem přijela za vámi. Ano, opravdu. Víte přece, jak jsou ženy zvědavé. Skoro

zrovna tak jako muži. A já jsem si nesmírně přála seznámit se s vámi a... a požádat vás, abyste pro mě něco udělal.

SIR ROBERT CHILTERN: Doufám, že ne něco nepatrného, lady Cheveleyová. Zjistil jsem, že nepatrná přání se splňují velmi nesnadno.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*po kratičkém přemýšlení*): Ne, myslím, že to moje přání není tak docela nepatrné.

SIR ROBERT CHILTERN: To mě těší. Vyslovte je, prosím.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Až později. (*Vstane.*) Teď bych se ráda porozhlédla po tom vašem překrásném domě. Smím? Máte prý kouzelné obrazy. Nebožtík baron Arnheim – pamatujete se na něho – mi často říkal, že jste získal několik nádherných Corotů.

SIR ROBERT CHILTERN (*sebou skoro neznatelně trhl*): Zнала jste barona Arnheima dobře?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*s úsměvem*): Důvěrně. A vy?

SIR ROBERT CHILTERN: Nu, po jistou dobu...

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Báječný člověk, že ano?

SIR ROBERT CHILTERN (*po malé pauze*): Pozoruhodný, z mnoha hledisek.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Často si říkám, jaká je to škoda, že nesepsal své paměti. Ty mohly být úžasně zajímavé.

SIR ROBERT CHILTERN: Jistě. Znal dobře lidi i města – jako ten starověký Řek.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: A přitom neměl tu jeho fatální nevýhodu; doma na něj nečekala žádná Penelopa.

MASON: Lord Goring.

Vstoupí LORD GORING. Je mu čtyřiatřicet, ale všude říká, že je mladší. Jeho dokonale ovládaná tvář svědčí o dobrém vychování. Chytrý, ale nestojí o to, aby si to lidé o něm mysleli. Bezvadný elegant, kterého by mrzelo, kdyby byl považován za člověka romantického. S životem si jen pohrává a udržuje dobrou shodu se světem. Velice ho těší, když mu lidé nerozumějí; to mu poskytuje převahu.

SIR ROBERT CHILTERN: Vítám tě, milý Arture! Paní Cheveleyová, dovoluji vám představit lorda Goringa, nejdůslednějšího zahaleče v Londýně.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Já už lorda Goringa znám.

LORD GORING (*s úklonou*): To jsem si nemyslel, že si mě uchováte v paměti, paní Cheveleyová.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Svou paměť ovládám znamenitě. Jste pořád ještě svobodný?

LORD GORING: Doufám.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Jaká romantika!

LORD GORING: Ale kdepak, romantický nejsem vůbec. Na to nejsem dost starý. Romantiku přenechávám seniorům.

SIR ROBERT CHILTERN: Lord Goring je vypěstován nejmódnějším mládeneckým klubem.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Nesporně dělá té instituci čest.

LORD GORING: Smím se zeptat, jestli se v Londýně zdržíte dlouho?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: To záleží částečně na počasí, částečně na jakosti zdejší kuchyně a částečně na siru Robertovi.

SIR ROBERT CHILTERN: Doufám, že nás nehodláte zaplést do nějaké evropské války.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Zatím takové nebezpečí nehrozí.

Pokyne LORDU GORINGOVI, podívá se na něj pohledem, který svědčí o tom, že se výborně baví, a odejde se SIREM ROBERTEM. LORD GORING zvolna vykročí k MABEL CHILTERNOVÉ.

MABEL CHILTERNOVÁ: Přišel jste velice pozdě.

LORD GORING: Chyběl jsem vám tady?

MABEL CHILTERNOVÁ: Hrozně.

LORD GORING: V tom případě mě mrzí, že jsem nepřišel ještě později. Jsem rád, když někomu chybím.

MABEL CHILTERNOVÁ: Vy jste ale sobec!

LORD GORING: Náramný!

MABEL CHILTERNOVÁ: Pořád mě upozorňujete jenom na své špatné vlastnosti, lorde Goringu.

LORD GORING: A to jsem vám jich zatím stačil vyjmenovat sotva polovinu, slečno Mabel.

MABEL CHILTERNOVÁ: A ty další jsou taky tak zlé?

LORD GORING: Přímo děsivé! Když o nich začnu přemýšlet v noci, nemohu pak vůbec zůstat vzhůru.

MABEL CHILTERNOVÁ: Tak abyste věděl, já mám ty vaše špatné vlastnosti velice ráda. A mrzelo by mě, kdybyste kvůli mně o některou z nich přišel.

LORD GORING: Jste moc milá. Ale to vy jste vždycky. Mimo chodem, rád bych se vás na něco zeptal. Kdopak sem přivedl paní Cheveleyovou? Tu dámu v té heliotropové zeleni, co právě odešla s vaším bratrem.

MABEL CHILTERNOVÁ: Myslím, že lady Markbyová. Proč se ptáte?

LORD GORING: Léta jsem ji neviděl.

MABEL CHILTERNOVÁ: To je ale absurdní odůvodnění.

LORD GORING: Všechna odůvodnění jsou absurdní.

MABEL CHILTERNOVÁ: Jaká je to žena?

LORD GORING: Ó, ve dne génius, v noci krasavice.

MABEL CHILTERNOVÁ: A už je mi protivná.

LORD GORING: To dokazuje, že máte neobyčejně dobrý vkus.

VIKONT DE NANJAC (*přistupuje blíž*): Ó, mladá Angličanka, to je přece Kerberos dobrého vkusu.

LORD GORING: Inu, noviny to o nich říkají neustále.

VIKONT DE NANJAC: Já čtu všechny vaše anglické noviny. Pokládám je za velice zábavné.

LORD GORING: To tedy musíte číst mezi řádky, milý pane vikomte.

VIKONT DE NANJAC: To bych velice rád, ale můj profesor angličtiny to nedoporučuje. (*Ukloní se MABEL CHILTERNOVÉ.*)

Dopřejete mi laskavě potěšení smět vás doprovodit do hudebního salónku, mademoiselle?

MABEL CHILTERNOVÁ (*zjevně bez nadšení*): S radostí, pane vikomte, s velikou radostí. (*Otočí se na GORINGA.*) Vy do hudebního salónku nepůjdete?

LORD GORING: Nikoli, slečno Mabel, vždyť se tam ještě provozuje hudba!

MABEL CHILTERNOVÁ (*špičatě*): Ale německá hudba. A vy Němce neumíte, takže by nebylo nebezpečí, že byste jí rozuměl.

Odejde s NANJACEM. K LORDU GORINGOVI přistoupí jeho otec.

LORD CAVERSHAM: Co ty tady, vážený pane? Zase už promarňuješ svůj mladý život, co? Ty už máš být dávno v posteli, pane synu! Chodíš spát hrozně pozdě! U lady Ruffordové jsi prý dokonce tancoval až do čtyř do rána!

LORD GORING: Jenom do tří čtvrtí na čtyři, otče.

LORD CAVERSHAM: Jak vůbec můžeš vystát tu londýnskou společnost? Vždyť už je úplně na huntě! Samá pitomá nicka a mluvení o ničem!

LORD GORING: Ale já rád mluvím o ničem, otče. To je to jediné, o čem něco vím.

LORD CAVERSHAM: Mně se zdá, že žiješ jen a jen pro zábavu.

LORD GORING: A pro co jiného by se mělo žít, otče? Poklidným štěstím se hrozně rychle stárne.

LORD CAVERSHAM: Ty nemáš kouska srdce, pane synu, kouska srdce nemáš.

LORD GORING: Kousek snad přeci, otče. – Dobrý večer, lady Basildonová.

LADY BASILDONOVÁ (*povytáhne své půvabné obočí*): Vy a tady? Vy chodíte na politické recepce? To bych byla neřekla.

LORD GORING: Já politické recepce zbožňuji. To jsou dneska už jediné oázy, kde se nemluví o politice.

LADY BASILDONOVÁ: Ale já mluvím o politice hrozně ráda. Mluvím o ní v jednom kuse. Neposlouchám ovšem, když o ní mluví někdo jiný. A nechápu, jak ti ubožáci ve sněmovně mohou vydržet ty sáhodlouhé debaty.

LORD GORING: Taky neposlouchají.

LADY BASILDONOVÁ: Vážně?

LORD GORING (*smrtelně vážně*): No ovšem. Poslouchat je totiž velice nebezpečné. Když člověk poslouchá, může se mu stát, že bude přesvědčen. A kdo připustí, aby ho nějaké rozumové důvody přesvědčily, to je tvor naprosto nerozumný.

LADY BASILDONOVÁ: Á, to mi vysvětluje tolik věcí, které jsem nikdy nedovedla pochopit na mužích, a tolik věcí, kterých si manželé nedovedou vážít u svých žen.

PANÍ MARCHMONTOVÁ (*s povzdechem*): Manželé si ničeho u nás nedovedou vážít. Proto musíme vyhledávat manžely jiných žen.

LADY BASILDONOVÁ (*důrazně*): Ano, musíme prostě! Neustále!

LORD GORING (*s úsměvem*): A takové názory hlásají dvě dámy, o kterých je všeobecně známo, že mají nejobdivuhodnější manžely v Londýně!

PANÍ MARCHMONTOVÁ: A to právě je k nevydržení. Můj Reginald je úplně beznadějný případ dokonalosti. Občas je až nesnesitelně dokonalý. A jaképak je to potom vzrušení, prokuknout takového manžela?

LORD GORING: No to musí být hrozné! To by věru mělo vejít v obecnou známost!

LADY BASILDONOVÁ: Můj manžel je zrovna takový protiva. Učinný pecivál. Jako kdyby byl svobodný.

PANÍ MARCHMONTOVÁ (*tiskne LADY BASILDONOVÉ ruku*): Ubohá Olivie! Vzaly jsme si muže bez nejmenší chybičky a jsme za to jaksepatří potrestány.

LORD GORING: Vida! Já bych byl řekl, že potrestáni jsou vaši manželé.

PANÍ MARCHMONTOVÁ: Ale kdepak! Ti prostě už nemohou být šťastnější. A pokud jde o důvěru – je až tragické, jak nám důvěřují.

LADY BASILDONOVÁ: Naprosto tragické.

LORD GORING: Spíš komické, ne, lady Basildonová?

LADY BASILDONOVÁ: Komické vůbec ne, lorde Goringu. To není od vás pěkné, naznačovat něco takového!

PANÍ MARCHMONTOVÁ: Lord Goring se bohužel přidal do tábo-
ra našich nepřátel, jako vždycky. Sotva sem přišel, už se dal
do řeči s tou paní Cheveleyovou, já jsem to viděla.

LORD GORING: Sličná žena, že?

LADY BASILDONOVÁ (*upjatě*): Neračte prosím velebit jiné ženy,
když se bavíte s námi. Měl jste čekat, dokud s tím nezačneme
samy.

LORD GORING: Já jsem čekal.

PANÍ MARCHMONTOVÁ: Ale my ji velebit nezačneme. V pon-
dělí večer prý byla v opeře a řekla pak u večere Tonnymu
Ruffordovi, že pokud ona mohla zjistit, skládá se londýnská
společnost jen a jen z putiček a z parádníků.

LORD GORING: Ale to měla pravdu. Co muž, to putička, co žena, to parádnice, nezdá se vám?

PANÍ MARCHMONTOVÁ (*po pauze*): Opravdu to paní Cheveleyová myslela takhle?

LORD GORING: Určitě. A na ni to byl výrok nečekaně rozumný.

Vstoupí MABEL CHILTERNOVÁ a připojí se ke skupince.

MABEL CHILTERNOVÁ: I vy se bavíte o paní Cheveleyové? Všichni se dneska baví jenom o paní Cheveleyové! Lord Goring prohlásil – co jste to prohlásil o paní Cheveleyové, lorde Goringu? Á, už vím. Že je to ve dne génius a v noci krasavice.

LADY BASILDONOVÁ: To je hrůzná kombinace! Taková nepřirozená!

PANÍ MARCHMONTOVÁ (*velice zasněně*): Já se moc ráda dívám na génie a poslouchám krásné lidi.

LORD GORING: Ale to je morbidní, paní Marchmontová.

PANÍ MARCHMONTOVÁ (*zazáří učiněnou rozkoší*): Ach, to jste mi udělal takovou radost! Můj manžel mi za celých sedm let manželství nedokázal říci, že jsem morbidní. Manželé jsou bolestně nevšímaví!

LADY BASILDONOVÁ (*se k ní otočí*): Já ovšem říkám odjakživa, že jste nejmorbidnější žena z celého Londýna, drahá Markéto.

PANÍ MARCHMONTOVÁ: Vy jste prostě žena plná porozumění, Olivie.

MABEL CHILTERNOVÁ: Mít chuť se najíst, to je taky morbidní? Já mám totiž hroznou chuť se najíst. Nepředložil byste mi nějakou večeři, lorde Goringu?

LORD GORING: S radostí, slečno Mabel. *(Odchází s ní.)*

MABEL CHILTERNOVÁ: To je hrůza, jak jste se dneska choval! Za celý večer jste na mě nepromluvil!

LORD GORING: Copak jsem mohl? Vždyť si vás odvedlo to diplomatické batole.

MABEL CHILTERNOVÁ: Měl jste jít za námi. Měl jste projevít aspoň tolik zdvořilosti, abyste nás pronásledoval. Dneska se mi vůbec nelíbíte.

LORD GORING: Zato vy mně se líbíte nesmírně.

MABEL CHILTERNOVÁ: Tak byste to měl dávat okatěji najevo. *(Sestoupí po schodech.)*

PANÍ MARCHMONTOVÁ: Olivie, já mám takový zvláštní pocit. Jako kdyby na mě šly mdloby. Myslím, že bych s chutí něco snědla. Určitě bych s náramnou chutí něco snědla.

LADY BASILDONOVÁ: Já když hned něco nesním, Markéto, tak doslova padnu hlady.

PANÍ MARCHMONTOVÁ: Muži jsou tak hrozní sobci, že na tyhle věci ani nepomyslí.

LADY BASILDONOVÁ: Muži jsou prostě materialisti! Hrubí materialisti!

Z hudebního salónku přichází VIKOMT DE NANJAC s několika jinými hosty. Pozorně se zadívá na všechny dámy v dohledu a pak přistoupí k LADY BASILDONOVÉ.

VIKOMT DE NANJAC: Prokázala byste mi tu čest a přijala můj doprovod k večeři, paní hraběnko?

LADY BASILDONOVÁ (chladně): Děkuji, pane vikomte, ale já nikdy takhle pozdě v noci nejím.

NANJAC se chystá odejít. LADY BASILDONOVÁ se do něho honem zavěší.

Ale mileráda s vámi půjdu do jídelny.

VIKOMT DE NANJAC: Já jím ohromně rád. Jsem prostě ve všem všudy hotový Angličan.

LADY BASILDONOVÁ: Však už málem vypadáte jako Angličan, pane vikomte, málem už tak vypadáte.

Odejdou. K PANÍ MARCHMONTOVÉ přistupuje PAN MONTFORD, uhlazený mladý švihák.

PAN MONTFORD: Není libo povečeřet, paní Marchmontová?

PANÍ MARCHMONTOVÁ (*unyle*): Děkuji vám, pane Montforde, já se večer jídla ani nedotknu. (*Ale rychle se do něho zavěsí.*) Ale sednu si vedle vás a budu se na vás dívat.

PAN MONTFORD: Hm, to nemám zrovna rád, aby se na mě někdo díval, když jím.

PANÍ MARCHMONTOVÁ: Tak se budu dívat na někoho jiného.

PAN MONTFORD: To ovšem taky nemám rád.

PANÍ MARCHMONTOVÁ (*přísně*): Prosím vás, pane Montforde, na veřejnosti mi tyhle nepřijemné žárlivé scény nedělejte!

Sestupují s několika jinými hosty po schodech a potkávají SIRA ROBERTA CHILTERNA a PANÍ CHEVELEYOVOU, kteří jdou nahoru.

SIR ROBERT CHILTERN: Hodláte se podívat do nějakého venkovského sídla, než odjedete z Anglie, paní Cheveleyová?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ani za nic. Domácké večírky na anglickém venkově, to je pro mě utrpení. V Anglii se hostitelé pokoušejí o duchaplnosti už u snídaně. A to je něco strašného. U snídaně jsou duchaplní jenom lidi, s kterými je jinak nuda. A ještě ke všemu rodinná mumie předříkává vždycky rodinné modlitby. Ne ne. Délka mého pobytu v Anglii závisí jenom na vás, sire Roberte. (*Usedne na pohovku.*)

SIR ROBERT CHILTERN (*se posadí vedle ní*): Vážně?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Naprosto vážně. Ráda bych si s vámi pohovořila o jednom obrovském politickém a finančním projektu. O tom argentinském průplavu totiž.

SIR ROBERT CHILTERN: Ale paní Cheveleyová, snad byste se nechtěla zabývat takovým nezáživným, praktickým tématem!

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ó, nezáživná, praktická témata já mám ráda. Nemám ráda nezáživné, praktické lidi, a to je něco jiného. A vy, pokud vím, máte veliký zájem o projekty mezinárodního průplavu. Když britská vláda koupila akcie Suezského kanálu, to jste byl zrovna tajemníkem lorda Radleyho, vidíte?

SIR ROBERT CHILTERN: Ano. Ale Suezský průplav, to byl podnik opravdu skvělý, velkolepý. Umožňoval nám přímou cestu do Indie. Jeho význam byl celostátní. Proto bylo nutné, abychom se na jeho budování podíleli. Ale ten argentinský projekt, to je prachobyčejný burzovní podvod.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Spekulace, sire Roberte! Důvtipná, odvážná spekulace.

SIR ROBERT CHILTERN: Podvod, paní Cheveleyová, věřte mi. Nazývejme věci jejich pravými jmény. Tím se debata vždycky zjednoduší. Naše ministerstvo zahraničí si o tom projektu opatřilo všemožné informace. Já sám jsem tam dokonce vyslal zvláštní komisi, aby provedla soukromá šetření, a ta komise mi podala zprávu, že práce ještě nebyly ani pořádně

zahájeny; a pokud jde o peníze, které už byly upsány, o těch zřejmě nikdo neví, kam přišly. Je to zkrátka druhá Panama, jenže nemá ani čtvrtinu té naděje na úspěch, kterou měla ta nešťastná záležitost panamská. Doufám, že jste do toho podniku nic neinvestovala. To jistě ne, na to jste příliš chytrá.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Investovala jsem do něj spoustu peněz.

SIR ROBERT CHILTERN: Kdopak vám to poradil? Takový nerozum!

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Váš a můj někdejší přítel.

SIR ROBERT CHILTERN: Kdo?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Baron Arnheim.

SIR ROBERT CHILTERN (*se zamračí*): No ano, ovšem! Teď si vzpomínám! Když umřel, tak se říkalo, že byl do té aféry zapleten.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: To bylo jeho poslední vzplanutí. Vlastně předposlední, abych mu nekřivdila.

SIR ROBERT CHILTERN (*vstane*): Ale vy jste ještě neviděla ty mé Coroty. Visí v hudebním salónku. Corot a hudba, to přece jde výborně dohromady, nemyslíte? Smím vám je ukázat?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*zavrtí hlavou*): Dnes večer nemám náladu na stříbrné soumraky a na růžová svítání. Chci hovořit

o věcech obchodních. (*Pokyne mu vějířem, aby se k ní opět posadil.*)

SIR ROBERT CHILTERN: Ale já vám bohužel nemohu dát žádnou jinou radu, paní Cheveleyová, než abyste napříště obrátila svůj zájem k věcem méně nebezpečným. Úspěch toho průplavu závisí samozřejmě na tom, jaké stanovisko k němu zaujme Anglie, a já zítra večer předložím sněmovně zprávy členů své vyšetřovací komise.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: To právě nesmíte. I když se nemíníte ohlížet na moje zájmy, sire Roberte, nesmíte to udělat ve svém vlastním zájmu.

SIR ROBERT CHILTERN (*se na ni zahledí s údivem*): Ve svém vlastním zájmu? Co tím chcete říci, vážená paní Cheveleyová? (*Usedne vedle ní.*)

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Budu k vám naprosto upřímná, sire Roberte. Přeji si, abyste ve sněmovně prohlásil, že jste se rozhodl tu připravenou zprávu nepředkládat, jelikož máte důvod se domnívat, že členové komise neposuzovali věci nestranně nebo že byli špatně informováni anebo... prostě něco takového. Dále si přeji, abyste pronesl krátkou řeč asi v tom smyslu, že vláda hodlá o té otázce znovu uvažovat a vy osobně že na základě mnoha skutečností věříte, že ten průplav, když bude možno ho dobudovat, bude mít veliký mezinárodní význam. To vy sám víte nejlíp, co v takových případech mají ministři říkat. Stačí pár otřepaných frází. V moderním životě nic ne-

udělá takový dojem jako pěkná fráze. Ta dovede sbratřit celý svět. Tak co, uděláte to pro mě?

SIR ROBERT CHILTERN: Ten návrh jistě nemyslíte vážně, paní Cheveleyová.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Naprosto vážně.

SIR ROBERT CHILTERN (*chladně*): Dovolte mi, prosím, abych věřil, že jen žertujete.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*rozhodně a s důrazem*): Ale já opravdu ne-žertuji. A jestli to, co od vás žádám, uděláte, tak... tak vám velice slušně zaplatím.

SIR ROBERT CHILTERN: Zaplatíte?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ano.

SIR ROBERT CHILTERN: Já vám asi, bohužel, dobře nerozumím.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*se v pohovce pohodlně opře a zadívá se na SIRA ROBERTA*): Ale to byste mě zklamal! Vždyť já jsem tu dlouhou cestu z Vídně vážila jenom proto, abyste mi porozuměl dokonale.

SIR ROBERT CHILTERN: Ale já skutečně nerozumím.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*se svrchovanou nonšalancí*): Milý sire Roberte! Jste přece člověk znalý světa, musíte tedy vědět, zač

jste ke koupi. Dneska je každý ke koupi! Potíž je jedině v tom, že většina lidí je příliš drahá. Jako třeba já. Doufám, že vy jste k dostání za rozumnější cenu.

SIR ROBERT CHILTERN (*rozhořčeně vstane*): Když dovolíte, dám zavolat váš kočár. Žila jste tak dlouho v cizině, paní Cheveleyová, že jste ztratila schopnost si uvědomit, kdy mluvíte s anglickým džentlmenem.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*ho zadrží složeným vějířem, který mu položí na předloktí*): Uvědomuji si, že teď mluví s člověkem, který položil základní kámen ke svému jmění tím, že burzovnímu spekulantovi prodal státní tajemství.

SIR ROBERT CHILTERN (*se kousne do rtu*): Co tím chcete říci?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*vstane a upřeně se mu zahledí do očí*): Tím chci říci, že znám skutečný původ vašeho bohatství a vaší kariéry. Mám o tom váš vlastnoruční dopis.

SIR ROBERT CHILTERN: Jaký dopis?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*s pohrdáním*): Dopis, kterým jste jako sekretář lorda Radleyho radil baronu Arnheimovi, aby si opatřil akcie Suezského průplavu. Dopis, který jste napsal tři dny předtím, než bylo veřejně oznámeno, že ty akcie kupuje vláda.

SIR ROBERT CHILTERN (*chraptivě*): To není pravda.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Vy jste se spoléhal, že ten dopis byl dávno zničen. A to byla bláhovost. Je uložen u mne.

SIR ROBERT CHILTERN: Záležitost, na kterou narážíte, to... to nebylo nic jiného než riskantní spekulace. Poslanecká sněmovna ten návrh ještě neodhlasovala. Mohlo se stát, že neprojde.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Byl to podvod, sire Roberte. Nazývejme věci jejich pravými jmény. Tím se všechno zjednoduší. Já vám teď ten dopis prodám a jako cenu za něj žádám, abyste veřejně podpořil ten argentinský projekt. Vy jste zbohatl z jednoho průplavu, tak teď pomozte mně a mým přátelům, abychom zbohatli z druhého.

SIR ROBERT CHILTERN: To je hanebnost, co ode mne chcete. To je hanebnost!

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ale kdepak. To je jenom ta partie, kterou dříve či později musíme se životem sehrát všichni, sire Roberte.

SIR ROBERT CHILTERN: To nemohu udělat.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Chcete říci, že to nemůžete neudělat. Jste si jistě vědom, že stojíte na okraji propasti. A že nejste oprávněn klást podmínky. Vám nezbývá než je přijmout. Když je nepřijmete...

SIR ROBERT CHILTERN: Co se pak stane?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Co se stane, vážený sire Roberte? Jenom to, že budete vyřizen! Uvědomte si, kam až jste se v Anglii dostali s tím vaším puritánstvím! Za starých časů nikdo nepředstíral, že je o něco lepší než jeho bližní. Být o něco lepší než naši bližní, to se dokonce pokládalo za nevychovanost a maloměšťáctví. Ale dneska, při té moralistní mánii, musí každý ze sebe dělat pravzor čistoty a neúplatnosti a všech těch ostatních sedmi hlavních ctností – a co z toho vyplývá? Že se všichni kácíte jako kuželky – jeden po druhém. V Anglii nemine rok, aby někdo nebyl smeten z veřejného života. A dřív dodávaly skandály mužům na půvabu, nebo aspoň na zajímavosti – kdežto teď je rozdrťí na kaši. A to, co hrozí vám, to je zvláště ošklivý skandál. Ten by se vůbec nedal přežít. Kdyby se rozkřiklo, že jste jako mladík, jako sekretář významného a významného ministra prodal za kulatou sumičku státní tajemství a tím že jste založil svoje jmění a svou kariéru, tak by vás vyškrtli z veřejného života, že by se po vás ani nezaprášilo. Ale proč vlastně byste měl obětovat celou svou budoucnost, když se můžete se svým nepřítelem diplomaticky dohodnout? Ano, teď zrovna jsem vaším nepřítelem, to připouštím. A to nepřítelem, který je mnohem silnější než vy. Mám k dispozici obrovskou armádu. Vy máte sice skvělé postavení, ale právě to skvělé postavení vás činí tak zranitelným. Nemůžete je hájit. A já jsem v útoku. Nedělám vám samozřejmě morální kázání. Toho jsem vás ušetřila, to musíte poctivě přiznat. Před lety jste bez výčitek svědomí provedl chytrou věc. A měla velkolepý úspěch. Vděčíte jí za svůj majetek a za své postavení. A teď za to musíte zaplatit. Všichni musíme dříve či později zaplatit za své jednání. Vy musíte zaplatit teď. Než odtud dnes odejdu, musíte mi slíbit,

že si své zprávy necháte pro sebe a že se ve sněmovně vyslovíte pro ten projekt.

SIR ROBERT CHILTERN: Žádáte něco úplně nemožného.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Musíte to tedy umožnit! A vy to umožníte! Znáte přece anglické noviny, sire Roberte! Co kdybych od vás zajela rovnou do některé redakce a nabídla jim ten skandál – se všemi příslušnými doklady? Představte si tu jejich škodolibou radost, tu rozkoš, s jakou by vás srazili k zemi, představte si to bláto a tu špínu, do které by vás zašlapali. Představte si ty pokrytce, jak se nestoudně šklebí, když smolí svoje články na první strany, když spadávají sprostý veřejný hanopis.

SIR ROBERT CHILTERN: Mlčte už! Vy tedy chcete, abych potlačil to hlášení a abych v krátkém proslovu vyslovil přesvědčení, že ten projekt může přinést jisté výhody?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*opět usedne*): Ano, tak znějí moje podmínky.

SIR ROBERT CHILTERN (*polohlasně*): Dám vám tolik peněz, o kolik si řeknete.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Takový boháč nejste, sire Roberte, abyste si mohl koupit svou minulost. Takový boháč není nikdo.

SIR ROBERT CHILTERN: Ne, neudělám to, co chcete. Neudělám!

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Musíte. Když ne... (*Zvedne se z pohovky.*)

SIR ROBERT CHILTERN (*ztrácí nervy a jistotu*): Počkejte! Co jste mi to nabízela? Řekla jste, že byste mi vrátila ten můj dopis, ano?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ano. To už je přece dohodnuto. Budu zítra večer o půl dvanácté ve sněmovně. Na dámské galerii. Jestli v té době – příležitostí se vám k tomu naskytne dost – budete mít už za sebou prohlášení v tom smyslu, jak si to přeji, odevzdám vám ten váš dopis, pěkně vám poděkuji a ještě vám složím tu nejkrásnější, nebo alespoň nejpříhodnější poklonu, jakou si dokážu vymyslet. Mám v úmyslu hrát s vámi naprosto poctivě. Vždycky máme hrát poctivě – když máme v ruce trumfy. To mě naučil baron – kromě mnoha jiného.

SIR ROBERT CHILTERN: Dopřejte mi trochu času na rozmyšlenou.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ne, ne. Musíte se rozhodnout hned teď.

SIR ROBERT CHILTERN: Dejte mi týden... tři dny.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: To nejde. Musím ještě dnes v noci zatelegrafovat do Vídně.

SIR ROBERT CHILTERN: Panebože! Co jen vás to přivedlo do mého života?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Okolnosti. (*Vyкроčí ke schodišti.*)

SIR ROBERT CHILTERN: Neodcházejte ještě. Já... souhlasím. Nepředložím to hlášení. Postarám se, aby se v té věci sněmovna na mě obrátila s dotazem.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Děkuji. Bylo mi jasné, že se dohodneme jako přátelé. Viděla jsem do vás hned od první chvíle. Analyzovala jsem vás – i když vy mě nezbožňujete. A teď mi smíte dát zavolat můj kočár, sire Roberte. Vidím, že vaši hosté se vracejí od večere a Angličané jsou po jídle vždycky romantičtí, což mě příšerně nudí.

SIR ROBERT odejde. Vstoupí LADY CHILTERNOVÁ, LADY MARKBYOVÁ, LORD CAVERSHAM, LADY BASILDONOVÁ, PANÍ MARCHMONTOVÁ, VIKOMT DE NANJAC, PAN MONTFORD a několik dalších hostů.

LADY MARKBYOVÁ: Nu, milá paní Cheveleyová, doufám, že se vám tu líbilo. Se sirem Robertem je výtečná zábava, vidíte?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Víc než výtečná. Nesmírně jsem se s ním pobavila.

LADY MARKBYOVÁ: Udělal skvělou a významnou kariéru. A má obdivuhodnou manželku. Lady Chilternová je žena těch nejvznešenějších mravních zásad a z toho já mám velikou radost. Sama už dobrý příklad nedávám, na to jsem už příliš stará, abych se něčím takovým obtěžovala, ale k lidem, kteří dobrý příklad dávají, mám upřímný obdiv. A lady Chilternová má velice zušlechťující vliv na život. Večírky u ní bývají ovšem někdy dost nudné, ale všechno mít člověk nemůže,

no řekněte. Ale teď už musím jít, má drahá. Mám se pro vás zítra zastavit?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: To bude od vás milé.

LADY MARKBYOVÁ: Mohly bychom se asi tak v pět projet Hyde Parkem. Tam je teď všechno takové svěží!

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Až na lidi!

LADY MARKBYOVÁ: Nu, lidé jsou trochu povadlí, to ano. Toho jsem si už mockrát všimla, že s postupem sezóny lidem tak nějak měknou mozky. Ale všechno je lepší než zvýšený intelektuální tlak. To je neduh velice neslušivý. Z toho mají některá mladá děvčata ty velikánské nosy. A nic se tak těžko neprovdává jako velikánský nos, ten muži nemají moc rádi. Dobrou noc, drahoušku. (*LADY CHILTERNOVÉ.*) Dobrou noc, Gertrudo. (*Zavěsí se do LORDA CAVERSHAMA a odejde s ním.*)

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Máte překrásný dům, lady Chilternová, a strávila jsem u vás přerokošný večer. Hlavně jsem šťastná, že jsem se mohla seznámit s vaším manželem.

LADY MARKBYOVÁ: A proč jste se s ním chtěla seznámit?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Řeknu vám to: Chtěla jsem ho zainteresovat pro ten projekt argentinského průplavu, o kterém jste jistě slyšela. A zjistila jsem, že je velice snadné ho získat – rozumnými důvody, myslím. To je u mužů veliká vzácnost. V deseti minutách jsem ho obrátila na svou víru. Zítra večer

se ve sněmovně za ten projekt postaví. Měly bychom si ho jít poslechnout na dámskou galerii! Jistě to bude senzace.

LADY CHILTERNOVÁ: To musí být nějaký omyl. Tento projekt můj manžel podporovat nemůže.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ó, buďte klidná, už jsme se o tom domluvili. Vůbec už nelituji té únavné cesty z Vídně. Náramně se mi vyplatila. Ale pro příštích čtyřiaadvacet hodin je to ovšem přísné tajemství.

LADY CHILTERNOVÁ (*mile*): Tajemství? Mezi kým?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*s pobaveným zábleskem v očích*): Mezi mnou a vaším manželem.

SIR ROBERT CHILTERN (*vstupuje*): Váš kočár už předjel, paní Cheveleyová.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Děkuji. Dobrou noc, lady Chilternová. Dobrou noc, lorde Goringu. Bydlím v hotelu Claridge. Nechtěl byste se tam někdy zastavit?

LORD GORING: Jak si přejete, paní Cheveleyová.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ale, ale, ne tak obřadně, nebo mě vyprovokujete, abych se já zastavila u vás. A to by v Anglii nebylo, myslím, podle bontonu. My za hranicemi se na to ovšem díváme civilizovaněji. Doprovodíte mě ke dveřím, sire Ro-

berte? Doufám, že teď, když nás poutají společné zájmy, budeme velikými přáteli.

Odpluje, zavěšena do SIRA ROBERTA. LADY CHILTERNOVÁ se za nimi dívá, jak sestupují po schodišti, a tváří se starostlivě. Za okamžik se k ní připojí několik hostí a odvedou ji k dalším přijímacím komnatám.

MABEL CHILTERNOVÁ: Hrozná ženská!

LORD GORING: Vy byste už měla jít spát, slečno Mabel.

MABEL CHILTERNOVÁ: Lorde Goringu!

LORD GORING: Mne otec posílal spát už před hodinou. Tak nevím, proč bych stejnou radu neměl dávat i vám. Všechny dobré rady dávám dál. Nic jiného se s nimi dělat nedá. Pro toho, kdo je dostane, nejsou přece k ničemu.

MABEL CHILTERNOVÁ: Lorde Goringu, vy mě odevšad v jednom kuse vyhazujete. Máte zřejmě velikou odvahu! Zvláště když já nehodlám jít spát ještě celé hodiny! (*Jde k pohovce.*) Pojdte sem, posadte se, je-li libo, a smíte mi povídat o všem možném. Jenom ne o Královské akademii, o paní Cheveleyové a o románech v krajovém nářečí. To jsou náměty, které člověka nepovznášejí. (*Zahlédne cosi mezi polštáři na pohovce.*) Co je to tady? Někdo tu ztratil diamantovou brož. A moc krásnou, vidíte? (*Ukazuje ji LORDU GORINGOVI.*) Takovou bych si přála! Ale Gertruda tvrdí, že mám nosit jenom perly, a já se už na perly nemůžu ani podívat. Člověk s nimi vypadá tak prosto-

duše, tak nezkaženě, tak intelektuálně! To by mě zajímalo, komu ta brož patří.

LORD GORING: Mne by zajímalo, kdo ji tu ztratil.

MABEL CHILTERNOVÁ: Skvostná brož!

LORD GORING: Hezoučkový náramek!

MABEL CHILTERNOVÁ: To není náramek, to je brož.

LORD GORING: Dá se to nosit taky jako náramek. *(Vezme si od ní šperk a opatrně ho uloží do zelené náprsní tašky. Tašku pak s naprostým klidem schová do kapsy.)*

MABEL CHILTERNOVÁ: Co to děláte?

LORD GORING: Slečno Mabel, mám k vám poněkud zvláštní prosbu.

MABEL CHILTERNOVÁ *(dychtivě)*: Honem ji vyslovte! Čekám na ni celý večer.

LORD GORING *(se trochu zarazí, ale hned se vzpamatuje)*: Nezmiňujte se nikomu, že jsem se té brože ujal. Kdyby se po ní někdo ptal, hned mi to vzkážte.

MABEL CHILTERNOVÁ: To je opravdu zvláštní prosba.

LORD GORING: Tu brož jsem totiž před lety komusi daroval.

MABEL CHILTERNOVÁ: Ale!

Vstoupí LADY CHILTERNOVÁ. Hosté už odešli.

MABEL CHILTERNOVÁ (*LORDU GORINGOVI*): V tom případě vám ráda řeknu dobrou noc. Dobrou noc, Gertrudo. (*Odejde.*)

LADY CHILTERNOVÁ: Dobrou noc, miláčku. (*GORINGOVI.*) Všiml jste si, koho sem dnes přivedla lady Markbyová?

LORD GORING: Zajisté. A dost nemile mě to překvapilo. Co tu chtěla?

LADY CHILTERNOVÁ: Zřejmě získat Roberta, aby se postavil za jeden pletichářský projekt, do kterého vložila peníze. Za ten argentinský kanál, jasně řečeno.

LORD GORING: To se obrátila na nesprávnou adresu, pochopitelně.

LADY CHILTERNOVÁ: Tak nesmlouvavý charakter, jako má Robert, ten ona přece nemůže chápat.

LORD GORING: Ovšem. Jestli chtěla do těch svých sítí chytit i Roberta, to si dovedu představit, jak jí sklaplo. Nepochopitelná věc, že tak chytrá žena může udělat tak hloupou chybu!

LADY CHILTERNOVÁ: Já ženy tohoto druhu nepokládám za chytré. Pokládám je za neinteligentní.

LORD GORING: To se někdy kryje. Dobrou noc, lady Chilternová.

Vstoupí *SIR ROBERT CHILTERN*.

SIR ROBERT CHILTERN: Ale Arture, snad už neodcházíš! Zůstaň ještě chvílku. Prosím tě.

LORD GORING: Bohužel nemohu, nehněvej se. Slíbil jsem, že se podívám ještě k Hartlockovým. Mají tam prý dneska nějakou červenofialovou maďarskou kapelu, která hraje červenofialové maďarské melodie. Na shledanou! (*Odejde.*)

SIR ROBERT CHILTERN: Dneska ti to obzvlášť sluší, Gertrudo.

LADY CHILTERNOVÁ: Roberte, že to není pravda, vid', že ne? Že se nepropůjčíš k podpoře té argentinské spekulace? To bys přece udělat nemohl!

SIR ROBERT CHILTERN (*sebou trhne*): Kdo ti říkal, že to mám v úmyslu?

LADY CHILTERNOVÁ: Ta žena, která právě odešla, paní Chevellová, jak si teď říká. To mě jenom chtěla pozlobit, vid'? Roberte, já ji znám, a ty ne. Chodily jsme spolu do školy. Kdykoli získala něčí přátelství nebo důvěru, vždycky se potom k němu zachovala falešně a nepoctivě a vždycky měla na toho člověka špatný vliv. Já jsem ji nesnášela, štítla jsem se jí. Každou chvíli něco ukradla, ano, byla to zlodějka. Pro ty krádeže ji ze školy vyloučili. Jak jsi mohl připustit, aby tě ovlivnila?

SIR ROBERT CHILTERN: Gertrudo, i když je to jistě pravda, to, co mi říkáš, tak se to všechno stalo před mnoha lety. To už je dávno promlčeno. Od té doby se paní Cheveleyová jistě změnila. Nikoho nesmíme soudit podle jeho minulosti.

LADY CHILTERNOVÁ (*smutně*): Lidé jsou takoví, jakou mají minulost. Jedině podle minulosti bychom je měli posuzovat.

SIR ROBERT CHILTERN: To jsou tvrdá slova, Gertrudo.

LADY CHILTERNOVÁ: Pravdivá slova, Roberte! Tak jak to myslela, to svoje vychloubání, že tě přemluvila? Opravdu poskytněš své jméno k podpoře něčeho, cos mi líčil jako nejničemnější, nejpodvodnější machinaci, jaká se kdy objevila v politických kruzích?

SIR ROBERT CHILTERN (*se kousne do rtu*): Díval jsem se na tu záležitost z nesprávného hlediska. Mýlil jsem se, to se může stát každému.

LADY CHILTERNOVÁ: Ale vždyť jsi mi ještě včera říkal, že zprávy, cos dostal od té komise, celý projekt bezvýhradně odsuzují.

SIR ROBERT CHILTERN (*přechází sem a tam*): Teď mám důvody se domnívat, že komise nebyla tak docela nestranná, nebo přinejmenším, že byla špatně informována. Ostatně, Gertrudo, veřejný život a život soukromý, to jsou naprosto rozdílné věci. Každý z nich má jiné zákony a pohybuje se v jiných kolejích.

LADY CHILTERNOVÁ: Já mezi nimi žádný rozdíl nevidím. Člověk si má v obou zachovat čistý štít.

SIR ROBERT CHILTERN (*se zastaví*): V tomto případě, který se týká praktické politiky, jsem prostě změnil svůj názor, nic víc.

LADY CHILTERNOVÁ: Nic víc!

SIR ROBERT CHILTERN (*pevně*): Ne!

LADY CHILTERNOVÁ: Roberte... ach to je hrozné, že ti musím položit takovou otázku – Roberte, říkáš mi celou pravdu?

SIR ROBERT CHILTERN: A proč mi kladeš takovou otázku?

LADY CHILTERNOVÁ (*se na okamžik odmlčí*): A proč mi na ni neodpovídáš?

SIR ROBERT CHILTERN (*usedne*): Gertrudo, pravda je velice komplikovaný pojem a politika velice komplikovaná mašinerie. Spousta koleček, která do sebe všechna zapadají. Někdy má člověk jisté závazky, kterým musí dostat. V politickém životě je dříve či později nutno uchýlit se ke kompromisům. To dělá každý.

LADY CHILTERNOVÁ: Ke kompromisům? Roberte, proč mluvíš dneska večer úplně jinak, než jsi mluvil doposud? Co tě tak změnilo?

SIR ROBERT CHILTERN: Mne nezměnilo nic. To jen okolnosti změnil někdy situaci.

LADY CHILTERNOVÁ: Ale neměly by změnit zásady.

SIR ROBERT CHILTERN: Ani kdyby...?

LADY CHILTERNOVÁ: Kdyby co?

SIR ROBERT CHILTERN: Kdyby k tomu radila nutnost, životní nutnost?

LADY CHILTERNOVÁ: Žádná nutnost ti nemůže radit k nepoctivosti. Kdyby u tebe taková nutnost existovala, co tedy na tobě celý život miluju? Ale u tebe taková nutnost neexistuje, Roberte! Řekni, že neexistuje! Kde by se vzala? Co ty bys tím mohl získat? Peníze? Ty přece nepotřebujeme. Ostatně, peníze, které pocházejí z nečistého pramene, znamenají pro člověka morální degradaci. Moc? Moc sama o sobě, to přece není žádný cíl. Žádoucí je jedině moc, která umožňuje konat dobrodiní. Tak co ty bys mohl získat? Roberte, pověz mi, proč se najednou chceš zachovat nepoctivě?

SIR ROBERT CHILTERN: Toho slova nemáš právo užívat, Gertrudo. Vysvětlil jsem ti, že je to jen uvážený kompromis. Nic víc v tom nehledej.

LADY CHILTERNOVÁ: Roberte, u někoho jiného, u lidí, kteří berou život jak špinavou spekulaci, tam by to bylo v pořádku. Ale u tebe to není v pořádku, Roberte, u tebe ne, ty jsi přece jiný.

Tamtěch lidí ty ses po celý život stranil. Tys nikdy nepřipustil, aby tě svět pošpinil. A svět – zrovna tak jako já – v tobě viděl ideál. Zůstaň tím ideálem! Neodhazuj ten dar od Boha, neboť tu svou věž ze slonoviny! Roberte, muži jsou schopni milovat i to, co vysoko převyšují, něco bezcenného, poskvrněného, zneuctěného. Ale my ženy musíme uctívat to, co milujeme. A když z nás vyprchá úcta, vyprchá z nás všechno. Nezapíjej mou lásku k tobě, tu, prosím tě, nezapíjej!

SIR ROBERT CHILTERN: Gertrudo!

LADY CHILTERNOVÁ: Já vím, že existují muži, kteří skrývají nějaká děsivá tajemství, muži, kteří se dopustili nějaké hanebnosti a v kritickém okamžiku za ni musí zaplatit novou hanebností – ale neříkej mi, že k nim patříš i ty! Roberte, udělal jsi někdy něco špatného nebo nečestného, co bys musel tajit? Přiznej se mi, přiznej se mi rovnou, aby...

SIR ROBERT CHILTERN: Aby co?

LADY CHILTERNOVÁ (zvolna): Aby se naše životy mohly od sebe odloučit.

SIR ROBERT CHILTERN: Odloučit?

LADY CHILTERNOVÁ: Abychom každý mohli jít svou vlastní cestou. V takovém případě by to pro nás bylo lepší.

SIR ROBERT CHILTERN: Gertrudo, v mé minulosti není nic, o čem bys nemohla vědět.

LADY CHILTERNOVÁ: Já to věděla, Roberte, věděla jsem to docela jistě. Proč jsi tedy říkal takové hrozné věci, které vůbec neodpovídají tvému charakteru? Ale ne, už o tom nemluvejme! Napíšeš prostě paní Cheveleyové, že ten její skandální projekt podporovat nemůžeš. Že jí to napíšeš, vid'? A jestli tě v té věci donutila k nějakému slibu, musíš ho jednoduše odvolat!

SIR ROBERT CHILTERN: To jí snad nemusím psát.

LADY CHILTERNOVÁ: Musíš, Roberte! Nic jiného nezbyvá.

SIR ROBERT CHILTERN: Mohl bych jí to říct osobně. To by bylo lepší.

LADY CHILTERNOVÁ: Ne, Roberte, ty se s ní už nikdy nesmíš setkat. To není žena, s kterou ty by ses měl dohadovat. Ta s mužem, jako jsi ty, není vůbec hodna mluvit. Ne, musíš jí napsat, hned teď, a to takovým tónem, aby jí bylo jasno, že tvé rozhodnutí je neodvolatelné.

SIR ROBERT CHILTERN: Teď okamžitě?

LADY CHILTERNOVÁ: Ano.

SIR ROBERT CHILTERN: Je tak pozdě! Za chvíli bude půlnoc!

LADY CHILTERNOVÁ: A co na tom? Ta žena se musí okamžitě dovědět, že se v tobě mýlila, ty že nejsi člověk, který by dokázal chodit postranními uličkami nebo udělat něco podlého a nečestného. Napiš jí, Roberte! Napiš jí, že ten její projekt

podporovat odmítáš, protože jsi přesvědčen, že je to projekt nepoctivý. Ano, napiš doslovně „nepoctivý“. Ona ví dobře, co ten výraz znamená.

SIR ROBERT usedl a napsal dopis. Jeho žena si ho čte.

Správně. To stačí. (Zazvoní.) A teď obálku.

SIR ROBERT napíše zvolna adresu. Vstoupí MASON.

Tento dopis dejte okamžitě poslat do hotelu Claridge. Na odpověď není třeba čekat.

MASON odejde. LADY CHILTERNOVÁ poklekne vedle svého manžela a obejmě ho.

Roberte, láska dává člověku podivuhodný instinkt. Mám teď tušení, že jsem tě zachránila před nějakým nebezpečím, před něčím, co by tě připravilo o kus té úcty, kterou k tobě lidé mají. Ty si možná dost jasně neuvědomuješ, Roberte, že jsi do dnešního politického života vnesl vznešenější atmosféru, opravdovější vztah k životu, žeš upravil cesty ryzím záměrům a vyšším ideálům. Já to všechno vím, a právě proto tě mám tak ráda, Roberte.

SIR ROBERT CHILTERN: Měj mě ráda vždycky, Gertrudo.

LADY CHILTERNOVÁ: Budu tě mít vždycky ráda, protože si to vždycky zasloužíš. My ženy prostě musíme milovat ušlechtilost, když se s ní setkáme.

Políbí ho, vstane a odejde. SIR ROBERT chodí chvílku sem a tam. Pak znovu usedne a skryje obličej do dlaní. Vstoupí jeho KOMORNÍK a začne zhasínat světla. SIR ROBERT vzhledne.

SIR ROBERT CHILTERN: Ano, zhasněte, Masone, zhasněte.

V komnatě se zešeří. Svítí už jenom obrovský lustr, zavěšený nad schodištěm a ozařující gobelín s „Vítězstvím lásky“.

Opona.

DRUHÉ DĚJSTVÍ

Dopolední přijímací pokoj v domě sira Roberte Chilterna. V jednom z křesel si hoví LORD GORING, oděný s bezvadnou elegancí. Před krbem stojí SIR ROBERT CHILTERN, zřejmě velice rozrušený a stísněný. Během první scény chodí nervózně sem a tam po pokoji.

LORD GORING: To je velice trapná situace, milý Roberte, opravdu, velice trapná. Měl jsi své ženě vyklopit úplnou pravdu. Mít tajnosti před manželkami jiných mužů, to je nezbytný luxus moderního života. Tak to aspoň v klubu říkají muži, kteří mají dost veliké pleše, aby už mohli mít rozum. Ale nikdo by neměl mít tajnosti před svou vlastní manželkou. Ta totiž vždycky na všechno přijde. Na tohle mají ženy obdivuhodný instinkt. Odhalí prostě všechno, až na to ovšem, co je zcela očividné.

SIR ROBERT CHILTERN: Já jsem své ženě pravdu říci nemohl, Arture. Kdy jsem to měl udělat? Včera v noci? To by byl mezi námi nastal konec, definitivní konec, to bych byl ztratil lásku jediné ženy na celém světě, ke které mám úctu, jediné ženy, která dokázala vzbudit ve mně lásku. Včera v noci to prostě nešlo. Byla by se ode mne s hrůzou odvrátila. S hrůzou a opovržením.

LORD GORING: To je sama opravdu tak dokonalá?

SIR ROBERT CHILTERN: Ano, má žena je opravdu tak dokonalá.

LORD GORING (*si svléká levou rukavici*): Škoda! Promiň, kamaráde, tak jsem to nemyslel! Ale jestli je to s ní opravdu tak, jak říkáš, moc rád bych si s ní vážně pohovořil o životě.

SIR ROBERT CHILTERN: To by nemělo žádný význam.

LORD GORING: Smím se o to aspoň pokusit?

SIR ROBERT CHILTERN: Beze všeho. Ale její názory vůbec nic nezmění.

LORD GORING: Nu, v nejhroším případě to bude alespoň zajímavý psychologický pokus.

SIR ROBERT CHILTERN: Všechny takové pokusy jsou hrozně nebezpečné.

LORD GORING: Nebezpečné je všechno, kamaráde. Kdyby nebylo, nestálo by za to žít. Nu, patrně ses měl vyzpovídat už dávno.

SIR ROBERT CHILTERN: Kdy? Když jsem se zasnoubil? Copak by si mě byla vzala, kdyby byla věděla, že mé bohatství vzniklo tak, jak vzniklo? Že má kariéra spočívá na tom, na čem spočívá, že jsem prostě udělal něco, o čem by asi většina lidí prohlásila, že je to hanebnost a lumpárna?

LORD GORING (*zvolna*): Inu, většina lidí by se o tom asi vyjádřila dost ošklivě, to ano.

SIR ROBERT CHILTERN (*trpce*): Lidí, kteří podobné věci dělají dnes a denně! Lidí, z nichž každý má v životě mnohem horší škraloupy!

LORD GORING: Proto právě mají takovou radost, když odhalí tajnosti u někoho jiného. Tím odvrátí veřejnou pozornost od těch svých tajností.

SIR ROBERT CHILTERN: Koneckonců, komu jsem tím tenkrát ublížil? Nikomu!

LORD GORING (*se na něj upřeně zadívá*): Jenom sobě, Roberte.

SIR ROBERT CHILTERN (*po pauze*): Prosím, dostal jsem soukromé informace o jisté vládou zamýšlené transakci, a zařídil jsem se podle ní! Soukromá informace, to je přece dneska pramen každého rozsáhlejšího majetku!

LORD GORING (*si poklepává hůlkou na botu*): A veřejný skandál, to je obvykle důsledek takového majetku.

SIR ROBERT CHILTERN (*přechází sem a tam*): A ty pokládáš za správné, Arture, abych teď pykal za něco, co jsem udělal před osmnácti lety? Ty pokládáš za spravedlivé, aby celou kariéru zničilo najednou provinění, kterého se člověk dopustil div ne jako chlapec? Vždyť mně bylo tenkrát dvaadvacet! A měl jsem tu dvojnásobnou smůlu, že jsem byl z dobrého rodu a chudý, což obojí je v dnešní době neodpustitelné. Je to spravedlivé, aby jediná nerozvážnost, jediný hřích z mládí, dá-li se to vůbec nazvat hříchem, rozvrátil život, jako je můj, aby

mě teď postavil na pranýř, aby rozmetal všechno, pro co jsem pracoval a co jsem vybudoval? Je to spravedlivé, Arture?

LORD GORING: Život se k nikomu nechová spravedlivě, Roberte. A pro většinu z nás je to tak asi lepší.

SIR ROBERT CHILTERN: Každý ctižádostivý člověk musí bojovat se svou dobou jejími vlastními zbraněmi. Tato doba holduje bohatství. Tato doba vidí svého boha v bohatství. Kdo chce dneska něčeho dosáhnout, musí mít bohatství! A musí je získat za každou cenu.

LORD GORING: Podceňuješ se, Roberte. Věř mi, že ty bys to byl někam dotáhl i bez bohatství.

SIR ROBERT CHILTERN: Ale až ve vysokém věku, pravděpodobně. Až bych už netoužil po moci, nebo až bych jí už nemohl využít. Až bych už byl unavený, opotřebovaný a rozčarovaný. A já se chtěl vyšvihnout ještě zamlada. Mládí, to je čas pro úspěchy! Já čekat nemohl.

LORD GORING: Inu, tys opravdu dosáhl toho svého úspěchu ještě zamlada. Tak oslňujícího úspěchu nedosáhl za našich dnů nikdo jiný. Být náměstkem ministra zahraničí už ve čtyřiceti – to by jistě uspokojilo každého.

SIR ROBERT CHILTERN: A když o to všechno přijdu? Když všechno ztratím – a to s příšerným skandálem? Když mě vyštvou z veřejného života?

LORD GORING: Jak ty ses mohl prodat za peníze, Roberte?

SIR ROBERT CHILTERN (*rozčileně*): Neprodal jsem se za peníze. Koupil jsem si úspěch za vysokou cenu. To je všechno.

LORD GORING (*vážně*): Ano, vysokou cenu jsi za něj zaplatil, to je pravda. Co tě vůbec přivedlo na tu myšlenku?

SIR ROBERT CHILTERN: Baron Arnheim.

LORD GORING: Ničema!

SIR ROBERT CHILTERN: Ne, ne, to byl člověk s nesmírně bystrým, vynalézavým rozumem. Měl vysokou kulturu, osobní půvab, uhlašené způsoby. Intelektuál každým coulem. S takovým jsem se už nikdy nesetkal.

LORD GORING: Mně je vždycky a všude milejší hlupák s duší džentlmena. Pitomosti se mnohem víc křivdí, než je možno si představit. Já osobně mám k pitomosti náramný obdiv. Asi ze sympatií k sobě samému. Ale jak tě baron Arnheim k té věci přiměl? Pověz mi to podrobně.

SIR ROBERT CHILTERN (*usedne do křesla u psacího stolu*): Jednou v noci, po večeři u lorda Radleyho se baron rozhovořil o úspěchu v moderním životě jako o něčem, z čeho se dá udělat naprosto exaktní věda. Tím svým klidným hlasem nám začal přednášet tu nejstrašnější ze všech filozofií, filozofii moci. Začal nám kázat to nejúchvatnější ze všech evangelií, evangelium zlata. Asi viděl, jaký to na mě mělo účinek, protože

pár dní potom mi napsal a pozval mě k sobě. Bydlel tenkrát v Park Lane, v domě, který teď patří lordu Woolcombovi. Jako dnes vidím, jak mě s takovým zvláštním úsměvem na těch svých bledých rtech se zvednutými koutky vodil po své nádherné obrazárně, ukazoval mi své gobelíny, emaily, šperky, vyřezávané věci ze slonoviny, jak ve mně záměrně vzněcoval úžas nad tím podivným čarokrásným přepychem, v kterém žil. A pak mi řekl, že přepych je pouhé pozadí, že jsou to kulisy, namalované pro divadelní hru, a že to jediné, co stojí za to mít, je moc, moc nad jinými lidmi, moc nad světem, to že je jediná, ta nejsvrchovanější rozkoš, která stojí za poznání, jediné blaho, kterého se člověk nikdy nepřesytí. A že v našem století jsou vlastníky moci jenom boháči.

LORD GORING (*záměrně*): Naprosto scestné krédo.

SIR ROBERT CHILTERN (*vstane*): Já jsem si to tenkrát nemyslel. A nemyslím si to ani teď. I mně dalo bohatství obrovskou moc. Dalo mi na samém začátku života svobodu - a svoboda, to je všechno! Tys nebyl nikdy chudý, a tak jsi nikdy nepoznal, co je to ctižádost. Ty nemůžeš pochopit, jak báječné možnosti mi baron poskytl. Možnosti, k jakým se dostane málokdo.

LORD GORING: Naštěstí jen málokdo, soudě podle těch konců. Ale hlavně mi řekni, čím tě baron nakonec přiměl udělat... nu to, cos udělal.

SIR ROBERT CHILTERN: Když jsem odcházel, řekl mi, že kdybych mu někdy mohl dát tajnou informaci, která by pro něj měla opravdovou cenu, že by ze mne udělal ohromného boháče.

Ta vyhlídka mě úplně zmámila. A má ctižádost a touha po moci byly tehdy bez hranic. A šest neděl potom prošly mýma rukama jisté tajné dokumenty.

LORD GORING (*s očima pevně upřenýma na koberec*): Státní dokumenty?

SIR ROBERT CHILTERN: Ano.

LORD GORING si povzdechne, přejede si rukou čelo a pohlédne na SIR ROBERTA.

LORD GORING: Tebe bych byl nikdy nepokládal za slabocha, Roberte! O tobě bych byl nikdy neřekl, že bys dokázal podlehnout takovému pokušení, jaké ti nastražil baron Arnheim.

SIR ROBERT CHILTERN: Za slabocha? Ch! Tuhle frázi už nemůžu ani slyšet! A sám bych ji ani za nic nepoužil o někom jiném! Jakápak slabost? Ty si vážně myslíš, Arture, že pokušením se podléhá ze slabosti? Já ti říkám, že existují děsivá pokušení, kterým dokáže podlehnout jenom ten, kdo má sílu. Sílu a odvahu! Vsadit celý život na jediný okamžik, riskovat všechno jediným vrhem kostek, ať už je v banku moc, nebo rozkoš, to je jedno, to přece není výrazem slabosti! K tomu musíš mít odvahu, strašlivou odvahu! A já tu odvahu měl. Sedl jsem ještě téhož dne ke stolu a napsal baronu Arnheimovi dopis, který teď třímá v ruce ta ženská. Baron na té transakci vydělal tři čtvrti miliónu!

LORD GORING: A ty?

SIR ROBERT CHILTERN: Mně vyplatil baron sto deset tisíc liber.

LORD GORING: To jsi stál za víc, Roberte.

SIR ROBERT CHILTERN: Mně to úplně stačilo. Ty peníze mi poskytl přesně to, co jsem potřeboval: moc nad lidmi. Okamžitě jsem se dostal do parlamentu. A baron mi čas od času poradil ve finančních záležitostech. Do pěti let jsem svůj majetek téměř ztrojnásobil. Všecko, do čeho jsem se od toho dne pustil, skončilo úspěchem. Ve všem, co souviselo s penězi, jsem měl tak neuvěřitelné štěstí, že jsem se toho někdy až děsil. Kdesi jsem četl, v nějaké podivné knize – často si na to vzpomínám –, že když chtějí bohové někoho potrestat, vyplní mu každé přání.

LORD GORING: A litovals někdy toho svého činu, Roberte?

SIR ROBERT CHILTERN: Ne. Měl jsem pocit, že jsem bojoval se svou dobou jejími zbraněmi a že jsem vyhrál.

LORD GORING (*smutně*): Myslel sis jenom, žes vyhrál.

SIR ROBERT CHILTERN: Ano, myslel. (*Po delším odmlčení.*) Arture, ty mnou teď opovrhuješ, vid'?

LORD GORING (*opravdu procítěným hlasem*): Lituju tě, Roberte, upřímně tě lituju.

SIR ROBERT CHILTERN: Neříkám, že mě trápily výčitky. Netrápily mě. Aspoň ne výčitky v tom běžném, naivním smyslu

toho slova. Ale přesto jsem mnohokrát a mnoha penězi uplácel své svědomí. Měl jsem takovou bláhovou naději, že tím odzbrojím osud. Dvakrát tolik, kolik jsem dostal od barona Arnheima, jsem od té doby věnoval na veřejné dobročinné účely.

LORD GORING (*vzhlédne*): Na veřejné dobročinné účely? Prokris-
tapána, Roberte, tos musel nadělat škod!

SIR ROBERT CHILTERN: To neříkej, Arture, takhle nemluv!

LORD GORING: Toho si nevšímej, co já říkám, Roberte. Já pořád říkám, co bych říkat neměl. Já totiž obyčejně říkám to, co si myslím. A to je dneska velikánská chyba. To pak člověka nikdo nechápe. A co se týče té hrůzostrašné aféry, v té ti samozřejmě pomohu, jak jen to půjde, to je ti, doufám, jasné.

SIR ROBERT CHILTERN: Děkuju ti, Arture, děkuju ti. Ale co mám dělat? Dá se vůbec něco dělat?

LORD GORING (*se v křesle pohodlně opře a strčí ruce do kapes*): Inu, člověka, který v jednom kuse prohlašuje, že je bez chyby, nemohou Angličani ani vystát, ale velice si oblíbí toho, kdo připustí, že chybil. To je u Angličanů jedna z nejsympatičtějších stránek povahy. Jenže v tvém případě by zpověď moc nepomohla. Peníze – promiň, že ti to říkám – to je věc dost nechutná. A pak, i kdybys nakrásně udělal veřejné pokání, tak bys už nikdy nesměl řečnit o morálce. A člověk, který v Anglii nemůže aspoň dvakrát týdně řečnit o morálce před ohromným, lidovým a zcela nemorálním shromážděním,

s tím je jako se seriózním politikem amen. Ten se pak nemůže dát na nic jiného než na botaniku nebo na náboženství. Ne, tobě by zpověď nebyla nic platná. To by byl pro tebe krach.

SIR ROBERT CHILTERN: Ano, to by byl krach. Takže mi zbývá jen jedno: nějak se z toho vysekat.

LORD GORING (*se zvedne z křesla*): To jsem od tebe čekal, Roberte. To je opravdu tvá jediná možnost. A začít musíš tím, že to všechno vylíčíš své ženě.

SIR ROBERT CHILTERN: To ne!

LORD GORING: Děláš chybu, Roberte, věř mi.

SIR ROBERT CHILTERN: To udělat nemohu. To by mě přestala mít ráda. Jak je to s tou ženskou, s tou paní Cheveleyovou? Jak se proti ní mohu vyzbrojit? Tys ji zřejmě znal už před lety, Arture.

LORD GORING: Ano.

SIR ROBERT CHILTERN: A znal jsi ji dobře?

LORD GORING (*si upravuje vázanku*): Tak málo, že jsem se s ní kdysi zasnoubil. Za pobytu u Tenbyů. Celé to dobrodružství trvalo tři dny – ani ne.

SIR ROBERT CHILTERN: A proč jste to zasnoubení zrušili?

LORD GORING (*jako by o nic nešlo*): To už nevím. A taky na tom nezáleží. Mimochodem, nabídl jsi jí peníze? Peníze mívala po čertech ráda.

SIR ROBERT CHILTERN: Řekl jsem jí, že dostane, kolik bude chtít. Odmítla.

LORD GORING: Tak to úchvatné evangelium zlata přece jenom někdy selže. Tak boháči přece jen všechno nezískají.

SIR ROBERT CHILTERN: Ne, všechno ne. Máš asi pravdu. Už vidím, Arture, že mě čeká veřejná potupa. Vidím to docela jasně. Až do dneška jsem nevěděl, co je to hrůza. Teď už to vím. Je mi, jako kdyby mně srdce sevřela ledová ruka. Jako kdyby se mi srdce ubíjelo k smrti v nějaké prázdnotě.

LORD GORING (*udeří do stolu*): Ty ji musíš porazit, Roberte! Musíš ji porazit!

SIR ROBERT CHILTERN: Ale jak?

LORD GORING: To ti teď nepovím. Teď mě nic nenapadá. Ale každý má zranitelné místečko. Na každém se najde nějaký kaz. (*Přejde ke krbu a zahledí se na sebe do zrcadla.*) Můj otec tvrdí, že dokonce i já mám své chybičky. Možné to je. Kdoví.

SIR ROBERT CHILTERN: Při obraně proti paní Cheveleyové smím, doufám, užít všech zbraní, na jaké přijdu, co říkáš?

LORD GORING (*se stále dívá do zrcadla*): Já bych na tvém místě nebral ani ty nejmenší ohledy. Ta se o sebe umí dokonale postarat.

SIR ROBERT CHILTERN (*usedne ke stolu a sáhne po peru*): Dobrá, pošlu našemu velvyslanectví ve Vídni šifrovaný telegram, aby mi vyšetřili, jestli se o ní něco ví. Třeba má za sebou nějaký utajený skandál a bojí se, aby nevyšel najevo.

LORD GORING (*si upravuje květinu na klopě*): Řekl bych, že paní Cheveleyová patří k těm přemoderním ženám našich časů, pro které je nový skandál něco stejně slušivého jako nový klobouk a obojí jezdí každé odpoledne o půl šesté předvádět do Hyde Parku. Ta skandály zbožňuje, o tom jsem přesvědčen, a na jejím dnešním životě jí připadá nejžalostnější, že si už těch skandálů nedokáže opatřit větší množství.

SIR ROBERT CHILTERN (*píše*): Proč myslíš?

LORD GORING (*se otočí*): Měla na sobě včera v noci silnou vrstvu líčidla a slabou vrstvu šatů. To je u ženy vždycky známka beznaděje.

SIR ROBERT CHILTERN (*zacinká zvonkem*): Přesto se ten telegram do Vídně může vyplatit, nemyslíš?

LORD GORING: Vždycky se vyplatí ptát se, odpovědět, to se někdy nevyplatí.

Vstoupí MASON.

SIR ROBERT CHILTERN: Je pan Trafford ve své úřadovně?

MASON: Je, sire Roberte.

SIR ROBERT CHILTERN (*dává to, co napsal, do obálky, kterou pečlivě zalepuje*): Toto ať ihned šifrovaně odešle. Bez nejmenších průtahů.

MASON: Prosím, sire Roberte.

SIR ROBERT CHILTERN: Počkejte! Dejte mi to ještě. (*Napíše cosi na obálku. MASON s ní pak odejde.*) Něčím musela barona Arnheima ovládat. Co to asi bylo?

LORD GORING (*s úsměvem*): Kdoví.

SIR ROBERT CHILTERN: Budu s ní bojovat na život a na smrt. Aspoň dokud se to všechno nedoví moje žena.

LORD GORING (*pevně*): Bojuj v každém případě! V každém případě!

SIR ROBERT CHILTERN (*s gestem zoufalství*): Kdyby Gertruda na to mé tajemství přišla, neměl bych už proč bojovat. Nu, jakmile mi z Vídně odpovědí, hned ti to vzkážu. Je to nepatrná naděje, docela nepatrná, ale já se jí nechci vzdát. Když jsem tuto dobu porazil zbraněmi této doby, snad porazím paní Cheveleyovou zbraněmi paní Cheveleyové. Tak by to bylo v pořádku. Vypadá přece jako žena s minulostí, co říkáš?

LORD GORING: Tak vypadá většina hezkých žen. Ale i v minulostech panují módy, nejen v róbách. Možná, že minulost paní Cheveleyové má trochu odvážnější výstřih, ale to se dneska s oblibou nosí. Ostatně, že paní Cheveleyové naženeš strach, do toho bych, milý Roberte, moc velké naděje nevkládal. Mám dojem, že paní Cheveleyová má pro strach uděláno. Přežila všechny své věřitele a projevuje obdivuhodnou duchapřítomnost.

SIR ROBERT CHILTERN: Já teď žiju jen a jen nadějí. Chytám se každé možnosti. Připadám si jako člověk na potápějící se lodi. Vodu už mám až po kotníky a ve vzduchu visí bouřka. Pst! Jde sem Gertruda.

Vstoupí LADY CHILTERNOVÁ ve vycházkovém úboru.

LADY CHILTERNOVÁ: Dobrý den, lorde Goringu.

LORD GORING: Dobrý den, lady Chilternová. Byla jste v Hyde Parku?

LADY CHILTERNOVÁ: Ne, jdu rovnou z Ženského liberálního sdružení – mimochodem, Roberte, když se tam vyslovalo tvé jméno, ozval se hlasitý potlesk – a těším se na šálek čaje. (LORDU GORINGOVI.) Doufám, že se ještě zdržíte a napijete se čaje s námi.

LORD GORING: Chvilíčku se ještě zdrším, děkuji.

LADY CHILTERNOVÁ: Hned jsem tady. Jen co odložím klobouk.

LORD GORING (*velice vážně*): Ne, prosím, zůstaňte v něm. Je to jeden z nejhezčích klobouků, jaké jsem viděl. Doufám, že když se objevil v Ženském liberálním sdružení, ozval se hlasitý potlesk.

LADY CHILTERNOVÁ (*s úsměvem*): Tam nás vždycky čeká důležitější práce než zkoumat navzájem své klobouky.

LORD GORING: Jděte! Jaká práce?

LADY CHILTERNOVÁ: Ó, nudné, užitečné, potěšující starosti. Továrni nařízení, inspekce v ženských dílnách, návrh zákona o osmihodinové pracovní době, volební právo... Zkrátka samé věci, které vám připadají naprosto nezajímavé.

LORD GORING: A nikdy žádné klobouky?

LADY CHILTERNOVÁ (*s hraným rozhořčením*): Klobouky nikdy. Nikdy! (*Odejde dveřmi, které vedou k její oblékárně.*)

SIR ROBERT CHILTERN (*stiskne LORDU GORINGOVI ruku*): Chováš se ke mně jako dobrý přítel, Arture, jako opravdový dobrý přítel.

LORD GORING: Zatím jsem toho pro tebe moc udělat nemohl, Roberte. Vlastně jsem pro tebe neudělal vůbec nic, pokud je mi známo. Zatím jsem se sám v sobě dokonale zklamal.

SIR ROBERT CHILTERN: Umožnil jsi mi, abych ti pověděl pravdu. Už to je hodně. Já už jsem se tou pravdou dusil.

LORD GORING: Á, pravda, to je něco, čeho já se vždycky koukám zbavit co nejrychleji. Špatný návyk, mimochodem. Člověk je pak v klubu velice neoblíbený... aspoň u starších členů. Ti pak o člověku říkají, že je domýšlivý. No, možná že mají pravdu.

SIR ROBERT CHILTERN: Ach, kéž bych já byl mohl vždycky říkat pravdu... a žít v pravdě. To je úžasná výhoda, moci žít v pravdě. *(Povzdechne si a zamíří ke dveřím.)* Doufám, že se uvidíme hodně brzy, Arture.

LORD GORING: Ovšem. Kdykoli budeš chtít. Dneska v noci se chci na skok podívat na ples v mládeneckém klubu, když se mi ovšem nenaskytne něco lákavějšího. Ale zastavím se u tebe zítra dopoledne. Kdybys mě náhodou potřeboval dnes večer, vzkaz mi domů.

SIR ROBERT CHILTERN: Děkuju ti.

Když odchází ke dveřím, vstoupí z oblékárny LADY CHILTERNOVÁ.

LADY CHILTERNOVÁ: Snad neodcházíš, Roberte?

SIR ROBERT CHILTERN: Musím napsat pár dopisů, miláčku.

LADY CHILTERNOVÁ *(přistoupí k němu)*: Ty pracuješ až příliš svědomitě, Roberte. Mysli taky trochu na sebe. Vypadáš unaveně.

SIR ROBERT CHILTERN: To nic není, miláčku, to nic není. *(Políbí ji a odejde.)*

LADY CHILTERNOVÁ (*LORDU GORINGOVI*): Posadte se ještě. Jsem tak ráda, že vás tu mám, chtěla bych si s vámi promluvit o... Nu, klobouky to nebudou, ani Ženské liberální sdružení. O to první se zajímáte až moc a o to druhé skoro vůbec ne.

LORD GORING: Chcete si promluvit o paní Cheveleyové, že?

LADY CHILTERNOVÁ: Ano, uhodl jste. Po vašem odchodu včera v noci jsem zjistila, že mi paní Cheveleyová nelhala. Ale přiměla jsem pochopitelně Roberta, aby jí okamžitě napsal a aby ten svůj slib odvolal.

LORD GORING: To jsem z jeho slov vyrozuměl.

LADY CHILTERNOVÁ: Kdyby ten slib dodržel, to by byla první skvrna na jeho dosud neposkvvrněné kariéře. A Robert nesmí zavdat ani nejmenší příčinu k výtkám. Není jako ti ostatní. Nemůže si dovolit to, co oni. (*Pohlédne na LORDA GORINGA, který mlčí.*) Vy se mnou nesouhlasíte? Jste přece Robertův nejlepší přítel. Jste náš nejlepší přítel, lorde Goringu. Nikdo jiný – až na mě ovšem – nezná Roberta tak dobře jako vy. Předemnou nemá žádné tajemství a před vámi, myslím, také ne.

LORD GORING: Předemnou určitě ne. Aspoň doufám.

LADY CHILTERNOVÁ: Já se v něm tedy nevyznám? Ale ano, vyznám, vidíte? Buďte ke mně upřímný.

LORD GORING (*se jí zadívá do očí*): Naprosto upřímný?

LADY CHILTERNOVÁ: No ovšem. Či snad přede mnou něco tajíte?

LORD GORING: Ne, nic. Myslím jen, milá lady Chilternová, když dovolíte, že v praktickém životě...

LADY CHILTERNOVÁ (*s úsměvem*): O kterém vy víte tak málo, lorde Goringu...

LORD GORING: ... o kterém nevím pranic z vlastní zkušenosti, zato leccos z vlastního pozorování. Myslím tedy, že v praktickém životě provází každý úspěch – ten pravý totiž – jistá bezohlednost. A ctižádost, tu provází bezohlednost vždycky. Jak se člověk jednou celou svou duší zaměří na jistý cíl, pak musí-li se k němu vyšplhat na strmý útes, vyšplhá se na strmý útes. Musí-li vkročit do bláta...

LADY CHILTERNOVÁ: Ano?

LORD GORING: ... vkročí do bláta. Mluvím samozřejmě o životě vůbec.

LADY CHILTERNOVÁ (*vážně*): To doufám. Proč se na mě tak divně díváte, lorde Goringu?

LORD GORING: Někdy si myslím, lady Chilternová, že... že v některých životních názorech zastáváte stanovisko zbytečně přísné. Mám dojem, že... často neberete dost v úvahu polehčující okolnosti. V každé povaze se dá objevit sklon k slabosti, ba často i k něčemu horšímu. Co kdyby – například – někdo,

kdo je veřejně činný, můj otec, nebo lord Marton, nebo Robert řekněme, co kdyby byl před lety napsal nějaký nerozvážený dopis...

LADY CHILTERNOVÁ: Čemu říkáte nerozvážený dopis...?

LORD GORING: Dopis, který by člověka vážně zkompromitoval. Uvádím ovšem neexistující případ.

LADY CHILTERNOVÁ: Robert by prostě nebyl schopen zachovat se nerozváženě, jako by nebyl schopen zachovat se špatně.

LORD GORING (*po dlouhé pauze*): Každý je schopen zachovat se nerozváženě. Každý je schopen zachovat se špatně.

LADY CHILTERNOVÁ: Že by z vás byl najednou pesimista? Co tomu řeknou ti ostatní elegáni? To aby se oblékali do smutku!

LORD GORING (*vstane*): Nikoli, lady Chilternová, není ze mne pesimista. Mám dokonce podezření, že ani dost dobře nevím, co to pesimismus je. Ale jedno vím: že bez veliké shovívavosti se nedá životu rozumět. Bez veliké shovívavosti se život nedá ani žít. Jedině láska - a nikoli německá filozofie - dokáže vysvětlit život na tomto světě, ať už si život na onom světě vysvětlujeme jakkoli. A kdybyste se někdy dostala do nesnází, lady Chilternová, pamatujte, že ke mně můžete mít absolutní důvěru, já pro vás udělám, co bude v mých silách. Kdybyste mě někdy potřebovala, klidně přijďte pro pomoc ke mně. Okamžitě přijďte ke mně.

LADY CHILTERNOVÁ (*se na něho zahledí s údivem*): Lorde Goringu! Vy mluvíte docela vážně! To jsem ještě nikdy nezažila, abyste vy mluvil vážně.

LORD GORING (*se zasměje*): Prosím za prominutí, lady Chilternová. Vynasnažím se, aby se to podruhé nestalo.

LADY CHILTERNOVÁ: Ale mně byste se líbil, kdybyste byl vážný.

Vstoupí MABEL CHILTERNOVÁ v přímo strhujících šatečkách.

MABEL CHILTERNOVÁ: Takové nehoráznosti lordu Goringovi neříkej, drahá Gertrudo! Jemu by přece vážnost vůbec neslušela. Dobrý den, lorde Goringu. Prosím vás, jen buďte co nejvíce lehkovážný.

LORD GORING: To bych moc rád, slečno Mabel, ale dneska jsem bohužel... vyšel poněkud ze cviku. Naštěstí jsem už na odchodu.

MABEL CHILTERNOVÁ: Zrovna když jsem přišla já! Vy máte způsoby, to je něco hrozného! Moc špatně vás vychovali!

LORD GORING: Máte pravdu.

MABEL CHILTERNOVÁ: Já jsem vás měla dostat do výchovy!

LORD GORING: Škoda, že se to nestalo.

MABEL CHILTERNOVÁ: Teď už je na to patrně pozdě!

LORD GORING (*s úsměvem*): Já bych neřekl.

MABEL CHILTERNOVÁ: Vyjedem si zítra odpoledne?

LORD GORING: Zajisté, v deset.

MABEL CHILTERNOVÁ: Ne abyste zapomněl!

LORD GORING: Ovšemže nezapomenu. Mimochodem, lady Chilternová, dnešní noviny nevedly seznam vašich včerejších hostů. To se jim tam zase nevešel kvůli výnosům městského zastupitelstva nebo kvůli zprávám ze zasedání v arcibiskupském paláci, nebo kvůli něčemu zrovna tak nudnému. Směl bych se na ten seznam podívat? Mám pro tu prosbu zvláštní důvod.

LADY CHILTERNOVÁ: Pan Trafford vám určitě bude moci jeden ten seznam předložit.

LORD GORING: Mnohokrát děkuji.

MABEL CHILTERNOVÁ: Tommy je nejužitečnější osoba z celého Londýna.

LORD GORING (*se k ní otočí*): A kdo je nejdekorativnější?

MABEL CHILTERNOVÁ (*vítězoslavně*): Já!

LORD GORING: Vy jste ale chytrá, že jste to uhodla! (*Zvedne svůj klobouk a hůl.*) Sbohem, lady Chilternová. Nezapomenete na to, co jsem vám řekl, vidíte že ne?

LADY CHILTERNOVÁ: Nezapomenu. Nevím ovšem, proč jste mi to řekl.

LORD GORING: To nevím ani já sám. Sbohem, slečno Mabel.

MABEL CHILTERNOVÁ (*zklamaně sešpulí rty*): Škoda, že už jdete. Zažila jsem dnes ráno čtyři nádherná dobrodružství. Či vlastně čtyři a půl. Mohl jste se o některých z nich dovědět.

LORD GORING: Čtyři a půl! To je od vás nesmírně sobecké. To už na mě nezbude žádné.

MABEL CHILTERNOVÁ: Já si taky nepřeju, abyste zažil nějaké dobrodružství! Vám by to nedělalo dobře.

LORD GORING: To je první nelaskavost, kterou jste mi kdy řekla. A ten půvab, s jakým jste ji řekla! Tak zítra v deset.

MABEL CHILTERNOVÁ: Přesně.

LORD GORING: Na puntík přesně. Ale přijďte bez pana Trafforda.

MABEL CHILTERNOVÁ (*lehce trhne hlavou*): Ovšemže přijdu bez Tommyho Trafforda. Tommy Trafford upadl do veliké nemilosti.

LORD GORING: To rád slyším. (*Ukloní se a odejde.*)

MABEL CHILTERNOVÁ: Gertrudo, s tím Tommym Traffordem by sis měla promluvit!

LADY CHILTERNOVÁ: Copak zas provedl, chudák pan Trafford? Robert říká, že je to nejlepší tajemník, jakého kdy měl.

MABEL CHILTERNOVÁ: No zas už mě požádal o ruku. On vážně nedělá vůbec nic jiného. Pořád a pořád mě žádá o ruku. Včera mě požádal o ruku v hudebním salónku, ve chvíli, kdy jsem byla dočista bezbranná, protože se zrovna hrálo nějaké pracně vymyšlené trio, takže jsem si pochopitelně netroufla ho náležitě zpražít. Kdybych to byla udělala, tak s tím triem byl samozřejmě hned konec. Muzikální obecnstvo je nesmyslně nerozumné. Chce, abychom nadobro oněměli, zrovna když toužíme nadobro ohluchnout. No a potom mě požádal o ruku dneska ráno, za jasného denního světla, přímo před tou ohavnou sochou Achillovou. To je prostě hrůza, co se před tím uměleckým dílem dneska děje! Proti tomu by už měla zakročit policie! Pak jsme šli na přesnídávku a tam jsem poznala – podle toho, jak zase do mě začal zabodávat ty svoje oči –, že mě znovu hodlá požádat o ruku, a jen tak tak jsem ho zarazila prohlášením, že jsem bimetalistka. Ještě štěstí, že nemám ponětí, co to je, ten bimetalismus. On to zřejmě neví nikdo. Ale Tommyho ta poznámka na celých deset minut úplně zdrtila. Vypadal velice pohoršeně. To je totiž k zbláznění, jak Tommy žádá o ruku! Kdyby o ni požádal hezky hlasitě, prosím, to by mi tak moc nevadilo, to by aspoň mezi lidmi kolem vyvolalo nějaký rozruch. Ale on to říká takovým příšerně důvěrným

šepotem. Když chce být romantický, tak mluví s člověkem jako doktor. Mám Tommyho jinak moc ráda, ale ten způsob, kterým žádá o ruku, ten už přece dávno vyšel z módy. Měla bys mu domluvit, Gertrudo, měla bys mu vysvětlit, že žádat o ruku jednou týdně je až dost, ale že by se to pokaždé mělo udělat tak, aby to vzbudilo pořádnou pozornost.

LADY CHILTERNOVÁ: Takhle bys neměla mluvit, milá Mabel. Ostatně Robert má o panu Traffordovi velice dobré mínění. Je přesvědčen, že ho čeká skvělá budoucnost.

MABEL CHILTERNOVÁ: Á, muže s budoucností, toho já bych si nevzala za nic na světě.

LADY CHILTERNOVÁ: Mabel...

MABEL CHILTERNOVÁ: Já vím, drahoušku. Že ty sis taky vzala muže s budoucností. Jenže Robert je génius a ty máš hrozně ušlechtilý charakter, ty se dovedeš obětovat. A géniové ti nejdou na nervy. Já nemám vůbec žádný charakter a jediný génius, kterého snesu, je Robert. Jinak jsou přece géniové naprosto nesnesitelní. Co jen toho namluví! Takový neslušný zvyk! A pak, géniové vždycky myslí na sebe, když vyžaduju, aby mysleli na mne. Ale teď musím běžet na zkoušku k lady Basildonové. No, zkusíme tam ty živé obrazy, copak jsi to už zapoměla? Triumf... něčeho, nemám ponětí čeho. Doufám, že to bude můj triumf. To je jediný triumf, který mě v současné době zajímá. (*Políbí LADY CHILTERNOVOU a odejde. Ale okamžitě příběhne zpátky.*) Gertrudo, víš, kdo jde

k tobě na návštěvu? Ta hrozně protivná paní Cheveleyová, hrozně půvabně oblečená. Tys ji pozvala?

LADY CHILTERNOVÁ (*vstává*): Paní Cheveleyová? Ke mně? Vyloučeno.

MABEL CHILTERNOVÁ: Říkám ti, že už jde nahoru po schodech! V přirozené velikosti a s nepřirozeným úsměvem.

LADY CHILTERNOVÁ: Ale ty tu zůstat nemusíš, Mabel. Čeká tě lady Basildonová, nezapomeň.

MABEL CHILTERNOVÁ: Musím se aspoň pozdravit s lady Markbyovou. Ta je báječná. Ohromně se bavím, když mě peskuje.

Vstoupí MASON.

MASON: Lady Markbyová. Paní Cheveleyová.

Vstoupí LADY MARKBYOVÁ a PANÍ CHEVELEYOVÁ.

LADY CHILTERNOVÁ (*jim vykročí vstříc*): Drahá lady Markbyová! To je od vás milé, že jste se na mě přišla podívat. (*Podá jí ruku a odměřeně se ukloní PANÍ CHEVELEYOVÉ.*) Prosím, posadte se, paní Cheveleyová.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Děkuji. Není tohle slečna Chilternová? Tak ráda bych se s ní seznámila.

LADY CHILTERNOVÁ: Mabel, paní Cheveleyová si přeje, abych tě představila.

MABEL maličko kývne hlavou.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (usedá): Včera jste na sobě měla roztomilé šatečky, slečno Chilternová. Takové prostinké a... pro vás vhodné.

MABEL CHILTERNOVÁ: Tak? To musím říci své švadleně. Ta se bude divit! Sbohem, lady Markbyová.

LADY MARKBYOVÁ: Vy už běžíte?

MABEL CHILTERNOVÁ: Nerada, ale musím. Spěchám na zkoušku. Mám v jednom živém obraze stát na hlavě.

LADY MARKBYOVÁ: Na hlavě, děvenko? Ale to snad ne! To je přece velice nezdravé. (*Usedne na pohovku k LADY CHILTERNOVÉ.*)

MABEL CHILTERNOVÁ: Když ono je to ve prospěch vynikající dobročinné akce. Bude se tam vybírat na lidi, kteří si to nezaslouží. A jedině o ty já se zajímám. Jsem tam tajemnicí a Tommy Trafford pokladníkem.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: A lord Goring?

MABEL CHILTERNOVÁ: Ó, ten je předsedou.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Na takovou funkci se úžasně hodí. Jestli se od té doby, co jsem ho poznala, nepokazil.

LADY MARKBYOVÁ (*uvažuje*): Vy jste ohromně moderní, Mabel. Snad až trochu příliš moderní. A to je nebezpečné být příliš moderní. Pak se může člověku stát, že zčistajasna vyjde úplně z módy. Takových případů já znám!

MABEL CHILTERNOVÁ: To je děsivá vyhlídka!

LADY MARKBYOVÁ: Á, vy můžete být úplně klidná, má zlatá! Vy budete vždycky hezounká. A to je ta nejtrvanlivější móda. Taký jediná, kterou Anglie zavádí s úspěchem.

MABEL CHILTERNOVÁ (*udělá pukrle*): Srdečně vám děkuji, lady Markbyová. Za Anglii... i za sebe. (*Odejde.*)

LADY MARKBYOVÁ (*se obrátí k LADY CHILTERNOVÉ*): Přišly jsme se jenom zeptat, milá Gertrudo, jestli se tu nenašla diamantová brož paní Cheveleyové.

LADY CHILTERNOVÁ: U nás?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ano. Objevila jsem její ztrátu teprve v noci v hotelu, a tak mě napadlo, že jsem ji třeba nechala tady.

LADY CHILTERNOVÁ: Mně o ní nikdo nic neříkal. Ale zeptám se komorníka. (*Zazvoní.*)

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ne, tím se vůbec neobtěžujte, lady Chilternová. Nejspíš jsem ji ztratila v opeře, ještě než jsme jely k vám.

LADY MARKBYOVÁ: Ano, ano, určitě to bylo v opeře. Dneska se všude tak tlačíme a strkáme, že se pokaždé nestačím divit, když na nás na konci večera vůbec něco zůstalo. Já sama, kdykoli odcházím odněkud ze salónu, mívám vždycky pocit, jako bych už na sobě neměla ani cancourek. Leda snad maličký cancourek slušné reputace, který tak tak stačí odradit nižší vrstvy, aby na mě do oken kočáru nepokřikovaly trapné poznámky. Namouduši, ta naše společnost je už příšerně přelidněná! Někdo by měl vážně přijít s propracovaným návrhem na nucenou emigraci. To by bylo učiněné dobrodiní.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Já s vámi zcela souhlasím, lady Markbyová. To už je skoro šest let, co jsem naposled zažila londýnskou sezónu, a musím říci, že teď je londýnská společnost nechutně promíchaná. Všude člověk potká naprosto přebytečné lidi.

LADY MARKBYOVÁ: Svatá pravda, má milá. Ale zase není třeba, abyste je osobně znala. Já určitě neznám dobrou polovinu lidí, kteří k nám docházejí. A podle toho, co o nich slýchám, ani bych si je znát nepřála.

Vstoupí MASON.

LADY CHILTERNOVÁ: Jak vypadala ta brož, co jste ji ztratila, paní Cheveleyová?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Diamantová, v podobě hada, a s jedním rubínem. S dost velkým rubínem.

LADY MARKBYOVÁ: Neříkala jste, že je to safír, to, co má ten had na hlavě, drahoušku?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*s úsměvem*): Ne, lady Markbyová – rubín je to.

LADY MARKBYOVÁ (*přikývne*): Tak vám musel báječně slušet.

LADY CHILTERNOVÁ: Nenašel někdo dnes ráno v některém pokoji diamantovou brož s rubínem, Masone?

MASON: Nikoliv, milosti.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Nic se nestalo, lady Chilternová, opravdu ne. Mrzí mě, že jsem vám přidělala starosti.

LADY CHILTERNOVÁ (*chladně*): Jaképak starosti! Děkuji vám, Masone. A můžete podávat čaj.

MASON odejde.

LADY MARKBYOVÁ: Něco ztratit, to je vážně moc mrzutá věc. Já jsem jednou v Bathu, to už je dávno, v tom pavilónu, co je vřídlo, ztratila mimořádně pěkný náramek ze samých kamejí. Byl to dárek od sira Johna. A od té doby, budiž pánubohu žalováno, mi už jakživ nic nedal. Je to smutné, jak to s ním jde z kopce. Vážně, ta strašlivá poslanecká sněmovna nám

ty naše manžely vysloveně ničí. Poslanecká sněmovna, to je nejhorší pohroma pro šťastná manželství. Hned po tom hrůzném vynálezu, co zavedli, po tom „vyšším vzdělání u žen“.

LADY CHILTERNOVÁ: Ale to je kacířství, pronášet takové názory u nás v domě, lady Markbyová. Robert je velikým zastáncem vyššího vzdělání u žen. A já, nehněvejte se, taky.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Já bych se radši dočkala vyššího vzdělání u mužů. Především mužům žalostně chybí.

LADY MARKBYOVÁ: To tedy ano, drahoušku. Jenže takový návrh by byl bohužel zcela nespravedlivý. Já jsem přesvědčena, že muž není žádného dalšího rozvoje schopen. Dostal se tak daleko, jak to u něho šlo, a to moc daleko není. A pokud jde o ženy, vy, milá Gertrudo, patříte k mladší generaci, a tak je jistě docela v pořádku, že to s tím vzděláním schvalujete. Nás ovšem za mých mladých let vychovávali tak, abychom nerozuměly ničemu. Starý systém, ale neobyčejně poutavý. Řeknu vám, že těch věcí, kterým mne a mou nebožku sestru učili nerozumět, byla až neuvěřitelná spousta. Ale moderní ženy prý rozumějí všemu.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Až na manžely. Vlastní manželé, to je to jediné, čemu moderní ženy nerozumějí vůbec.

LADY MARKBYOVÁ: A to je jen dobře, drahoušku. Kdyby jim rozuměly, tak by možná mnohá šťastná domácnost zkrachovala. Ta vaše pochopitelně ne, Gertrudo, to snad ani nemusím zdůrazňovat. Vy jste si vzala manžela naprosto vzorného. Kéž

bych to mohla říci taky o sobě! Ale sir John, od té doby, co se tak pravidelně účastní parlamentních debat, což ho za zlatých starých časů nikdy ani nenapadlo, užívá úplně nemožného slovníku. Pořád má zřejmě dojem, že mluví ke sněmovně, což má za následek, že vždycky, jak začne přetřásat situaci zemědělských dělníků nebo náboženské vyznání Walesanů nebo podobné, stejně nepřístojné téma, musím poslat z místnosti veškeré služebnictvo. To není totiž nic příjemného, vidět vlastního komorníka, který je u vás už třiadvacet let, jak se u příborníku doslova červená, a vlastní lokaje, jak se v koutech pokoje svíjejí jako ti hadí muži z cirkusů. Dejte na má slova, že můj život se úplně zhroutí, jestli Johna okamžitě nepřeloží do Sněmovny lordů. Pak by se samozřejmě přestal starat o politiku. Sněmovna lordů je tak rozumná instituce! No prostě shromáždění džentlmenů! Ale takhle je se sirem Johnem náramné trápení. Jako dneska ráno! Ještě jsme nebyli ani z polovičky po snídani, když si vám John stoupl ke krbu, strčil ruce do kapes a začal z plných plic řečnit k celé vlasti. Nemusím říkat, že jsem hned po druhém šálku čaje odešla od stolu. Ale ten jeho zuřivý proslov bylo slyšet po celém domě. Doufám, Gertrudo, že sir Robert se takhle nechová!

LADY CHILTERNOVÁ: Ale já mám veliký zájem o politiku, lady Markbyová, a jsem ráda, když o ní Robert mluví.

LADY MARKBYOVÁ: No já bych vám nepřála, aby se tolik věnoval vládním publikacím jako sir John. Tahle modře vázaná četba ještě nikdy nikoho nezušlechtila.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*unyle*): Já modře vázané publikace vůbec nečtu. Mám radši četbu estétů, tu žlutě vázanou.

LADY MARKBYOVÁ (*té narážce vůbec nerozumí*): Žlutí je nesporně veselejší barva. Já měla za mlada spoustu žlutých šatů a i teď bych ještě chodila ve žluté, jen kdyby John, kdykoli si mne všimne, nedělal tak trapně osobní poznámky. V otázkách oblékání jsou muži hrozně směšní, no řekněte.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ó ne. Já je v otázkách oblékání považuji za jedinou autoritu.

LADY MARKBYOVÁ: Ale jděte! Podle toho, co sami nosí na hlavě, by to člověk neřekl.

Vstoupí KOMORNÍK se SLUHOU a přistaví k LADY CHILTERNOVÉ servírovací stůlek.

LADY CHILTERNOVÁ: Smím vám nabídnout trochu čaje, paní Cheveleyová?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Děkuji.

KOMORNÍK podá PANÍ CHEVELEYOVÉ šálek čaje.

LADY CHILTERNOVÁ: Šálek čaje, lady Markbyová?

LADY MARKBYOVÁ: Já ne, děkuji, drahoušku. (*SLUHOVÉ odejdou.*) Slíbila jsem totiž, že na deset minut zaskočím k chudince lady Brancasterové. Ona má teď takové starosti! Její

dcera, jinak docela dobře vychované děvče, se vám najednou zasnoubila s jedním velebníčkem v Shropshiru. Smutná věc, strašně smutná! Já to nechápu, tu moderní zálibu v těch mladých páterech. Když já byla mladá, tak taky kolem nás děvčat poskakovali jako králíci. Jenže pro nás byli vzduch, to snad ani nemusím říkat. Dneska ovšem, jak odevšad slýchám, je jimi venkovská společnost přímo zamořená. Já to pokládám za bezbožnost. A její starší syn se ještě ke všemu pohádal s otcem, a když se potkají v klubu, tak se prý lord Brancaster vždycky schová za finanční rubriku v Timesech. Ale to je dneska pohříchu jev docela běžný a všechny lepší kluby rovnou odebírají mnohem větší počet Timesů. Taková spousta synů se nechce stýkat se svými otci a taková spousta otců by ani zanic nepromluvila se svými synáčky! Já osobně si myslím, že je to jev navýsost politováníhodný.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Já taky. Dneska se otcové musejí od svých synů moc a moc učit!

LADY MARKBYOVÁ: Neříkejte, drahoušku. Co třeba?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Umění žít. To jediné doslova krásné umění, které moderní doba vytvořila.

LADY MARKBYOVÁ (*zavrtí hlavou*): Á, v tomhle umění se lord Brancaster vyznal bohužel znamenitě. Mnohem líp než jeho ubohá žena. (*Otočí se k LADY CHILTERNOVÉ.*) Znáte přece lady Brancasterovou, vidíte, drahoušku?

LADY CHILTERNOVÁ: Nepatrně. Loni na podzim byla současně s námi v Langtonu.

LADY MARKBYOVÁ: Ona je – jako všechny korpulentnější dámy – učiněný obrázek štěstí, toho jste si jistě všimla. Ale její rodinu potkala kromě toho případu s tím velebníčkem ještě spousta dalších tragédií. Tak například nešťastně skončila její vlastní sestra, paní Jekyllová; a bohužel si to ani sama nezavinila. Ta měla tak smutný život, že se nakonec dočista zhroutila a musela jít do kláštera. Nebo k opeře? To už si nevzpomínám. Ne, vrhla se tuším na umělecké výšivky. No vím prostě, že ztratila všechnu chuť k životu. (*Vstává.*) Tak teď, Gertrudo, když dovolíte, svěřím paní Cheveleyovou vaší péči a zastavím se pro ni za čtvrt hodinky. Nebo byste na mě radši počkala v kočáře, paní Cheveleyová, než se vrátím od lady Bracasterové? Jelikož to má být návštěva kondolenční, tak se tam dlouho nezdržím.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*vstává*): Mileráda počkám v kočáře, můžete-li mi ovšem zaručit, že tam na ulici bude někdo, kdo se na mě bude dívat.

LADY MARKBYOVÁ: Prý se kolem jejich domu v jednom kuse potlouká ten velebníček.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Jenže já si bohužel nepotrpím na obdivovatele v sukních.

LADY CHILTERNOVÁ (*vstane*): Doufám, že paní Cheveleyová zůstane chvilku u mne. Ráda bych si s ní trochu pohovořila.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: To mě velice těší, lady Chilternová. Nic mě nemohlo udělat větší radost.

LADY MARKBYOVÁ: No ovšem, vždyť vy dvě musíte mít tolik hezkých vzpomínek na léta ve škole! Tak sbohem, milá Gertrudo. Uvidíme se dnes večer u lady Bonarové? Objevila báječného nového génia. Dělá... ne, nedělá vůbec nic. To musí být pohodlíčko, no řekněte.

LADY CHILTERNOVÁ: My dnes večeříme doma a já už pak asi nikam nepůjdu. Robert musí ovšem do sněmovny. Ale dneska tam nebude nic pozoruhodného.

LADY MARKBYOVÁ: Vy večeříte doma? Sami? Je to rozumné? Á, já zapomínám, že váš manžel je výjimka. Můj manžel je pravidlo, a žena ničím tak rychle nestárne, jako když se provdá za pravidlo. (*Odejde.*)

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Báječná žena, ta lady Markbyová, že? Namluví toho víc a přitom řekne míň než kdokoli jiný. Rozený veřejný řečník. Spíš než její manžel, ačkoli to je tak typický Angličan; vždycky nudný a občas hrubý.

LADY CHILTERNOVÁ neodpovídá a zůstává stát. Chvilku obě ženy mlčí. Pak se jejich pohledy setkají. LADY CHILTERNOVÁ je bledá a tváří se nesmiřitelně. PANÍ CHEVELEYOVÁ se zřejmě baví.

LADY CHILTERNOVÁ: Paní Cheveleyová, bude jen správné, když vám otevřeně řeknu, že kdybych byla věděla, o koho vlastně jde, nebyla bych vás včera večer pozvala.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*se sarkastickým úsměvem*): Tak?

LADY CHILTERNOVÁ: Nebyla bych prostě mohla.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Vidím, že ses ani za všechna ta léta vůbec nezměnila, Gertrudo.

LADY CHILTERNOVÁ: Já se nezměním nikdy.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*povytáhne obočí*): To tě život nic nenaučil!

LADY CHILTERNOVÁ: Ó ano. Naučil mě, že ten, kdo se už jednou zachoval nízce a nepoctivě, je schopen se tak zachovat i podruhé, a že by se ho lidé měli stranit.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: A tuhle zásadu bys uplatňovala u každého?

LADY CHILTERNOVÁ: Ovšem, u každého, bez výjimky.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: To tě tedy lituju, Gertrudo, to tě moc lituju.

LADY CHILTERNOVÁ: Teď zajisté chápete, že během vašeho pobytu v Londýně jsou jakékoli další styky mezi námi z mnoha důvodů vyloučeny.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*se v křesle pohodlně uvelebí*): A víš, Gertrudo, že si z toho tvého morálního kázání vůbec nic nedělám? Morální rozhořčení, to je postoj, který zaujímáme vůči tomu, koho osobně nesnášíme. Ty mě nesnášíš. Jsem si toho moc

dobře vědoma. A já mám zas odjakživa odpor k tobě. Ale přesto jsem ti přišla prokázat dobrou službu.

LADY CHILTERNOVÁ (*opovržlivě*): Asi takovou, jakou jsi včera v noci chtěla prokázat mému manželovi, že? Před tou jsem ho bohudíky uchránila.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*prudce vstane*): Tak to tys ho přinutila, aby mi poslal ten opovážlivý dopis! To tys ho přinutila zrušit dané slovo!

LADY CHILTERNOVÁ: Ano.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Tak ho teď musíš přinutit, aby to slovo dodržel. Dávám ti čas do zítřka do rána. Ani o minutu déle. Jestli se tvůj manžel do té doby slavnostně nezaváže, že bude podporovat ten velkolepý projekt, na kterém jsem zainteresována...

LADY CHILTERNOVÁ: Ten podvod, tu spekulaci...

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Říkej si tomu, jak je ti libo. Já mám tvého mužička v hrsti, a jestli máš jen ždíbec rozumu, tak se postaráš, aby udělal to, co jsem mu nařídila.

LADY CHILTERNOVÁ (*k ní přiskočí*): No dovolte! Co má můj manžel společného s vámi? Se ženou, jako jste vy?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*se ostře zasměje*): Na tomto světě vrána k vráně sedá. A protože ten tvůj mužiček je taky podvodník,

taky spekulant, tak se ke mně hodí báječně. To od tebe ho odděluje propast. Já a on si spolu rozumíme líp než nejlepší přátelé. Jsme totiž nepřátelé se společnými zájmy. Poutá nás k sobě stejný hřích.

LADY CHILTERNOVÁ: Jak se můžete opovážit povyšovat sebe na úroveň mého manžela! Jak se můžete opovážit jemu nebo mně vyhrožovat? Okamžitě odejděte! Vy nemáte právo vstoupit do mého domu!

Vzadu vešel do místnosti SIR ROBERT. Slyšel poslední slova své ženy, a když vidí, komu byla určena, smrtelně zbledne.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Tvůj dům! Vždyť ho máš za nepoctivé peníze! Všecko v něm je zapláceno podvodem! (*Teprve teď spatří SIRA ROBERTA.*) Jen se ho zeptej, kde vzal svoje jmění! Ať se ti přizná, jak jednomu burziánovi prodal státní tajemství! Aspoň se konečně dovíš, jak ses vyšvihla do toho svého společenského postavení!

LADY CHILTERNOVÁ: To není pravda! Roberte! To přece není pravda!

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*ukáže na něj prstem*): Podívej se na něj! Může to popřít? Troufá si to popřít?

SIR ROBERT CHILTERN: Jděte pryč! Okamžitě! Udělala jste to nejhorší, co jste mohla.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: To nejhorší? To se mýlíte, ani zdaleka jsem si to s vámi ještě nevyřídila, ani s jedním, ani s druhým. Oba máte lhůtu do zítřejšího poledne. Jestli do té doby neuděláte to, co žádám, celý svět se doví, kdo je to Robert Chiltern.

SIR ROBERT prudce zazvonil. Vstoupí MASON.

SIR ROBERT CHILTERN: Vyprovodte paní Cheveleyovou!

PANÍ CHEVELEYOVÁ sebou trhne. Pak se s přehnanou zdvořilostí ukloní LADY CHILTERNOVÉ, která neodpoví ani nejmenším pohybem. Když jde kolem SIRA ROBERTA, který stojí blízko dveří, PANÍ CHEVELEYOVÁ se na okamžik zastaví a upřeně se mu zadívá do očí. Pak odejde. KOMORNÍK odejde za ní a zavře dveře. Oba manželé zůstanou sami. LADY CHILTERNOVÁ vypadá, jako by v nějakém hrozném snu zkameněla. Po chvíli se otočí ke svému muži. Hledí na něj cize, jako kdyby ho viděla poprvé v životě.

LADY CHILTERNOVÁ: Tak tys prodal za peníze státní tajemství? Tys zahájil život podvodem! Tys vybudoval svou kariéru na nepoctivosti! Ach řekni, že to není pravda! Vymysli si nějakou lež! Vymysli si pro mě nějakou lež! Jen mi řekni, že to není pravda!

SIR ROBERT CHILTERN: Ta žena ti řekla pravdu. Ale vyslechni mě, Gertrudo. Nedovedeš si představit, v jakém jsem byl pokušení. Dovol, abych ti to všechno vylíčil. *(Vykročí k ní.)*

LADY CHILTERNOVÁ: Nechoď ke mně! Nedotýkej se mne! Mám pocit, jako bys mě navždycky pošpinil. Tak tys celá ta léta nosil

masku! Bezostyšně namalovanou masku! Ty, ty ses prodal za peníze! To by mně byl milejší obyčejný zloděj! Ale ty ses nechal vydražit za nejvyšší nabídku! Ty ses dal koupit na trhu! Ty jsi celému světu lhal! Jenom já ti ani za tu lež nestojím.

SIR ROBERT CHILTERN (*se k ní vrhá*): Gertrudo! Gertrudo!

LADY CHILTERNOVÁ (*proti němu vztáhne ruce*): Ne, radši nemluv! Nic neříkej! Tvůj hlas probouzí děsivé vzpomínky – vzpomínky na všechno, proč jsem tě milovala – vzpomínky na slova, pro která jsem tě milovala – vzpomínky, které teď pro mě znamenají hrůzu. Jakou já jsem k tobě měla úctu! Tys pro mě představoval bytost, která byla povznesena nad běžný život, představovala mi něco ryzího, ušlechtilého, čestného, nepošpiněného. Svět mi připadal lepší, protože jsi po něm chodil ty, dobro mi připadalo hmatatelnější, protože tys žil. A teď – ach, když si pomyslím, že muž jako ty pro mě znamenal ideál! Životní ideál!

SIR ROBERT CHILTERN: A to byla tvoje chyba! To byl ten tvůj omyl. Omyl, kterému propadají všechny ženy. Proč nás nedovedete milovat se vším všudy, i s chybami? Proč si nás vždycky stavíte na gigantické podstavce? Vždyť všichni stojíme na hliněných nohou, ženy zrovna tak jako muži. Ale my muži, když milujeme nějakou ženu, tak ji milujeme, protože známe její slabosti, její bláhovosti, její nedokonalosti, milujeme ji dokonce tím víc, právě pro to všechno. Ne ty dokonalé bytosti, ty nedokonalé potřebují lásku. Když nás bolí rány, ať už nám je zasadily cizí ruce, nebo naše vlastní, to jsou ty chvíle, kdy má přijít láska a léčit nás – k čemu by jinak byla? Láska má promíjet všechny hříchy, všechny, až na hříchy proti lásce samé. Láska má být

shovívavá ke všem životům, až na ty, co jsou prožívány bez lásky. Tak chápe lásku muž. Jeho láska je širší, obsažnější, lidštější než láska ženy. To si ženy jen myslí, že z mužů dělají ideály. Ve skutečnosti z nás dělají jenom falešné modly. Ty sis udělala falešnou modlu ze mne a já neměl odvalu sestoupit z toho svého podstavce ukázat ti svoje rány a přiznat se ti ke svým slabostem. Báł jsem se, že bych tak třeba ztratil tvoji lásku – jako jsem ji ztratil teď. A dopadlo to tak, že jsi mi včera v noci zničila život – ano, zničilas mi ho. Co ta žena ode mne chtěla, nebylo nic proti tomu, co mi nabízela. Nabízela mi bezpečí, klid, pevnou jistotu. Najednou se přede mnou zjevil hřích z mého mládí, ohyzdný, děsivý hřích, o němž jsem byl přesvědčen, že je pohřben, a stiskl mi hrdlo. Mohl jsem ho jednou provždy zneškodnit, poslat ho zpátky do hrobu, zničit jeho záznam, mohl jsem spálit jediné svědectví proti sobě. A tys mi v tom zabránila. Ty jediná – a ty to víš. Co jiného mě teď čeká než veřejná potupa, krach, strašlivá hanba, škodolibý výsměch, osamělý nedůstojný život a jednoho dne možná i osamělá nedůstojná smrt? Kéž by ženy přestaly dělat z mužů ideály! Kéž by přestaly stavět muže na oltáře, kterým se klaní! Jinak jim zničí život stejně dokonale, jako jsi ty – ty, kterou tak zaslepeně miluji – zničila život mně!

Odejde z pokoje. LADY CHILTERNOVÁ se za ním rozběhne, ale když dorazí ke dveřím, jsou už zabouchnuty. Zbledlá úzkostí, zmatená, bezmocná, zmítá se LADY CHILTERNOVÁ jako rostlina ve vodě. Její vztažené ruce se chvějí jako květ ve větru. Klesne na podlahu vedle pohovky, skryje tvář do dlaní a rozvzlyká se jako dítě.

Opona.

TŘETÍ DĚJSTVÍ

Knihovna v domě lorda Goringa. Komnata Adamova. Vpravo dveře do haly, vlevo dveře do kuřáckého pokoje. V pozadí dvoukřídle dveře, otevřené do salónu. V krbu hoří oheň. Komorník PHIPPS urovnává na psacím stole noviny. Charakterizuje ho neuvěřitelná netečnost. Nadšenci ho označili za „ideálního komorníka“. Ani sfinga není tak málomluvná. PHIPPS, to je maska, která má svou noblesu. O jeho intelektuálním a citovém životě neví historie pranic. Představuje nadřazenost formy. Vstoupí LORD GORING ve fraku s květinou na klopě. Má cylindr, pláštěnku podšitou bílým atlasem a bílé rukavice. V pravici drží hůlku ve stylu Ludvíka XVI. Dokonale ovládá všechny švihácké jemnušky módy. Zjevně má vždy ten nejsoučasnější vztah k modernímu životu, vlastně moderní život sám vytváří, a proto ho řídí. Je to první dobře oblečený filozof v dějinách myšlení.

LORD GORING: Připravil jste mi náhradní květinu na klopou, Phippsi?

PHIPPS: Zajisté, mylorde. (Odebere mu cylindr, hůlku a pláštěnku a předloží nový květ na podnose.)

LORD GORING: Pozoruhodný úkaz, Phippsi. Já jsem dnes jediná téměř zcela bezvýznamná osobnost v Londýně, která nosí květinu na klopě.

PHIPPS: Zajisté, mylorde. Všiml jsem si.

LORD GORING (*odkládá starou květinu*): Vězte, Phippsi, že móda je to, co nosíme sami. A nemódní je to, co nosí ostatní lidé.

PHIPPS: Zajisté, mylorde.

LORD GORING: Stejně tak nevychovanost je chování těch ostatních.

PHIPPS: Zajisté, mylorde.

LORD GORING (*si zastrkuje do dírky na klopě nový květ*): A nepravdy jsou pravdy těch ostatních.

PHIPPS: Zajisté, mylorde.

LORD GORING: Ti ostatní jsou prostě nemožní. V jediné možné společnosti je našinec, když je sám se sebou.

PHIPPS: Zajisté, mylorde.

LORD GORING: Zamilovat se sám do sebe, to je začátek milostného dobrodružství na celý život, Phippsi.

PHIPPS: Zajisté mylorde.

LORD GORING (*se na sebe dívá v zrcadle*): Ta květina se mi dvakrát nezamlouvá, Phippsi. Dělá mě starším. Dělá ze mne muže v nejlepších letech, co říkáte, Phippsi?

PHIPPS: Já pražádnou změnu ve zjevu všeho lordstva nepozorují.

LORD GORING: Že ne, Phippsi?

PHIPPS: Opravdu nikoli, mylorde.

LORD GORING: Zato já ji vidím zřetelně. Propříště na čtvrteční večery poněkud frivolnější květinu!

PHIPPS: Promluvím s květinářkou, mylorde. Nedávno ji postihla jakási ztráta v rodině, a to patrně zavinilo ten nedostatek frivolnosti, který vašemu lordstvu u této květiny vadí.

LORD GORING: Prazvláštní zjev u těch nižších anglických vrstev: pořád jim umírají příbuzní.

PHIPPS: Vskutku, mylorde! V tomto ohledu mají podivuhodné štěstí.

LORD GORING *(se otočí a pohlédne na něj, PHIPPS ani nehne brvou):*
Hm! Nějaká pošta, Phippsi?

PHIPPS: Tři dopisy, mylorde. *(Podá mu dopisy na podnose.)*

LORD GORING *(si je vezme):* Za dvacet minut ať je tu drožka.

PHIPPS: Zajisté, mylorde. *(Zamíří ke dveřím.)*

LORD GORING (*zvedne dopis v růžové obálce*): Eh, Phippsi, kdy přišlo tohle psaní?

PHIPPS: To přinesl poslíček, hned jak vaše lordstvo odešlo do klubu.

LORD GORING: Děkuji, to je všechno.

PHIPPS odejde.

LORD GORING: Rukopis lady Chilternové na růžovém dopisním papíře lady Chilternové! Dost nezvyklá věc! Spíš od Roberta jsem čekal dopis. Copak mi to lady Chilternová píše? (*Usedne k psacímu stolu, otevře obálku a čte dopis.*) „Potřebuji pomoc. Od toho, komu důvěřuji. Přijdu. Gertruda.“ (*Se zmateným výrazem dopis odloží. Pak ho znovu zvedne a čte ho zvolna podruhé.*) „Potřebuji pomoc. Od toho, komu důvěřuji. Přijdu.“ Zřejmě se všechno dověděla. Chuděra. Chuděra malá! (*Vytáhne z kapsy hodinky a pohlédne na ně.*) Ale v tuhle hodinu chodit na návštěvu! Vždyť už je deset! To se už nedostanu k Berkshireovým. No co, to je příjemný pocit, vědět, že nás někde čekají, a nepříjít tam. V mládeneckém klubu mě nečekají, půjdu tedy do mládeneckého klubu. Hm, musí stát při svém muži, přesvědčím ji o tom. To je její jediná povinnost. To je jediná povinnost každé ženy. Čím přísnější je postoj žen k životu, tím zoufalejší, jednostrannější institucí se stává manželství. Deset hodin. Bude tu zřejmě co nevidět. Musím říci Phippsovi, že pro nikoho jiného nejsem doma. (*Chce jít zazvonit.*)

Vstoupí PHIPPS.

PHIPPS: Lord Caversham.

LORD GORING: Ach, proč se rodiče vždycky objeví v nepravou chvíli? Nějaká nedomyšlenost v přírodě, bezpochyby.

Vstoupí LORD CAVERSHAM.

LORD GORING: To mám radost, žes přišel, drahý otče!

LORD CAVERSHAM: Pomoz mi z pláště.

LORD GORING: Stojí to za to, otče?

LORD CAVERSHAM: Ovšemže to stojí za to, pane synu! Která z těch lenošek je nejpohodlnější?

LORD GORING: Tahle, otče. Do té si sedám sám, když ke mně někdo přijde.

LORD CAVERSHAM: Díky. Doufám, že v tomhle pokoji netáhne.

LORD GORING: Ne, otče.

LORD CAVERSHAM (*usedne*): No proto. Nesnáším, aby na mě táhlo. Doma průvan nemám.

LORD GORING: Jen sem tam bouřku, otče.

LORD CAVERSHAM: He? He? Nechápu, co tím chceš říct. A teď si s tebou musím vážně pohovořit, vážený pane.

LORD GORING: Ale, drahý otče! V tuhle hodinu?

LORD CAVERSHAM: Vždyť je teprve deset, pane synu. Co se ti na té hodině nezamlouvá? Tahle hodina, to je ta nejlepší hodina!

LORD GORING: Abych se tedy přiznal, otče, já v tento den nikdy nemluvím vážně. Nesmíš se zlobit, ale v tento den nikdy.

LORD CAVERSHAM: Jak tomu mám rozumět, pane synu?

LORD GORING: V sezóně, otče, mluvím vážně pouze v první úterky v měsíci, a to od čtyř do sedmi.

LORD CAVERSHAM: Tak si z dneška uděláš úterek, vážený pane, uděláš si prostě úterek.

LORD GORING: Ale je už dávno po sedmé, otče. A můj lékař prohlásil, že po sedmé rozhodně nesmím vést vážné hovory. Mluvil bych potom ze spaní.

LORD CAVERSHAM: No tak bys mluvil ze spaní, vážený pane. Co na tom? Nejsi přece ženatý.

LORD GORING: Ne, otče, ženatý nejsem.

LORD CAVERSHAM: Hm. A právě o tom jsem si s tebou přišel pohovořit. Musíš se oženit, a to bez průtahů! Já v tvém věku, pane synu, já byl už tři měsíce truchlícím vdovcem a už hezky dlouho jsem se dvořil tvé výtečné matce. Ksakru, pane synu,

vždyť ty jsi povinen se oženit! Donekonečna nemůžeš žít jen a jen pro zábavu. Kdekterý význačný muž je dneska ženatý. Staří mládenci už vyšli z módy. S těmi je amen. Příliš mnoho se o nich ví. Ty si musíš pořídit manželku, vážený pane. Jen se podívej, kam až to dotáhl tvůj přítel Robert Chiltern, protože žil bezúhonně, protože pilně pracoval a protože se rozumně oženil s hodnou dívkou. Pročpak ho nechceš napodobit, pane synu? Pročpak ty si z něho nechceš vzít příklad?

LORD GORING: Asi to udělám, otče.

LORD CAVERSHAM: Kéž by, vážený pane! To bych se konečně dočkal spokojenosti. Zatím kvůli tobě ztrpčuju život tvé matce. Nemáš kouska srdce, pane synu, kouska srdce nemáš.

LORD GORING: Kousek snad přece, otče.

LORD CAVERSHAM: Beztak máš na to ženění nejvyšší čas. Vždyť je ti už čtyřiatřicet!

LORD GORING: To je sice pravda, otče, ale tvrdím, že je mi jen dvatřicet. Dokonce jedenatřicet a půl, když mám tu správnou květinu na klopě. Tahle dnešní květina není dost frivolní.

LORD CAVERSHAM: Já ti říkám, že je ti čtyřiatřicet, pane synu. A tvoje chování ke mně je o to horší, že na mě v tomhle pokoji táhne. Jak jsi mohl tvrdit, že tady netáhne? Já cítím, jak tady táhne, velice zřetelně to cítím.

LORD GORING: Já taky, otče. Táhne to tady příšerně. Zítra se u tebe zastavím, otče, a můžeme si pohovořit, o čem budeš chtít. Dovol, abych ti pomohl do pláště, otče.

LORD CAVERSHAM: Nikoli, pane synu! Přišel jsem dnes projednat určitou záležitost, a tu záležitost projednám, i kdyby to mělo odnést moje zdraví. Nebo tvoje. Ten plášť zase polož.

LORD GORING: Jak si přeješ, otče. Ale pojďme do jiného pokoje. (Zazvoní.) Tady opravdu příšerně táhne.

Vstoupí PHIPPS.

LORD GORING: Phippsi, je v kuřáckém pokoji pořádně zatopeno?

PHIPPS: Zajisté, mylorde.

LORD GORING: Tak pojďme tam, otče. To tvoje kýchání je srdce-
rvoucí.

LORD CAVERSHAM: No snad mám právo kýchat, kdy se mi zachce.

LORD GORING (omluvně): To jistě, otče. Chtěl jsem ti jenom ukázat, jaký mám s tebou soucit.

LORD CAVERSHAM: Na soucit já kašlu, vážený pane! Všeho tohohle bolestíinství je dneska na světě až až.

LORD GORING: Naprosto souhlasím, otče. Kdyby bylo na světě méně soucitu, bylo by na světě méně utrpení.

LORD CAVERSHAM (*vykročí ke kuřáckému pokoji*): To je paradox, vážený pane. A paradoxy já nesnáším.

LORD GORING: Já taky, otče. Kdekdo je dneska paradox. A to je strašně nudné. V každé společnosti se okamžitě vyznáš.

LORD CAVERSHAM (*se na syna otočí a svraští své huňaté obočí*): Ty vážně rozumíš všemu, co říkáš, vážený pane?

LORD GORING (*chvilku uvažuje*): Ano, otče. Ovšem, když se pozorně poslouchám.

LORD CAVERSHAM (*rozhodně*): Když se pozorně posloucháš! Holobrádku jeden nafoukaná!

S bručením odejde do kuřáckého pokoje. Vstoupí PHIPPS.

LORD GORING: Phippsi, čekám dnes večer velice neobvyklou dámskou návštěvu. Až přijde, uveďte ji do salónu. Rozumíte?

PHIPPS: Zajisté, mylorde.

LORD GORING: Jde o nesmírně důležitou věc, Phippsi.

PHIPPS: Rozumím, mylorde.

LORD GORING: Nikdo jiný se sem nesmí dostat. Za žádných okolností.

PHIPPS: Rozumím, mylorde.

Ozve se zvonek.

LORD GORING: Á, to bude ta dáma. Otevřu jí sám.

Ale sotva vykročí ke dveřím, z kuřáckého pokoje vyjde LORD CAVERSHAM.

LORD CAVERSHAM: Tak co je, pane synu? Jak dlouho mám čekat, než přijdu na řadu?

LORD GORING *(ve velkých rozpacích):* Okamžik, otče. Nehněvej se, prosím tě.

LORD CAVERSHAM opět odejde.

LORD GORING: Nezapomeňte, co jsem vám přikázal, Phippsi. Sem, do této místnosti!

PHIPPS: Zajisté, mylorde.

LORD GORING odejde do kuřáckého pokoje. SLUHA HAROLD uvádí PANÍ CHEVELEYOVOU, která je v zeleni a ve stříbře. Má černý saténový plášť s lemou barvy uvadlých plátků růží.

HAROLD: Koho mám ohlásit, madam?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*PHIPPSOVI, který k ní přistupuje*): Lord Goring tu není? Bylo mi řečeno, že je doma.

PHIPPS: Jeho lordstvo se právě radí s lordem Cavershamem, madam. (*Chladným skleněným zrakem pohlédne na HAROLDA, který okamžitě zmizí.*)

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*pro sebe*): Jak se na syna sluší.

PHIPPS: Jeho lordstvo mi řeklo, že vás mám požádat, madam, abyste byla tak laskavá a posečkala na jeho lordstvo v salóne. Jeho lordstvo tam přijde za vámi.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*překvapeně*): Lord Goring mě čekal?

PHIPPS: Zajisté, madam.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Víte to docela jistě?

PHIPPS: Jeho lordstvo mi řeklo, že kdyby přišla dámská návštěva, mám ji požádat, aby posečkala v salóne. (*Jde ke dveřím do salónu a rozevře je.*) V této věci byly pokyny jeho lordstva velice přesné.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*pro sebe*): Jaká prozíravost! Očekávat něco neočekávaného, to svědčí o zcela moderním intelektu. (*Jde ke dveřím do salónu a nahlédne dovnitř.*) Hu! Ty mládenecké salóny jsou ale neútluné! Tohle všechno budu muset změnit.

PHIPPS přináší lampu z psacího stolu.

Ne, ta lampa se mi nelíbí. Dává zbytečně mnoho světla. Rozsviňte pár svíček.

PHIPPS (*staví lampu zpátky na stůl*): Prosím, madam.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Doufám, že vaše svíčky mají stínítka, která dělají slušivé přitímí.

PHIPPS: Nebyly na ně žádné stížnosti, madam. Zatím. (*Vejde do salónu a začne tam rozžít svíčky.*)

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*pro sebe*): Kteroupak to asi dnes večer čeká? Takhle ho s ní přistihnout, to by bylo báječné! Muži vypadají vždycky tak pitomě, když je přistihneme. A přistihneme je vždycky. (*Rozhlédne se po pokoji a přistoupí k psacímu stolu.*) Hrozně zajímavý pokoj! A hrozně zajímavý obraz. Jakoupak asi dostává korespondenci? (*Zvedne dopis.*) Hm, hrozně nezajímavá korespondence! Účty a pozvánky – vysoká vydání a vznešené vdovy! A kdo mu to propána píše na růžovém papíře? To je přece trapné, psát na růžovém papíře! Vypadá to na začátek milostného románu nějaké měšťácké husičky. Sentimentem nemá milostný román začít nikdy. Má začínat vědecky a končit vypočítavě. (*Odloží dopis, ale pak ho znovu zvedne.*) Ale tohle písmo já přece znám! To je písmo Gertrudy Chilternové! Na to si přesně vzpomínám. V každém škrtu perem celé desatero, a co stránka, to moralita. Copak mu to asi Gertruda píše? Asi něco strašlivého o mně. Ach, já tu ženskou nesnáším. (*Čte dopis.*) „Potřebuji pomoc. Od toho, komu důvěřuji. Přijdu.“ (*Vítězoslavně se jí rozzáří obličej. Chystá se dopis ukrást, ale vtom vstoupí PHIPPS.*)

PHIPPS: Svíčky v salóne jsou podle vašeho přání rozsvíceny, madam.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*se rychle zvedne a dopis zasune pod velikou stříbrnou zdobenou psací podložku, která leží na stole*): Děkuji vám.

PHIPPS: Pevně věřím, madam, že ta stínítka vám budou vyhovovat. Dal jsem tam ta nejslušivější, která máme. Ta, jichž používá samo jeho lordstvo, když se obléká k večeři.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*s úsměvem*): Pak jsou určitě naprosto dokonalá.

PHIPPS (*vážně*): Děkuji, madam.

PANÍ CHEVELEYOVÁ odejde do salónu, PHIPPS za ní zavře dveře a vzdálí se. Ale dveře se za okamžik zvolna otevřou, PANÍ CHEVELEYOVÁ vyjde ze salónu a tichounce se krade k psacímu stolu. Z kuchyně se ozvou hlasy. PANÍ CHEVELEYOVÁ zbledne a zarazí se. Hlasy se blíží. PANÍ CHEVELEYOVÁ se kousne do rtů a běží zpátky do salónu. Vstoupí LORD GORING a LORD CAVERSHAM.

LORD GORING (*vyčítavě*): Ale drahý otče, když už se oženit musím, tak mi aspoň doufám, dovolíš, abych si sám vybral termín, dějiště a objekt. Zejména ten objekt.

LORD CAVERSHAM (*nedůtklivě*): To přenecháš mně, pane synu! Kdyby sis vybíral sám, dopadlo by to s největší pravděpodobností velice uboze. Do toho mám já co mluvit, ne ty! Jde přece

o majetek, nejde o city. City se dostaví později, až v životě manželském.

LORD GORING: Ovšem. V životě manželském se city dostaví, teprve když se manželé jeden druhému dokonale zprotiví, že, otče? (*Klade otci na ramena plášť.*)

LORD CAVERSHAM: Zajisté, vážený pane. Totiž zajisté nikoliv, vážený pane. Mluvíš dneska velice pitomě. Říkám prostě, že do manželství se musí jít s rozumem.

LORD GORING: Jenže ženy, které mají rozum, jsou tak pozoruhodně ošklivé. Či nejsou? To znám samozřejmě jen z doslechu.

LORD CAVERSHAM: Rozum nemá žádná žena, ani hezká, ani ošklivá, vážený pane. Rozum je výsada našeho pohlaví.

LORD GORING: Správně. A my muži jsme tak obětaví, že ho nikdy neužíváme, vid', otče?

LORD CAVERSHAM: Já ho užívám, pane synu. Já neužívám ničeho jiného.

LORD GORING: To vím od matky.

LORD CAVERSHAM: V tom je tajemství jejího štěstí. Kdežto ty nemáš kouska srdce, pane synu, kouska srdce nemáš.

LORD GORING: Kousek snad přece, otče.

Odejde s otcem, ale za okamžik se vrací, značně vyvedený z míry, se SIREM ROBERTEM.

SIR ROBERT CHILTERN: Ach, to jsem měl štěstí, Arture, že jsi vyšel přede dveře. Tvůj sluha mi zrovna řekl, že nejsi doma. Jak je to možné?

LORD GORING: Já mám totiž strašnou spoustu práce, Roberte, a tak jsem sluhům řekl, že nejsem doma pro nikoho. Dokonce i s otcem jsem jednal dost chladně. Stěžoval si aspoň, že tu na něj hrozně táhne.

SIR ROBERT CHILTERN: Pro mě si musíš udělat čas, Arture. Jsi můj nejlepší přítel. A od zítřka budeš možná můj jediný přítel. Gertruda už na všechno přišla.

LORD GORING: To jsem uhodl.

SIR ROBERT CHILTERN (*na něj pohlédne*): Tak? Podle čeho?

LORD GORING: Podle toho, jak ses tvářil, když jsi stál tam venku. Kdo jí to řekl?

SIR ROBERT CHILTERN: Paní Cheveleyová. A tak má milovaná žena už ví, že jsem zahájil svou kariéru nízce a nepoctivě, že jsem si vystavěl život na písku hanby – že jsem jako sprostý kramář prodal tajemství, které mi bylo svěřeno jako čestnému člověku. Díkybohu, že chudák lord Radley se za svého života nedověděl, jak jsem ho podvedl! A kéž bych se byl ani

já nedožil té chvíle, kdy mě potkalo to hrozné pokušení a kdy jsem tak hluboce klesl! (*Skryje obličej do dlaní.*)

LORD GORING (*po pauze*): Z Vídně ještě nic nepřišlo, žádná odpověď na ten tvůj telegram?

SIR ROBERT CHILTERN (*vzhlédne*): Ó ano. Dnes večer v osm přišla odpověď od tajemníka našeho velvyslanectví.

LORD GORING: No a?

SIR ROBERT CHILTERN: Není o ní známo pranic špatného. Naopak, zaujímá v tamější společnosti dost vysoké postavení. A že jí baron Arnheim zanechal valnou většinu svého obrovského jmění, to je veřejným tajemstvím. Jinak se nelze dovědět nic.

LORD GORING: Tak špión se z ní nevyklubal?

SIR ROBERT CHILTERN: Ch! Špióni nejsou dnes k ničemu! Už jsou zbyteční. Teď za ně jejich práci dělají noviny.

LORD GORING: A přímo znamenitě!

SIR ROBERT CHILTERN: Arture, mám úplně vyprahlo v ústech, jakou mám žízeň. Smím zazvonit na sluhu, aby mi přinesl trochu rýnského se sodovkou?

LORD GORING: Samozřejmě. Počkej, zazvoním sám. (*Zazvoní.*)

SIR ROBERT CHILTERN: Díky. Nevím, co mám dělat, Arture, vůbec nevím, co mám dělat. A ty jsi můj přítel. A jaký přítel! Ten jediný, kterému mohu důvěřovat! Mohu ti přece důvěřovat? Ve všem, vid'?

Vstoupí PHIPPS.

LORD GORING: No ovšem, Roberte. Á! (*PHIPPSOVI.*) Přineste rýnské a sodovku.

PHIPPS: Prosím, mylorde.

LORD GORING: A... Phippsi!

PHIPPS: Prosím, mylorde?

LORD GORING: Prosím tě, Roberte, omluv mě na okamžik. Musím dát komorníkovi nějaké příkazy.

SIR ROBERT CHILTERN: Jistě, beze všeho.

LORD GORING: Až přijde ta dáma, řekněte jí, že se dnes v noci vůbec nevrátím domů. Řekněte jí, že jsem byl znenadání odvolán z Londýna. Rozumíte?

PHIPPS: Ta dáma je už v salóňě, mylorde. Řekl jste mi, abych ji uvedl do salónu, mylorde.

LORD GORING: Provedl jste to naprosto správně.

PHIPPS odejde.

LORD GORING: No, a teď jsem v pěkné kaši. Ale vlastně ne. Já už se z toho dostanu. A přitom jí dám skrze dveře zaslouženou lekci. Bude to ovšem dost riskantní.

SIR ROBERT CHILTERN: Porad', co mám dělat, Arture. Mám dojem, že celý můj život se na mě sesypal. Připadám si jako loď bez kormidla v noci bez jediné hvězdy.

LORD GORING: Ty svou ženu přece miluješ, Roberte.

SIR ROBERT CHILTERN: Nade všechno na světě. Dřív jsem si myslíval, že to nejúžasnější jsou vysoké cíle. Ale nejsou. To nejúžasnější v životě je láska. Nic než láska. A já ji miluju. Ale ona mě teď vidí v nejhorším světle. V jejích očích jsem klesl. Teď mezi námi zeje široká propast. Gertruda přišla na to, co jsem vlastně zač, Arture, přišla na to, co jsem zač.

LORD GORING: A ona sama neprovedla nikdy v životě žádnou nepředloženost – žádnou nerozváženost – pro kterou by mohla i tobě to tvoje provinění odpustit?

SIR ROBERT CHILTERN: Gertruda? Nikdy! Ta vůbec neví, co je to slabost nebo pokušení. Já jsem jen křehká nádoba, jako všichni muži. A ona se na mě dívá svrchu, jak to ty bezúhonné ženy dovedou, nelítostná ve své dokonalosti – chladná, přísná, nemilosrdná. Ale já ji přesto miluju, Arture. Naše manželství je bezdětné, a tak nemám nikoho jiného, koho bych miloval, nikoho jiného, kdo by miloval mne. Kdyby nám byl Bůh dopřál

děti, snad by teď ke mně byla laskavější. Ale Bůh nám přisoudil osamělý život. A tak mi teď Gertruda rozťala srdce na dva kusy. Už o tom radši nemluvme. Byl jsem na ni dnes večer hrubý. Ale když hříšníci mluví se světci, tak jsou asi vždycky hrubí. Řekl jsem jí všelijaké ohavné pravdy, pravdy z mého hlediska, z mužského hlediska. Radši už o tom nemluvme.

LORD GORING: Tvá žena ti odpustí! Možná že v této chvíli ti už odpouští. Má tě přece ráda, Roberte. Jak by ti tedy mohla neodpustit?

SIR ROBERT CHILTERN: Dej Bůh! Dej to Bůh! (*Zakryje si tvář rukama.*) Ale já ti musím říci ještě něco, Arture.

Vstoupí PHIPPS s nápoji a podává SIRU ROBERTOVI pohár rýnského se sodovkou.

PHIPPS: Rýnské se sodovkou, pane.

SIR ROBERT CHILTERN: Děkuji.

LORD GORING: Máš tu kočár, Roberte?

SIR ROBERT CHILTERN: Ne. Přišel jsem pěšky. Z klubu.

LORD GORING: Sir Robert použije drožky, která čeká na mě, Phippsi.

PHIPPS: Prosím, mylord. (*Odejde.*)

LORD GORING: Nebudeš se zlobit, Roberte, když tě pošlu pryč?

SIR ROBERT CHILTERN: Musíš mě tu nechat ještě pět minut, Arture. Rozhodl jsem se už, co řeknu dnes v noci ve sněmovně. Debata o argentinském průplavu má být zahájena v jedenáct...

V salóne spadne na koberec převržená židle.

SIR ROBERT CHILTERN: Co to bylo?

LORD GORING: Nic.

SIR ROBERT CHILTERN: Vedle v pokoji se skácela nějaká židle!
Někdo tam poslouchá!

LORD GORING: Ne, ne, tam nikdo není.

SIR ROBERT CHILTERN: Je tam někdo! Svítí tam světlo a dveře jsou pootevřeny. Někdo vyslechl všechna moje tajemství. Co to znamená, Arture?

LORD GORING: Jsi rozčilen, Roberte, ztrácíš nervy. Říkám ti, že v pokoji nikdo není. Posad' se, Roberte.

SIR ROBERT CHILTERN: Dáváš mi své slovo, že tam nikdo není?

LORD GORING: Ovšem.

SIR ROBERT CHILTERN: Čestné slovo? (*Usedne.*)

LORD GORING: Ovšem.

SIR ROBERT CHILTERN (*opět vstane*): Arture, já se tam podívám sám.

LORD GORING: Ne, ne.

SIR ROBERT CHILTERN: Proč bych se tam nemohl podívat, když tam nikdo není? Arture, musíš mi dovolit, abych se tam šel podívat. To mě uklidní. Musím najisto vědět, že za těmi dveřmi nikdo nevyslechl mé životní tajemství. Nemáš poně-
tí, v jakém jsem stavu, Arture.

LORD GORING: Tohle nesmíš, Roberte! Řekl jsem ti, že v tom pokoji nikdo není – a to ti musí stačit.

SIR ROBERT CHILTERN (*běží ke dveřím*): Ale mně to nestačí! Já se tam podívám! Říkáš přece, že tam nikdo není, tak z jakého důvodu mě tam nechceš pustit?

LORD GORING: Nechoď tam, proboha! Přece jen tam někdo je. Někdo, koho nesmíš vidět.

SIR ROBERT CHILTERN: Já to věděl!

LORD GORING: Nechoď do toho pokoje! Zakazuju ti to.

SIR ROBERT CHILTERN: Jdi mi z cesty! Jde o celý můj život. A tak je mi úplně jedno, koho to tam máš. Musím se dovědět, komu jsem se to vyzpovídal ze svého tajemství a ze své hanby.

Vstoupí do salónu.

LORD GORING: Pane na nebi! Jeho vlastní žena!

SIR ROBERT se vrací s opovržlivým a rozlíceným výrazem.

SIR ROBERT CHILTERN: Co tu dělá ta žena? Jak mi to můžeš vysvětlit?

LORD GORING: Roberte, já ti přísahám, na svou čest, že ta dáma je bezúhonná a že se proti tobě ničím neprovinila.

SIR ROBERT CHILTERN: Je to prohnaná, ničemná dobrodružka!

LORD GORING: Takhle nemluv, Roberte! Přišla sem kvůli tobě. Chtěla tě zachránit, proto přišla. Má tě ráda, tebe jediného má ráda!

SIR ROBERT CHILTERN: Ty ses patrně zbláznil! Proč mě zatahuješ do vašich milostných pletek? Ať si klidně zůstane tvou milenkou! Znamenitě se k sobě hodíte! Ta nestydatá úplatkářka a ty – falešný jako přítel a proradný jako nejhorší nepřítel, jakého...

LORD GORING: To není pravda, Roberte! Jako že je nebe nade mnou, to není pravda! Všechno ti vysvětlím – před ní.

SIR ROBERT CHILTERN: Pusťte mě odtud, pane! Tomu svému čestnému slovu jste se už zpronevěřil až dost!

SIR ROBERT odejde. LORD GORING spěchá ke dveřím do salónu, ale už z nich vychází PANÍ CHEVELEYOVÁ, zářící a nesmírně pobavená.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*s karikovanou úklonou*): Dobrý večer, lorde Goringu.

LORD GORING: Paní Cheveleyová! Pane na nebi! Smím se zeptat, co jste dělala u mne v salóně?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Jenom jsem poslouchala. To je u mě přímo vašeň, poslouchat za dveřmi. Za dveřmi člověk vždycky vyslechne báječné věci.

LORD GORING: A není to pokoušení Prozřetelnosti?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Á, dneska už Prozřetelnost určitě dovede pokušení odolávat. (*Naznačí mu gestem, aby jí pomohl z pláště. LORD GORING to učiní.*)

LORD GORING: Jsem rád, že jste přišla. Dám vám dobrou radu.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: To ne, prosím vás. Ženě se má dávat pouze to, co si může vzít večer na sebe.

LORD GORING: Vidím, že jste stejný prospěchář jako kdysi.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Mnohem větší. Značně jsem se zdokonalila. Mám víc zkušeností.

LORD GORING: Mít příliš mnoho zkušeností, to je nebezpečné. Není libo cigaretu? V Londýně teď polovina hezkých žen kouří cigarety. Já osobně dávám přednost té druhé polovině.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Děkuji, já nekouřím. Má švadlena to nemá ráda, a první povinností každé ženy je povinnost vůči švadleně. Co je druhou povinností, to zatím nikdo neobjevil.

LORD GORING: Vy jste mi přišla prodat dopis Roberta Chilterna, vidíte?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Přišla jsem vám ho nabídnout. Za jistých podmínek. Jak jste to uhodl?

LORD GORING: Protože jste se o tom nezmínila. Máte ten dopis u sebe?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*usedne*): Nemám. Dobře ušitá róba nemá přece kapsy.

LORD GORING: Zač ho chcete prodat?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ach, vy jste tak hloupě anglický! Angličan si myslí, že každý problém na světě se dá vyřešit šekovou knížkou. Já mám přece mnohem víc peněz než vy, můj milý Arture, a zrovna tolik, co Robert Chiltern. Peníze já nepotřebuju.

LORD GORING: A co tedy potřebujete, paní Cheveleyová?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Proč mi neříkáte Lauro?

LORD GORING: Nemám to jméno rád.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Kdysi jste je zbožňoval.

LORD GORING: Právě proto.

PANÍ CHEVELEYOVÁ mu pokyne, aby se posadil vedle ní. LORD GORING jí s úsměvem vyhoví.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Kdysi jste mě miloval, Arture.

LORD GORING: Ano.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: A požádal jste mě o ruku.

LORD GORING: To byl přirozený důsledek té zamilovanosti.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: A pak jste si to rozmyslel, protože jste viděl, či vlastně tvrdil, že jste viděl, jak se ten starý chudáček lord Mortlake zuřivě pokoušel se mnou flirtovat ve skleníku v Tenby.

LORD GORING: Mám dojem, že tuto záležitost už s vámi vyřídil můj advokát. Za podmínek, které jste si sama nadiktovala.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ó, tenkrát jsem byla chudičká, a vy jste byl bohatý.

LORD GORING: Přesně tak. Proto jste předstírala, že mě milujete.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*pokrčí rameny*): Lord Mortlake, chudáček starý, který uměl mluvit jen o dvou tématech, o své pakostnici a o své ženě! A o kterém z těch dvou zrovna mluví, to se mi nikdy nepodařilo uhodnout. O obou se totiž vyjadřoval stejně příšernými výrazy. To byla od vás tenkrát hloupost, Arture. Lord Mortlake pro mě jakživ neznamenal nic jiného než legraci. Takovou tu ubohoučkou legraci, jaká člověka čeká v anglickém venkovském sídle v anglické venkovské neděli. Jsem přesvědčena, že za to, co člověk dělá v anglickém venkovském sídle, nemůže být nikdy morálně zodpovědný.

LORD GORING: O tom je přesvědčena spousta lidí.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Já vás měla opravdu ráda, Arture.

LORD GORING: Má milá paní Cheveleyová, vy jste byla odjakživa příliš chytrá, abyste mohla něco vědět o lásce.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: A přece jsem vás měla ráda. A vy jste měl rád mne. Však vy víte, že jste mě měl rád. A láska, to je něco úžasného. Pro ženu, kterou jednou miloval, udělá muž snad všechno na světě – až na to, aby ji miloval znovu. (*Položí mu dlaň na ruku.*)

LORD GORING (*ruku klidně odtáhne*): Ano, až na to.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*po pauze*): Já už mám dost toho života v cizině. Ráda bych se vrátila do Londýna. Ráda bych tu měla

útulný dům. Ráda bych měla salón. Kdyby se někomu podařilo naučit Angličany mluvit a Iry poslouchat, tak by ta zdejší společnost byla docela civilizovaná. Ostatně, dospěla jsem do romantického životního stadia. Když jsem vás včera večer viděla u Chilternů, uvědomila jsem si, že jste byl vlastně jediný muž, o kterého jsem kdy stála, jestli jsem vůbec o někoho někdy stála, Arture. A tak zrána toho dne, kdy si mě vezmete, věnuji vám ten dopis Roberta Chilterna. Tak zní moje nabídka. Dám vám ten dopis dokonce hned teď, když mi slíbíte, že si mě vezmete.

LORD GORING: Hned teď?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*s úsměvem*): Zítřka.

LORD GORING: To myslíte vážně?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ano, naprosto vážně.

LORD GORING: Já bych byl špatným manželem.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Mně špatní manželé nevadí. Měla jsem už dva. A byla to ohromná zábava.

LORD GORING: Myslíte ohromná zábava pro vás, že?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Co vy můžete vědět o manželském životě?

LORD GORING: Nic. Ale dokážu v něm číst jako v knize.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: V jaké knize?

LORD GORING (*vstává*): V účetní.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: To se dělá, chovat se ve vlastním domě takhle hrubě k ženě?

LORD GORING: Jde-li o ženu zvlášt okouzlující, pak příslušnost k jejímu pohlaví je zbraní útočnou, nikoli obrannou.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Předpokládám, že to měl být kompliment. Ale komplimenty nikdy žádnou ženu neodzbrojí, drahý Arture. Kompliment odzbrojí jen muže. V tom je rozdíl mezi muži a ženami.

LORD GORING: Ženy neodzbrojí nikdy nic, pokud já vím.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*po pauze*): Tak vy radši připustíte, aby váš nejlepší přítel Robert Chiltern byl nadobro zničen, než abyste se oženil s někým, kdo je pořád ještě značně přitažlivý! Já bych byla řekla, že se zmůžete na jistou obětavost, Arture. Měl byste se na ni zmoci. Pak byste mohl strávit celý zbytek života úvahami o vlastní dokonalosti.

LORD GORING: To udělám tak jako tak. A obětavost, to je něco, co by mělo být zakázáno zákonem. Strašně demoralizuje lidi, pro které se člověk obětuje. S těmi to pak vždycky dopadne špatně.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Jako kdyby Roberta Chilterna mohlo něco ještě víc zdemoralizovat! Zřejmě zapomínáte, že já znám jeho pravý charakter.

LORD GORING: Právě vy jeho pravý charakter neznáte. To, co udělal zamlada, to byla nepředloženost, nepoctivá, to připouštím, hanebná, to připouštím, jeho nehodná, to připouštím, ale právě proto neukazuje jeho pravý charakter.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Vy ale dovedete stát jeden při druhém, vy muži!

LORD GORING: Vy ale dovedete válčit jedna proti druhé, vy ženy!

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*trpce*): Já válčím jenom proti jedné ženě, proti Gertrudě Chilternové. Nenávídím ji. Teď ji dokonce nenávídím víc než dřív.

LORD GORING: To asi proto, že jste do jejího života vnesla opravdovou tragédii, ne?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*s úšklebkem*): Ch, v životě ženy se vyskytuje jen jediná opravdová tragédie. Že minulost pro ni znamená milence a budoucnost vždycky jen manžela.

LORD GORING: Takový život, na který narážíte, lady Chilternová vůbec nezná.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Žena, která nosí rukavice velikosti sedm a tři čtvrti, nezná vůbec nic. Víte to, že Gertruda nosí sedmičky

a třičtvrtky? To je jeden z důvodů, proč jsme si my dvě v oblasti morálky jakživy nerozuměly. – Nu, mám dojem, Arture, že ten romantický rozhovor můžeme považovat za ukončený. Přiznáváte, doufám, že byl romantický, či ne? Já jsem tu výhodu, že bych se stala vaší ženou, byla ochotna zaplatit velmi draze, byla jsem ochotna obětovat vrcholný úspěch své diplomatické kariéry. Vy odmítáte. No prosím. Jestli se sir Robert nepostaví za můj argentinský projekt, tak ho znemožním. Voilà tout.

LORD GORING: To nesmíte! To by byla hanebnost, podlost, nízkost.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*pokrčí rameny*): Prosím vás, nepoužívejte velikých slov. Mají tak maličký význam. Jde přece o obchodní transakci. O nic víc. Co to má za smysl plést do ní sentimentalitu? Nabídla jsem Robertovi, že mu něco prodám. Když mi nechce zaplatit mou cenu, zaplatí prostě mnohem vyšší cenu celému světu. Dál se o tom nemusíme bavit. Musím už jít. Sbohem. Vy mi nepodáte ruku?

LORD GORING: Vám? Ne. Vaše jednání s Robertem se dá patrně brát jako špinavé obchodní jednání špinavého obchodního věku. Ale vy jste už zřejmě zapoměla, že sem jste dnes přišla hovořit o lásce, vy, jejíž rty samo slovo láska znesvětily, vy, pro kterou je láska trvale zapečetěnou knihou. A dnes odpoledne jste vstoupila do domu jedné z nejušlechtilejších, nejcharakternějších žen na světě, abyste jí potupila manželku, abyste v ní zabila lásku k němu, abyste jí otrávil srdce, ztrpčila život, skácela její idol. Patrně jste chtěla pošpinit

i její duši. A to vám nemohu odpustit. To byla ničemnost. Pro to žádné odpuštění neexistuje.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Teď mi křivdíte, Arture. Teď mi velice křivdíte, věřte mi. Nešla jsem ke Gertrudě s úmyslem ji ranit. Nic takového mi nepřišlo na mysl, když jsem tam vstupovala. Zastavila jsem se u ní s lady Markbyovou jenom proto, abych se zeptala, jestli se někde v domě nenašel klenot, šperk, který jsem v noci ztratila. Jestli mi nevěříte, zeptejte se lady Markbyové. Ta vám potvrdí, že nelžu. K té scéně došlo až po odchodu lady Markbyové a vyprovokovala ji Gertruda svým hrubým opovrhlivým chováním. Původně jsem tam šla – prosím, trochu taky ze škodolibosti, to máte pravdu – ale hlavně proto, abych se zeptala, jestli se nenašla má diamantová brož. Tím to všechno začalo.

LORD GORING: Diamantová brož s rubínem? V podobě hada?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ano. Jak to víte?

LORD GORING: Protože se opravdu našla. Já sám jsem ji našel, po pravdě řečeno, a ve své roztržitosti jsem to zapomněl říci komorníkovi, když jsem šel domů. *(Jde k psacímu stolu a otvírá zásuvky.)* Mám ji tady v zásuvce. Ne, v téhle. Že je to ta vaše brož, vidíte? *(Vytáhne brož.)*

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ano. To mám radost, že je na světě. Byl to... dárek.

LORD GORING: Nevezmete si ji?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Když mi ji sám připnete...

LORD GORING jí znenadání zapne šperk kolem zápěstí.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Proč mi jí zapínáte jako náramek? To jsem nevěděla, že se dá nosit jako náramek.

LORD GORING: Ne?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Ne. (*Prohlíží si svou krásnou paži.*) Ale jako náramek vypadá taky pěkně, že?

LORD GORING: Ano. Na vaší ruce dokonce mnohem pěkněji, než když jsem ho viděl naposled.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: A kdy jste ho viděl naposled?

LORD GORING (*klidně*): Ale před deseti lety, na lady Berkshireové, které jste ho ukradla.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*sebou trhne*): No dovolte!

LORD GORING: Tento šperk jste ukradla mé sestřenici Mary Berkshireové. Daroval jsem jí ho, když se vdávala. Podezření tenkrát padlo na jednoho nešťastného sluhu. Bez milosti ho vyhodili. Hned jsem ten náramek včera v noci poznal. A rozhodl jsem se, že se o tom nálezu nezmíním, dokud neobjevím toho pravého zloděje. A právě jsem ho odhalil a vyslechl jsem jeho přiznání.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*pohodí hlavou*): To není pravda.

LORD GORING: Je to pravda, a vy to víte. Ještě teď máte napsáno na čele: zlodějka.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Všechno to popřu, od prvního do posledního písmenka. Prohlásím, že jsem ten zatracený krám jakživa neviděla, že jsem ho jakživa neměla v ruce.

Chce si náramek strhnout z ruky, ale nepodaří se jí to. LORD GORING ji pobaveně pozoruje. Její tenké prsty se marně snaží náramek rozepnout. Uklouzne jí zaklení.

LORD GORING: To není jen tak, něco ukradnout, paní Cheveleyová. Člověk nikdy neví, jak důmyslnou věc vlastně krade. Ten náramek z ruky nedostanete. To byste musela vědět, jak se rozepíná. A vy zřejmě nevíte, jak se rozepíná. A hned tak na to nepřijdete.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Vy surovče! Vy zbabělče! (*Znovu se pokouší náramek rozepnout, ale marně.*)

LORD GORING: Prosím vás, neužívejte velikých slov. Mají tak maličký význam.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*v záchvatu vzteku a s neartikulovanými výkřiky škube náramkem; konečně toho nechá a pohlédne na LORDA GORINGA*): Co teď uděláte?

LORD GORING: Zazvoním na komorníka. Je to komorník k nezaplacení. Vždycky přijde hned na první zazvonění. A až přijde, pošlu ho pro policii.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*se zachvěje*): Pro policii? Proč?

LORD GORING: Berkshireovi na vás zítra podají žalobu. A to je přece věc policie.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*propadla hrůze, svrstí obličej, sešklebí ústa; spadla z ní maska, okamžik je na ni strašný pohled*): Ne, to ne! Udělám všechno, co budete chtít. Všechno na světě.

LORD GORING: Dejte mi ten Robertův dopis.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Počkejte, počkejte! To si musím rozmyslet.

LORD GORING: Dejte mi ten Robertův dopis.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Nemám ho u sebe. Dám vám ho zítra.

LORD GORING: Dobře víte, že lžete. Dejte mi ho hned!

PANÍ CHEVELEYOVÁ vytáhne dopis a podá mu ho. Je strašlivě bledá.

LORD GORING: Je to ten pravý?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*chraptivě*): Je.

LORD GORING (vezme dopis, prohlédne si ho a spálí ho nad lampou):
Na takto elegantně oděnou dámu jste občas překvapivě rozumná, paní Cheveleyová. Blahopřeji vám.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (zahlédne dopis od lady Chilternové, jehož obálka vykukuje zpod psací podložky): Dejte mi trochu vody, prosím vás.

LORD GORING: Jak račte.

Jde do rohu místnosti a nalije sklenici vody. Zatímco je otočen zády, PANÍ CHEVELEYOVÁ ukradne dopis lady Chilternové. Když se LORD GORING vrací s plnou sklenicí, PANÍ CHEVELEYOVÁ ji gestem odmítne.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Děkuju. Pomůžete mi do pláště?

LORD GORING: S radostí. (Přehodí jí plášť přes ramena.)

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Díky. Nikdy už Robertu Chilternovi neublížím.

LORD GORING: Naštěstí už k tomu nebudete mít možnost, paní Cheveleyová.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Neublížila bych mu, ani kdybych tu možnost měla. Naopak, prokážu mu velikou službu.

LORD GORING: To rád slyším. Zřejmé polepšení.

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Tak jest. Nemohu se smířit s tím, že ten korektní džentlmen, ten čestný anglický džentlmen je tak hanebně podváděn, a tak...

LORD GORING: Cože?

PANÍ CHEVELEYOVÁ: Inu, nějak mi vklouzlo do kapsy milostné vyznání Gertrudy Chilternové.

LORD GORING: Nevím, o čem to mluvíte.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*s hořkým tónem vítězoslávy*): O tom, že pošlu Robertu Chilternovi zamilované psaníčko, které vám dneska večer poslala jeho žena.

LORD GORING: Zamilované psaníčko?

PANÍ CHEVELEYOVÁ (*se smíchem*): „Potřebuji pomoc. Od toho, komu důvěřuji. Přijdu. Gertruda.“

LORD GORING přiskočí k psacímu stolu, zvedne růžovou obálku, zjistí, že je prázdná, a otočí se.

LORD GORING: To musíte pořád krást, vy ubohá kleptomanko? Vraťte mi ten dopis! Nebo si ho vezmu násilím. Dokud mi ho nedáte, tak odtud neodejdete!

Vykročí k ní, ale PANÍ CHEVELEYOVÁ stiskne tlačítko elektrického zvonku, které je na stole. Zvonek se pronikavě rozdrní a okamžitě vstoupí PHIPPS.

PANÍ CHEVELEYOVÁ (po pauze): Lord Goring na vás zazvonil, abyste mě vyprovodil. Dobrou noc, lorde Goringu!

A odejde s PHIPPSEM v patách. Zářící škodolibou vítězoslávou. V očích se jí zračí radost. Vypadá, jako by omládlá. Její poslední pohled je jako hbitý šíp. LORD GORING se kousne do rtu a zapálí si cigaretu.

Opona.

ČTVRTÉ DĚJSTVÍ

Scéna stejná jako v dějství druhém. U krbu, ruce v kapsách, stojí LORD GORING. Vypadá unuděně.

LORD GORING (vytáhne hodinky, podívá se na ně a pak zazvoní): To je ale smůla! V celém domě nikdo k mluvení. A já jsem nabit zajímavými zprávami. Připadám si jako nejnovější vydání nějakého plátku.

Vstoupí SLUHA.

JAMES: Sir Robert je stále ještě na ministerstvu zahraničí, mylorde.

LORD GORING: A lady Chilternová ještě nepřišla dolů?

JAMES: Její Milost je dosud ve své ložnici. Ale slečna Chilternová se právě vrátila z ranní projížďky.

LORD GORING (*pro sebe*): Á, přece někdo!

JAMES: A v knihovně už hodnou chvíli čeká na sira Roberta lord Caversham. Řekl jsem mu, že vaše lordstvo je zde.

LORD GORING: Děkuji vám. Řekněte mu laskavě, že jsem už odešel.

JAMES (*se ukloní*): Prosím, mylorde.

LORD GORING: Mluvit s otcem tři dny po sobě, po tom věru netoužím. To by bylo pro každého syna příliš rozčilující. Jen aby proboha nepřišel sem! Otce by nemělo být ani vidět, ani slyšet. To je jediná možnost, jak uspořádat rodinný život. S matkou je to docela jiné. Matky jsou roztomilé.

Usedne do lenošky, zvedne noviny a dá se do čtení. Vstoupí LORD CAVERSHAM.

LORD CAVERSHAM: Co ty tady, vážený pane? Zase už maříš svůj drahocenný čas, co?

LORD GORING (*odhodí noviny a vstane*): Ale otče, na návštěvu chodí člověk proto, aby mařil čas těch druhých, nikoli svůj.

LORD CAVERSHAM: Jestlipak jsi přemýšlel o tom, co jsem ti říkal včera v noci?

LORD GORING: Nepřemýšlel jsem o ničem jiném.

LORD CAVERSHAM: A jsi už zasnouben?

LORD GORING (*rozmarňě*): Ještě ne, ale do oběda doufám budu.

LORD CAVERSHAM (*kousavě*): Prodloužím ti tu lhůtu do večera, jestli ti to nějak pomůže.

LORD GORING: Mockrát děkuji, ale raději se zasnoubím už před obědem.

LORD CAVERSHAM: Chm! Kdybych já jednou věděl, kdy mluví vážně a kdy ne!

LORD GORING: To já sám nevím, otče.

Pauza.

LORD CAVERSHAM: Doufám, že jsi četl dnešní zprávy z parlamentu?

LORD GORING (*mávně rukou*): Z parlamentu? Ovšemže ne! Čtu pouze zprávy ze společnosti. Aby byl člověk informován o moderním životě, k tomu stačí vědět, kde se právě vyskytují vévodkyně. Všechny ostatní zprávy člověka jenom demoralizují.

LORD CAVERSHAM: Ty jsi vážně nečetl úvodník Timesů o kariéře Roberta Chilterna?

LORD GORING: Pane na nebi! To jsem nečetl. Co tam stojí?

LORD CAVERSHAM: No co tam může stát, vážený pane? Samý kompliment, samozřejmě. Chilternův včerejší referát o tom argentinském kanálu, to byla jedna z nejlepších řečí, jaké byly ve sněmovně proneseny od časů Canningových.

LORD GORING: O Canningovi jsem jakživ neslyšel. A nevadilo mi to. A... Chiltern ten projekt doporučil?

LORD CAVERSHAM: Doporučil? To ho tedy špatně znáš, pane synu! Nemilosrdně ho zkritizoval, pochopitelně, a s ním celý systém moderního politického finančnictví. Ten proslov znamená výrazný obrat v jeho kariéře, jak správně říkají Timesy. Měl by sis ten úvodník přečíst, vážený pane! (*Otevře Timesy.*) „Sir Robert Chiltern... nejslibnější z našich mladých státníků... Duchaplný řečník... Kariéra bez nejmenší poskvrny... bezúhonný charakter, jak je všeobecně známo... Představuje to nejlepší v našem veřejném životě... Ušlechtilý opak té pružné morálky, tak běžné u zahraničních politiků...“ O tobě, vážený pane, takhle psát nebudou!

LORD GORING: V to upřímně doufám, otče. Ale moc mě to těší to, co mi právě říkáš o Robertovi, moc a moc mě to těší. Je vidět, že má kuráž.

LORD CAVERSHAM: Víc než to, pane synu! Je to člověk geniální!

LORD GORING: Mně je milejší kuráž než genialita. Ta není dneska tak běžná jako genialita.

LORD CAVERSHAM: Kéž by ses taky dostal do parlamentu!

LORD GORING: Drahý otče, do poslanecké sněmovny se dostanou jen lidi, kteří vypadají, jako by neměli nic v hlavě. A jenom lidi, kteří v té hlavě opravdu nic nemají, to tam někam dotáhnou.

LORD CAVERSHAM: Proč ty se nesnažíš dělat něco užitečného?

LORD GORING: Na to jsem ještě moc mladý.

LORD CAVERSHAM (*popuzeně*): Nedělej ze sebe pořád mladíka, vážený pane, to mi jde na nervy. To je póza, s kterou se teď člověk setká na každém kroku.

LORD GORING: Mládí není póza. Mládí je umění.

LORD CAVERSHAM: Pročpak nepožádáš o ruku tu roztomilou slečnu Chilternovou?

LORD GORING: Já jsem velice nesmělý, otče, zvláště po ránu.

LORD CAVERSHAM: Ona by tě stejně nevyslyšela. Na to nemáš nejmenší naději.

LORD GORING: Nu, opravdu nevím, jaké mám dneska vyhlídky.

LORD CAVERSHAM: Jestli tě vyslyší, tak je to ten nejhezčí blázen z celé Anglie.

LORD GORING: A toho právě si chci vzít. Skrz naskrz rozumná žena by ze mne nejdéle za půl roku udělala absolutního idiota.

LORD CAVERSHAM: Ty by sis ji vůbec nezasloužil, pane synu.

LORD GORING: Drahý otče, kdybychom si my muži brali ženy, jaké si zasloužíme, to bychom na tom byli bledě.

Vstoupí *MABEL CHILTERNOVÁ*.

MABEL CHILTERNOVÁ: Á! Vítám vás, lorde Cavershame. Lady Cavershamové se, doufám, daří dobře.

LORD CAVERSHAM: Jako obyčejně, jako obyčejně.

LORD GORING: Dobré jitro, slečno Mabel!

MABEL CHILTERNOVÁ (*nebere LORDA GORINGA vůbec na vědomí a hovoří výhradně k LORDU CAVERSHAMOVI*): A co klobouky lady Cavershamové? Už je to s nimi lepší?

LORD CAVERSHAM: Ty bohužel postihla další těžká recidiva.

LORD GORING: Dobré jitro, slečno Mabel.

MABEL CHILTERNOVÁ (*LORDU CAVERSHAMOVI*): Ale nebude snad nutná operace?

LORD CAVERSHAM (*se té její troufalosti usměje*): Kdyby k ní muselo dojít, to bychom museli dát lady Cavershamové narkózu. Jinak by nedovolila pohnout ani períčkem.

LORD GORING (*stále naléhavěji*): Dobré jitro, slečno Mabel!

MABEL CHILTERNOVÁ (*s předstíraným údivem se otočí*): Á, vy jste tu taky? Je vám, doufám, jasné, že když jste nepřišel na schůzku, v životě už s vámi nepromluví.

LORD GORING: Ach, prosím, prosím, to mi neříkejte! Vždyť vy jste jediný člověk v Londýně, u kterého mi záleží na tom, aby poslouchal, co říkám.

MABEL CHILTERNOVÁ: Stejně nevěřím ani jedinému slůvku z toho, co vy nebo já řekneme.

LORD CAVERSHAM: A to vám schvaluji, má milá, to vám schvaluji. Pokud jde o něho, myslím.

MABEL CHILTERNOVÁ: Myslíte, že by se vám mohlo podařit přimět svého syna, aby se občas choval o něco slušněji? Jen tak pro změnu.

LORD CAVERSHAM: Musím s lítostí doznat, slečno Chilternová, že na svého syna nemám vůbec vliv. A tolik bych si to přál! Kdybych na něj měl nějaký vliv, tak vím dobře, k čemu bych ho přiměl.

MABEL CHILTERNOVÁ: On je bohužel taková ta slabá povaha, na jakou nezapůsobí žádný vliv.

LORD CAVERSHAM: Protože nemá kouska srdce, kouska srdce nemá.

LORD GORING: Tak se mi zdá, že jsem tu jaksí zbytečný.

MABEL CHILTERNOVÁ: Dobře vám tak, že jste zbytečný a že se dovíte, co se o vás povídá za vašimi zády.

LORD GORING: To se dovídám nerad, co se o mně povídá za mými zády. Jsem pak hrozně domýšlivý.

LORD CAVERSHAM: No tohle! Já už radši půjdu, má milá.

MABEL CHILTERNOVÁ: Ó! Snad mě tu nechcete nechat s lordem Goringem o samotě! Zvláště v tak časnou ranní hodinu.

LORD CAVERSHAM: No, na ministerstvo ho s sebou bohužel vzít nemohu. Dneska ministerský předseda neúraduje pro nezaměstnané.

LORD CAVERSHAM stiskne MABEL ruku, vezme si klobouk a hůl, vrhne rozhořčený pohled na LORDA GORINGA a odejde.

MABEL CHILTERNOVÁ (začne upravovat kytici růží ve váze): Kdo nepřijde na schůzku do Hyde Parku, to je u mě protiva.

LORD GORING: Ničema!

MABEL CHILTERNOVÁ: Těší mě, že to přiznáváte. Ale ještě víc by mě těšilo, kdybyste se netvářil tak spokojeně.

LORD GORING: Nemohu si pomoci. Vždycky se tvářím spokojeně, když jsem s vámi.

MABEL CHILTERNOVÁ (*truchlivě*): Pak je patrně mou povinností s vámi zůstat.

LORD GORING: No ovšem.

MABEL CHILTERNOVÁ: Jenže já své povinnosti zásadně neplním. To by mě deprimovalo. A tak vás musím bohužel opustit.

LORD GORING: Ne, neopouštějte mě, prosím vás. Mám na srdci něco velice důležitého.

MABEL CHILTERNOVÁ (*nadšeně*): Ó! Nabídnutí k sňatku?

LORD GORING (*je trochu vyveden z míry*): Nu vlastně... ano... musím přiznat, že ano.

MABEL CHILTERNOVÁ (*s radostným povzdechem*): To jsem ráda! To už bude dneska druhé nabídnutí.

LORD GORING (*dotčeně*): Už druhé? Který domýšlivý pitomec měl tu drzost, že se opovážil vás požádat o ruku dřív než já?

MABEL CHILTERNOVÁ: Tommy Trafford, samozřejmě. Má dneska jeden ze svých žádacích dnů. V sezóně mě pravidelně žádá o ruku každé úterý a každý čtvrtek.

LORD GORING: A odmítla jste ho, doufám?

MABEL CHILTERNOVÁ: Pravidelně ho odmítám. Proto mě žádá o ruku znovu a znovu. Dneska jsem mu ovšem, když jste

ráno nepřišel na schůzku, málem řekla ano. A měla jsem to říci, byla by to znamenitá lekce – pro něj i pro vás. Aspoň byste se naučili slušnému chování.

LORD GORING: Á, s Tommym Traffordem mi už dejte pokoj! Trafford je trumbera! Já vás miluju.

MABEL CHILTERNOVÁ: To já vím. Ale mohl jste se o tom zmínit už dávno. Poskytla jsem vám k tomu spousty příležitostí.

LORD GORING: Berte to vážně, Mabel! Prosím vás, berte to vážně!

MABEL CHILTERNOVÁ: Á, tohle říkají muži dívkám jenom před svatbou. Po svatbě jim to už neřeknou nikdy.

LORD GORING (*ji vezme za ruku*): Já jsem vám řekl, že vás miluju, Mabel. Nemůžete mě na oplátku taky trošku milovat?

MABEL CHILTERNOVÁ: Vy blázínku! Kdybyste jen trošku rozuměl... vůbec něčemu, jako že nerozumíte vůbec ničemu, tak byste musel dávno vědět, že vás prostě zbožňuju. To už ví v Londýně kdekdo – až na vás pochopitelně. To je přímo skandální, jak já vás zbožňuju. Už půl roku každému na setkání vykládám, jak vás zbožňuju. Nechápu, že se mnou vůbec ještě mluvíte. Vždyť už ve mně nezbyla ani špetka hrdosti. Určitě už ve mně nezbyla ani špetka hrdosti, protože se cítím hrozně šťastná.

LORD GORING (*ji popadne do náručí a políbí ji; okamžik blaženého mlčení*): Miláčku! Víte, že jsem se hrozně bál, že mě odmítete?

MABEL CHILTERNOVÁ (*mu pohlédne do očí*): Copak vás už někdy některá odmítla, Arture? To si vůbec nedovedu představit, že by vás některá mohla odmítnout.

LORD GORING (*ji znovu políbí*): Ale já vás vůbec nejsem hoden, Mabel.

MABEL CHILTERNOVÁ (*se k němu přivine*): Zaplať pámbu, miláčku. Já se bála, že jste.

LORD GORING (*po krátkém váhání*): A je mi už... je mi už něco přes třicet.

MABEL CHILTERNOVÁ: Vypadáte o celé týdny mladší, můj milovaný.

LORD GORING (*nadšeně*): Ach, to je od vás milé! A... musím se poctivě přiznat, že jsem strašně marnotratný.

MABEL CHILTERNOVÁ: Ale já taky, Arture. Takže se určitě shodneme. A teď musím za Gertrudou.

LORD GORING: Vážně?

MABEL CHILTERNOVÁ: Vážně.

LORD GORING: Tak jí řekněte, že s ní nutně potřebuji mluvit. Od rána tu na ni čekám. Na ni nebo na Roberta.

MABEL CHILTERNOVÁ: Copak vy jste sem nepřišel výhradně proto, abyste mě požádal o ruku?

LORD GORING (vítězoslavně): Nikoli. To byl okamžitý nápad! Záblesk geniality.

MABEL CHILTERNOVÁ: První ve vašem životě, že?

LORD GORING (rozhodně): Poslední, v mém životě.

MABEL CHILTERNOVÁ: To jste mě potěšil. Ne, zůstaňte, kde jste! Jsem v tu v pěti minutách! A ne abyste za mé nepřítomnosti podlehl nějakému pokušení!

LORD GORING: Má drahá Mabel, za vaší nepřítomnosti pro mě přece žádná pokušení neexistují. Proto právě jsem na vás tak závislý.

Vstoupí LADY CHILTERNOVÁ.

LADY CHILTERNOVÁ: Dobré jitro, zlatíčko. Vypadáš báječně.

MABEL CHILTERNOVÁ: A ty jsi báječně bledá, Gertrudo. Ohromně ti to sluší.

LADY CHILTERNOVÁ: Vítám vás, lorde Goringu.

LORD GORING (*se ukloní*): Dobré jitro, lady Chilternová.

MABEL CHILTERNOVÁ (*tiše LORDU GORINGOVI*): Budu ve skleníku pod tou druhou palmou zleva.

LORD GORING: Druhou zleva?

MABEL CHILTERNOVÁ (*s hraným údivem*): Ovšem. Jako vždycky. (*Pošle mu za zády LADY CHILTERNOVÉ polibek a odejde.*)

LORD GORING: Lady Chilternová, mám pro vás řadu výborných zpráv. Paní Cheveleyová mi v noci vrátila Robertův dopis a já jsem ho spálil. Robert je už v bezpečí.

LADY CHILTERNOVÁ (*sklesne na pohovku*): V bezpečí! Ach, to mi spadl kámen ze srdce. Vy jste opravdu jeho nejlepší přítel. Náš nejlepší přítel.

LORD GORING: Teď už se jen o jedné osobě dá říci, že jí hrozí nebezpečí.

LADY CHILTERNOVÁ: A o kom?

LORD GORING (*usedne vedle ní*): O vás.

LADY CHILTERNOVÁ: O mně? Já že jsem v nebezpečí? Jak to?

LORD GORING: Nu, nebezpečí je asi příliš silný výraz. Tak jsem to formulovat neměl. Ale musím vám říci něco, co vás možná znepokojí. Mne to znepokojuje nesmírně. Včera večer jste mi

napsala moc krásný dopis, typicky ženský, žádost o pomoc. Napsala jste mi jako jednomu ze svých nejstarších přátel, jako jednomu z nejstarších přátel svého manžela. A ten dopis mi z mého bytu ukradla paní Cheveleyová.

LADY CHILTERNOVÁ: Ale pro ni přece nemá žádnou cenu. Ať si ho klidně nechá.

LORD GORING (*vstává*): Nechci vám nic zatajovat, lady Chilternová. Paní Cheveleyová si ten dopis vyložila po svém a hodlá ho poslat Robertovi.

LADY CHILTERNOVÁ: Jak po svém? Jak si ho mohla vyložit? Á! To snad ne! To přece... Když vám napíšu, že k vám přijdu, protože mám starosti, protože potřebuji, abyste mi pomohl, protože mám ve vás důvěru... když od vás chci radu... příspěví... Copak mohou být ženy takhle špatné! A ona chce ten dopis poslat Robertovi? Povězte mi, co se vlastně stalo. Všechno mi povězte.

LORD GORING: Paní Cheveleyová se bez mého vědomí schovala do salónu vedle mé knihovny. Myslel jsem, že dáma, která tam na mě čeká, jste vy. Zcela neočekávaně ke mně přišel Robert. A v salóně se překotila nějaká židle nebo co. Robert si tam vymohl vstup a našel paní Cheveleyovou. Ošklivě jsme se chytili. Já byl pořád přesvědčen, že jste tam vy. Robert ode mne odešel hrozně rozzlobený. A k dovršení toho všeho se pak paní Cheveleyové dostal do ruky ten váš dopis – ukradla ho prostě, kdy a jak, to nevím.

LADY CHILTERNOVÁ: V kolik hodin se to stalo?

LORD GORING: Asi v půl jedenácté. Přimlouvám se, abychom to Robertovi okamžitě vysvětlili.

LADY CHILTERNOVÁ (*se na něho zadívá s úžasem, či spíše hrůzou*):
Vy chcete, abych Robertovi řekla, že jste nečekal paní Cheveleyovou, ale mne? Že jste si myslel, že ve vašem pokoji, ve vašem domě, o půl jedenácté v noci jsem schována já? To chcete, abych mu řekla?

LORD GORING: Myslím, že by se měl dovědět, jak to ve skutečnosti bylo.

LADY CHILTERNOVÁ (*vstává*): To nemohu, to přece nemohu.

LORD GORING: Smím mu to tedy říci sám?

LADY CHILTERNOVÁ: Ne!

LORD GORING (*vážně*): Nejednáte správně, lady Chilternová.

LADY CHILTERNOVÁ: Ne. To psaní se musí zadržet! To se musí udělat! Ale jak? On dostává poštu každou chvíli, po celý den. Otvírají ji jeho tajemníci a pak mu ji dávají. Požádat sluhy, aby jeho dnešní poštu přinesli mně? Ne, to nemohu. To prostě nejde. Ach bože! Poradte mi, co mám udělat!

LORD GORING: Prosím vás, uklidněte se, lady Chilternová, a odpovězte mi na pár otázek. Říkáte, že jeho poštu otvírají tajemníci?

LADY CHILTERNOVÁ: Ano.

LORD GORING: Který z nich je tu dneska? Asi pan Trafford, ne?

LADY CHILTERNOVÁ: Ne. Myslím, že pan Mantford.

LORD GORING: Můžete se na něho spolehnout?

LADY CHILTERNOVÁ (*se zoufalým gestem*): H! Jak to mohu vědět?

LORD GORING: No vyhověl by vám přece, kdybyste ho o něco požádala, či ne?

LADY CHILTERNOVÁ: Asi ano.

LORD GORING: To psaní jste napsala na růžovém papíře. Mohl by ho tedy v poště najít, aniž by ho četl, vidíte? Podle té barvy.

LADY CHILTERNOVÁ: Patrně.

LORD GORING: Je teď právě v domě?

LADY CHILTERNOVÁ: Je.

LORD GORING: Tak já k němu zajdu a řeknu mu, že dneska má Robertovi přijít jistý dopis napsaný na růžovém papíře a ten dopis že Robert nesmí za žádnou cenu dostat. (*Zamíří ke dveřím a otevře je.*) Á, Robert sem zrovna jde a má ten dopis v ruce. Už ho dostal.

LADY CHILTERNOVÁ (*s nešťastným výkřikem*): Tak jemu jste život zachránil! Ale co teď bude se mnou?

Vstoupí **SIR ROBERT CHILTERN**. Drží ten růžový dopis a čte si ho. Kráčí ke své ženě, **LORDA GORINGA** vůbec nevnímá.

SIR ROBERT CHILTERN: „Potřebuji pomoc. Od toho, komu důvěřuji. Přijdu. Gertruda.“ Ach, lásko moje, je to pravda? Opravdu mi důvěřuješ, opravdu potřebuješ, abych ti pomohl? Ale pak je na mně, abych spěchal za tebou, pak jsi mi neměla psát, že ty přijdeš ke mně. Po tomhle tvém dopise mám pocit, Gertrudo, že nic z toho, co se mi může stát, mě už nemůže porazit. Opravdu potřebuješ moji pomoc, Gertrudo?

LORD GORING, kterého **SIR ROBERT** nevidí, dává **LADY CHILTERNOVÉ** prosebné znamení, aby se přizpůsobila nové situaci a manželovu omylu.

LADY CHILTERNOVÁ: Ano.

SIR ROBERT CHILTERN: A opravdu mi důvěřuješ, Gertrudo?

LADY CHILTERNOVÁ: Ano.

SIR ROBERT CHILTERN: Proč jsi tedy ještě nepřipsala, že mě máš ráda?

LADY CHILTERNOVÁ (*vezme ho za ruku*): Protože tě ráda mám.

LORD GORING odejde tiše do skleníku.

SIR ROBERT CHILTERN (*ji políbí*): Gertrudo, nedovedeš si představit, jak mi je. Když mi Mantford podal přes stůl tvůj dopis – zřejmě ho otevřel omylem, nepodíval se na rukopis na obálce – a když jsem si ho přečetl... bylo mi úplně jedno, že mě čeká potupa a trest, měl jsem jen jedinou myšlenku: že mě máš pořád ještě ráda.

LADY CHILTERNOVÁ: Nečeká tě žádná potupa, žádné veřejné zostuzení. Paní Cheveleyová dala ten dokument, který se jí dostal do rukou, lordu Goringovi a ten ho zničil.

SIR ROBERT CHILTERN: Víš to jistě, Gertrudo?

LADY CHILTERNOVÁ: Ano. Před chvilkou mi to řekl sám lord Goring.

SIR ROBERT CHILTERN: Tak už se mi nemůže nic stát! Ach, to je nádherný pocit, být v bezpečí. Celá dva dny jsem prožil v hrůze. A teď jsem v bezpečí. Jak Artur ten dopis zničil? Pověz mi to.

LADY CHILTERNOVÁ: Spálil ho.

SIR ROBERT CHILTERN: Škoda, že jsem to neviděl! Že jsem neviděl, jak se ten jediný hřích mého mládí rozpadá v popel. Těch asi je, těch lidí v dnešním životě, kteří by si přáli vidět, jak se jejich minulost před jejich očima rozpadá v bílý popel. Je Artur ještě tady?

LADY CHILTERNOVÁ: Ano. Je ve skleníku.

SIR ROBERT CHILTERN: Jsem tak rád, že jsem včera ve sněmovně přednesl ten referát! Tak rád! Mluvil jsem s vědomím, že mě za to třeba čeká veřejná ostuda. Ale už mě nečeká.

LADY CHILTERNOVÁ: Čekají tě za to veřejné pocty.

SIR ROBERT CHILTERN: Asi. Skoro se toho bojím. Protože... i když proti mně nemůže nic vyjít najevo, i když všechny důkazy proti mně jsou zničeny, já myslím, Gertrudo... myslím, že bych měl odejít z veřejného života. (*Podívá se na ni úzkostlivě.*)

LADY CHILTERNOVÁ (*dychtivě*): Ano, Roberte, to bys měl! To je tvoje povinnost.

SIR ROBERT CHILTERN: Znamená to pro mě ovšem velikou ztrátu...

LADY CHILTERNOVÁ: Ne, znamená to pro tebe zisk.

SIR ROBERT přechází sem a tam po pokoji s výrazem plným starostí. Pak přistoupí ke své ženě a jednou rukou ji obejmě.

SIR ROBERT CHILTERN: A ty bys byla šťastná, kdybys žila někde v ústraní, jenom se mnou, třeba v cizině nebo na venkově, daleko od Londýna, daleko od společnosti? Ty bys ničeho nelitovala?

LADY CHILTERNOVÁ: Ničeho, Roberte.

SIR ROBERT CHILTERN (*smutně*): A co tvoje ctižádost? Vždycky jsi toužila, abych to dotáhl hodně vysoko.

LADY CHILTERNOVÁ: Ach, moje ctižádost! Teď už nemám žádnou, teď už si přeju jenom jedno: abychom se měli pořád rádi. Tebe svedla ctižádost z cesty. O ctižádosti už nemluvme!

Ze skleníku se vrací LORD GORING, velice spokojený sám se sebou a s novou květinou na klopě.

SIR ROBERT CHILTERN (*vykročí k němu*): Arture, jsem ti hrozně zavázán za to, cos pro mě udělal. Vůbec nevím, jak se ti za to odvděčím. (*Stiskne mu ruku.*)

LORD GORING: To ti řeknu hned, kamaráde. Právě teď pod tou palmou jako obvykle, ve skleníku totiž...

Vstoupí MASON.

MASON: Lord Caversham.

LORD GORING: To už je návyk u toho mého vzácného tatíčka, že vždycky přijde v tu nepravou chvíli! Nemá kouska srdce, kouska srdce nemá.

Vstoupí LORD CAVERSHAM, MASON odejde.

LORD CAVERSHAM: Klaním se, lady Chilternová. A vám, Chilterne, nadšeně gratuluju k vaší skvělé včerejší řeči. Jdu zrovna

od ministerského předsedy a dověděl jsem se, že vás čeká to uprázdněné ministerské křeslo.

SIR ROBERT CHILTERN (*radostně, vítězoslavně*): Ministerské křeslo?

LORD CAVERSHAM: Ano. Tady máte dopis od ministerského předsedy.

SIR ROBERT CHILTERN (*si dopis vezme a přečte si ho*): Ministerské křeslo!

LORD CAVERSHAM: Pochopitelně, vždyť vy si ho zasloužíte! Vy máte všechno, co v dnešním politickém životě tolik postrádáme – ušlechtilý charakter, ušlechtilé morální názory, ušlechtilé zásady. (*LORDU GORINGOVI.*) Všecko, co ty, vážený pane, nemáš a nikdy mít nebudeš!

LORD GORING: Já nemám rád zásady, otče. Já mám radši předsudky.

SIR ROBERT je ochoten nabídku ministerského předsedy přijmout, ale vtom si všimne své ženy, jak se na něho upřeně dívá jasnýma, čistýma očima. Uvědomí si, že nabídku přijmout nemůže.

SIR ROBERT CHILTERN: Já tu nabídku přijmout nemohu, lorde Cavershame. Rozhodl jsem se nechat politiky.

LORD CAVERSHAM: Nechat politiky?

SIR ROBERT CHILTERN: Mám v úmyslu odejít z veřejného života.

LORD CAVERSHAM (*zlostně*): Odmítnout ministerské křeslo a odejít z veřejného života? Co jsem živ, tak jsem neslyšel takhle pitomý nesmysl! Promiňte, lady Chilternová. Promiňte, Chilterne. (*LORDU GORINGOVI.*) A ty se takhle neškleb!

LORD GORING: Už se nešklebím, otče.

LORD CAVERSHAM: Lady Chilternová, vy jste přece rozumná žena, vy jste nejrozumnější žena v Londýně, nejrozumnější žena, jakou znám. Račte laskavě zabránit svému manželovi, aby nedělal takovou... aby neříkal takové... Račte tomu laskavě zabránit, lady Chilternová.

LADY CHILTERNOVÁ: Ale já jsem přesvědčena, že to manželovo rozhodnutí je správné, lorde Cavershame. Já to jeho rozhodnutí schvaluji.

LORD CAVERSHAM: Vy je schvalujete? Kristepane!

LADY CHILTERNOVÁ (*vezme manžela za ruku*): A obdivuji se mu za ně. Velice se mu za ně obdivuji. Víc než za cokoli jiného. Vidím, že má ještě lepší charakter, než jsem se domnívala. (*ROBERTOVI.*) Napíšeš ministerskému předsedovi hned teď, vid', Roberte? Už o tom ani nepřemýšlej.

SIR ROBERT CHILTERN (*se stopou hořkosti v hlase*): Ano. Asi bych mu měl napsat bez odkladu. Takové nabídky se neopakují. Prosím vás, omluvte mě na okamžik, lorde Cavershame.

LADY CHILTERNOVÁ: Smím jít s tebou, Roberte, vid'?

SIR ROBERT CHILTERN: Ovšem, Gertrudo.

LADY CHILTERNOVÁ s ním odejde.

LORD CAVERSHAM: Co se to s tou rodinou děje? Nějaká porucha tadyhle, co? (*Zaklepe si na čelo.*) Slabomyslnost prostě! Patrně dědičná. A ještě ke všemu u obou. U ní i u něho. Truchlivá věc! Moc truchlivá. A tohle přece není starý rod! Jak si to mám tedy vysvětlit?

LORD GORING: To není slabomyslnost, otče, dej na má slova.

LORD CAVERSHAM: A co je to tedy, vážený pane?

LORD GORING: To, čemu se dneska říká vysoce morální vztah k životu, otče. Nic jiného.

LORD CAVERSHAM: To mě rozčiluje, tyhle ultramoderní termíny! My jsme tomu před padesáti lety říkali slabomyslnost. A to já tady nemusím být!

LORD GORING (*ho vezme za ruku*): Jenom ještě na vteřinku zaskoč tamhle, otče. Třetí palma zleva, prostě ta palma jako obvykle.

LORD CAVERSHAM: Cože?

LORD GORING: Promiň, otče, já zapomněl. Do skleníku, otče, do skleníku prosím, čeká tam někdo, kdo by s tebou rád mluvil.

LORD CAVERSHAM: O čem, vážený pane?

LORD GORING: O mně, otče.

LORD CAVERSHAM (*ponuře*): No, na tohle téma není zapotřebí moc výmluvnosti.

LORD GORING: To jistě ne. Ale ta dáma je jako já. Nemá výmluvnost ráda – u druhých lidí. Zdá se jí zbytečně hlučná.

LORD CAVERSHAM odejde do skleníku. Vstoupí LADY CHILTERNOVÁ.

LORD GORING: Lady Chilternová, pročpak hrajete kartami paní Cheveleyové?

LADY CHILTERNOVÁ (*užasle*): Co tím chcete říct?

LORD GORING: Paní Cheveleyová se pokusila zničit vašeho manžela. Chtěla ho buď vyštvat z veřejného života, nebo donutit, aby přijal degradující podmínky. Před touto tragédií jste ho zachránila. Ale sama ho teď ženete do té první. Proč ho chcete zničit právě tak, jak se ho snažila – marně – zničit paní Cheveleyová?

LADY CHILTERNOVÁ: Lorde Goringu!

LORD GORING (*s velikým úsilím se soustředí na svá slova a projeví se jako filozof, který se skrývá pod maskou dandyho*): Dovolte, lady Chilternová. Včera večer jste mi poslala dopis, v kterém říkáte, že mi důvěřujete a že potřebujete, abych vám pomohl. A teď přišla ta chvíle, kdy je vám mé pomoci opravdu zapotřebí, teď přišla chvíle, kdy mi opravdu musíte důvěřovat, kdy musíte důvěřovat v mou radu a v můj úsudek. Máte přece Roberta ráda. Chcete v něm tedy zabít lásku, kterou cítí k vám? Jak bude vypadat jeho život, když ho oloupíte o plody jeho ctižádosti, když ho zbavíte lesku velkolepé politické kariéry, když mu před nosem zavřete dveře do veřejného života, když ho odsoudíte k neplodné nečinnosti, jeho, který je přímo stvořen pro triumfální úspěchy? Ženy nejsou na světě proto, aby nás soudily, ale aby nám odpouštěly, když odpuštění potřebujeme. Promíjet, nikoli trestat je posláním žen. Proč vy byste ho měla dát mrskat důtkami za provinění, kterého se dopustil v mládí, v době, kdy vás ještě neznal, v době, kdy ani sebe ještě neznal? Život muže má mnohem větší cenu než život ženy. Má širší obzory, rozsáhlejší pole působnosti, velkolepější ambice. Život ženy obíhá po kružnicích citu. Život muže stoupá po přímkách intelektu. Lady Chilternová, mohla byste udělat strašlivou chybu. Žena, která si dokáže udržet mužovu lásku a sama ho stále milovat, ta vykonala vše, co svět od žen požaduje, nebo co by od nich aspoň požadovat měl.

LADY CHILTERNOVÁ (*ve zmatku a rozpacích*): Ale vždyť Robert sám prohlásil, že chce zanechat veřejné činnosti. Domnívá se, že je to jeho povinnost. On to vyslovil první.

LORD GORING: Protože je ochoten udělat všechno na světě, třeba i zmařit celou svou kariéru – což se už málem stalo – jen aby neztratil vaši lásku. Jen kvůli vám přináší tu krutou oběť. Dejte na mou radu, lady Chilternová, a takhle obrovskou oběť odmítněte. Když ji neodmítnete, budete za to hořce pykat. My nejsme stvořeni k tomu, my lidé, abychom jeden od druhého přijímali takové oběti. Nejsme jich přece hodní. A Robert byl už potrestán dost.

LADY CHILTERNOVÁ: Oba jsme byli potrestáni. Příliš jsem ho povyšovala.

LORD GORING (*velice procítěně*): A právě proto ho teď zase zbytečně neponižujte. Když už se zřítíl z toho svého oltáře, neshazujte ho aspoň do bláta. A to by bylo pro Roberta bláto, bláto hanby, kdyby se musel vzdát své kariéry. On prostě musí mít možnost uplatnit své schopnosti. A takhle by všechny své schopnosti musel zahodit, i schopnost mít rád. Ve vašich rukou leží teď celý jeho život, i jeho láska leží teď ve vašich rukou. Neničte mu život, neničte jeho schopnost mít rád.

Vstoupí *SIR ROBERT CHILTERN*.

SIR ROBERT CHILTERN: Tady je koncept toho dopisu, Gertrudo. Mám ti ho přečíst?

LADY CHILTERNOVÁ: Podívám se na něj sama.

SIR ROBERT jí podá dopis. GERTRUDA si ho přečte a pak ho rázně roztrhá.

SIR ROBERT CHILTERN: Co to děláš?

LADY CHILTERNOVÁ: Život muže má mnohem větší cenu než život ženy. Má širší obzory, rozsáhlejší pole působnosti, velkolepější ambice. Život nás žen obíhá po kružnicích citu. Život muže stoupá po přímkách intelektu. To všechno – a ještě mnoho jiných věcí – jsem se právě dozvěděla od lorda Goringa. A já nechci stát v cestě tvé budoucnosti a nechci ani, abys mi sám svou budoucnost obětoval. Nechci od tebe takovou oběť, která by stejně nic nevyřešila.

SIR ROBERT CHILTERN: Gertrudo! Gertrudo!

LADY CHILTERNOVÁ: Ty dovedeš zapomínat. Muži zapomínají snadno. A já odpouštím. Tím ženy pomáhají světu. Teď už to chápu.

SIR ROBERT CHILTERN (*ji pohnutě obejmě*): Gertrudo! (*LORDU GORINGOVI.*) Arture, vidím, že je mi souzeno, abych ti byl pořád za něco zavázán.

LORD GORING: Ale jdi, Roberte! Lady Chilternové jsi zavázán, ne mně.

SIR ROBERT CHILTERN: Tobě vděčím za mnoho. A teď mi řekni, oč jsi mě chtěl požádat, zrovna když přišel lord Caversham.

LORD GORING: Ty jsi poručníkem své sestry, Roberte, a já potřebuji tvůj souhlas, abych si ji mohl vzít. To je všechno, co jsem chtěl.

LADY CHILTERNOVÁ: To jste mi udělal radost! To jste mi udělal velikou radost!

LORD GORING: Děkuji vám, lady Chilternová.

SIR ROBERT CHILTERN (*starostlivě*): Ty si chceš vzít mou sestru?

LORD GORING: Ano.

SIR ROBERT CHILTERN (*velice rozhodně*): Je mi líto, Arture, ale to nepřichází v úvahu. Musím přece myslet na její štěstí. A to jí ty nemůžeš zaručit. Nemohu tedy připustit, aby se obětovala.

LORD GORING: Aby se obětovala?

SIR ROBERT CHILTERN: Ano, obětovala. Manželství bez lásky, to je hrůza. Ale existuje ještě něco horšího než manželství bez lásky. A to je manželství, kde sice je láska, ale jenom u jednoho partnera, kde jenom jeden partner zachovává věrnost, kde jenom jeden partner cítí oddanost k tomu druhému, kde jednomu z manželů musí dříve či později puknout srdce.

LORD GORING: Ale já mám Mabel rád. Žádná jiná žena pro mě nic neznamená.

LADY CHILTERNOVÁ: Když se mají rádi, Roberte, proč by se nemohli vzít?

SIR ROBERT CHILTERN: Artur nemůže dát Mabel takovou lásku, jakou ona zasluhuje.

LORD GORING: A čím to své tvrzení můžeš odůvodnit?

SIR ROBERT CHILTERN (*po pauze*): Ty vážně chceš, abych o tom mluvil?

LORD GORING: No samozřejmě.

SIR ROBERT CHILTERN: Jak je libo. Když jsem k tobě včera večer přišel, našel jsem u tebe v bytě paní Cheveleyovou. Bylo už mezi desátou a půl jedenáctou. Nerad bych k tomu něco dodával. Mně do tvých vztahů k paní Cheveleyové vůbec nic není, to jsem ti řekl už včera. Víím, že jsi s ní byl kdysi zasnouben, a to, čím tě tehdy okouzila, na tebe zřejmě zapůsobilo znovu. Hovořil jsi o ní včera v noci jako o čisté a bezúhonné bytosti, jako o ženě, které si vážíš a kterou ctíš. Prosím, možné to je. Ale uzněj, že ti nemohu svěřit život své sestry. To bych se proti ní provinil. To by bylo vůči ní nespravedlivé, hrozně nespravedlivé.

LORD GORING: Pak už nemám co říci.

LADY CHILTERNOVÁ: Roberte, lord Goring včera večer nečekal paní Cheveleyovou.

SIR ROBERT CHILTERN: A koho tedy?

LORD GORING (*varovně*): Lady Chilternová!

LADY CHILTERNOVÁ: Tvou ženu. Včera odpoledne mi lord Goring řekl, že kdybych se někdy dostala do nesnází, smím přijít k němu a požádat ho, jako našeho nejstaršího a nejlepšího přítele, o pomoc. Později, po té hrozně scéně v tomhle pokoji, jsem mu napsala, že mu důvěřuji, že od něho opravdu potřebuji pomoc a že k němu přijdu, aby mi poradil.

SIR ROBERT vyloví z kapsy růžový dopis.

LADY CHILTERNOVÁ: Ano, tenhle dopis jsem mu napsala. Ale pak jsem k němu nešla. Řekla jsem si, že tu pomoc musíme my dva hledat sami u sebe. Z hrdosti jsem si to řekla. A k lordu Goringovi přišla paní Cheveleyová. Ukradla tam ten můj dopis a dnes ráno ho anonymně poslala tobě, aby sis myslél... Roberte, to nemohu ani vyslovit, co chtěla, aby sis myslél.

SIR ROBERT CHILTERN: To jsem v tvých očích klesl tak hluboko, že tě mohlo napadnout, třeba jen na vteřinu, že bych o tobě zapochyboval? Gertrudo, Gertrudo, vždyť ty jsi pro mě přímo vzor dobrých vlastností, tebe se přece žádná špatnost nemůže ani dotknout. Arture, jdi klidně za Mabel, máš moje upřímné blahopřání. Jen okamžik ještě! Ten dopis je bez oslovení. Toho si ta důmyslná paní Cheveleyová zřejmě nevšimla. Ale nějaké oslovení by tam být mělo.

LADY CHILTERNOVÁ: Dovol, abych tam připsala tvoje jméno. Tobě důvěřuji a ty mi musíš pomáhat. Ty a nikdo jiný.

LORD GORING: No dovolte, lady Chilternová, to je můj dopis, tak bych ho měl dostat já.

LADY CHILTERNOVÁ (*s úsměvem*): Vy dostanete Mabel! (*Vezme dopis a připíše nahoru jméno Robertovo.*)

LORD GORING: Jen jestli si to zatím nerozmyslela. To už je dvacet minut, co jsem ji neviděl.

Vstoupí MABEL a LORD CAVERSHAM.

MABEL CHILTERNOVÁ: Musím vám říci, lorde Goringu, že rozmluva s vaším otcem povznáší mnohem víc než rozmluva s vámi. Napříště budu rozmlouvat pouze s lordem Cavershamem, a to vždycky pod tou palmou jako obvykle.

LORD GORING: Miláčku! (*Políbí ji.*)

LORD CAVERSHAM (*značně ohromen*): Co to má znamenat, vážený pane? Snad mi nechceš namluvit, že tahle roztomilá a chytrá slečinka přišla o rozum a přijala tvou nabídku?

LORD GORING: Ovšemže ji přijala, otče. A Chiltern přišel k rozumu a přijal ministerské křeslo.

LORD CAVERSHAM: To rád slyším, Chilterne. A gratuluji. Jestli to s naší vlastní nepůjde z kopce – nebo k radikálům – tak z vás jednou bude ministerský předseda.

Vstoupí MASON.

MASON: Je prostřeno k přesnídávce, Milosti. (*Odejde.*)

MABEL CHILTERNOVÁ: Doufám, že u nás zůstanete na přesnídávku, lorde Cavershame.

LORD CAVERSHAM: Milerád. A pak vás, Chilterne, zavedu na ministerstvo. Čeká vás velkolepá budoucnost, velkolepá budoucnost. (*LORDU GORINGOVI.*) Kéž bych to mohl říci taky o tobě, pane synu! Ale tebe zřejmě čeká kariéra přísně rodinná.

LORD GORING: Ano, otče, a té já taky dávám přednost.

LORD CAVERSHAM: A jestli nebudeš téhle slečně ideálním manželem, tak tě vydědím.

MABEL CHILTERNOVÁ: Ideálním manželem! Á, to já bych nechtěla. To zní jako pojem z onoho světa.

LORD CAVERSHAM: A čím tedy chcete, aby vám byl, má milá slečno?

MABEL CHILTERNOVÁ: Čím sám bude chtít. Já si přeju jenom jedno: abych já mu byla... abych mu byla opravdovou ženou.

LORD CAVERSHAM: A to je, namouduši, přání docela rozumné, vidíte, lady Chilternová?

Všichni odejdou, až na SIRA ROBERTA. SIR ROBERT usedne zamýšleně do křesla. LADY CHILTERNOVÁ se pro něho za okamžik vrátí.

LADY CHILTERNOVÁ (*se nad ním sklání*): Ty s námi nepůjdeš, Roberte?

SIR ROBERT CHILTERN (*ji vezme za ruku*): Gertrudo, je to láska, co ke mně cítíš, nebo jenom soucit?

LADY CHILTERNOVÁ (*ho políbí*): Láska, Roberte, jen a jen láska. Oba teď stojíme na prahu nového života.

Konec.

Oscar Wilde

Ideální manžel

Edice Drama

Překlad Jiří Zdeněk Novák

Ilustrace na obálce Kaspone/Shutterstock.com

Korektura Jaroslava Bednářová

Technická redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání

Verze 1.0 z 2. 8. 2024

ISBN 978-80-274-4145-7 (epub)

ISBN 978-80-274-4146-4 (pdf)

ISBN 978-80-274-4147-1 (prc)